

Översiktsplan

Planförslag ▪ Antagandehandling ▪ 2023

NÄSSJÖ KOMMUN

ÖVERSIKTSPLAN 2023 är delad i tre delar, planförslaget, planeringsunderlaget och konsekvensbeskrivningen. Denna del, planförslaget, redogör för kommunens ställningstaganden och vilja när det gäller mark- och vattenanvändningen i kommunen.

Planförslaget är uppdelat i två huvudsakliga delar, en utvecklingsdel där det bland annat nya områden för bebyggelse och landsbygdsutveckling i strandnära lägen pekas ut. I den andra delen av planförslaget behandlas aspekter som översiktsplanen ska förhålla sig till och ta hänsyn till, exempelvis riksintressen, vattenskyddsområden och skyddsvärd natur med mera.

Översiktsplanen antogs av kommunfullmäktige i Nässjö kommun den X månad 2023

Projektledning: Samhällsplaneringskontoret

Styrgrupp: Samhällsplaneringsnämndens presidie

Referensgrupp I - Tjänstepersoner från:

- Samhällsplaneringskontoret
- Tekniska Serviceförvaltningen
- Nässjö Affärsverk (NAV)
- Nässjö Näringsliv AB (NNAB)
- Linden Fastighets AB
- Socialförvaltningen
- Kultur- och fritidsförvaltningen
- Barn- och utbildningsförvaltningen
- Kommunledningskontoret

Referensgrupp II - Förtroendevalda från:

- Kommunstyrelsen
- Tekniska servicenämnden

Layout och bilder: Samhällsplaneringskontoret/Kommunledningskontoret

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

LÄSHÄNVISNINGAR	4
BEGREPPSORDLISTA	5
INLEDNING	7
Vad är en översiktsplan?	7
Översiktsplaneprocessen	7
KOMMUNENS VISION	11
Vision 2030	11
Fokusmål	11
Vägen till visionen	12
MELLANKOMMUNALA FRÅGOR	15
Regionala planer, strategier och program	16
UTVECKLING	19
Bo och leva i Nässjö kommun	19
Bostäder och bostadsbyggande	22
Kommunikationer och infrastruktur	26
Utveckling av kommunens tätorter	30
LANDSBYGDSUTVECKLING I STRANDNÄRA LÄGEN	55
Urvalskriterier	55
Slutlig prövning	57
Föreslagna områden	57
HÄNSYN	75
Infrastruktur	77
Totalförsvaret	79
Materialhushållning	83
Kulturmiljö	85
Naturvård	89
Miljö kvalitetsnormer	93
Grön infrastruktur	95
Jordbruk	96
Klimatanpassning	97
Förnyelsebar energi	98
Risker	103
Teknisk infrastruktur	113
Vattenanvändning	115
LÄNSSTYRELSENS GRANSKNINGSYTTRANDE	119

LÄSHÄNVISNINGAR

Översiktsplanen är uppdelad i tre delar och innehåller följande:

Planförslag

Detta dokument utgör översiktsplanens förslag, det vill säga kommunens långsiktiga förslag kring hur mark och vattenområden ska användas, bevaras och utvecklas. I planförslaget hanteras frågor om hur bland annat kommunens tätorter bör utvecklas, hur jordbruksmark ska värderas och hur hänsyn ska tas till kommunens naturvärden. Även information om vattenförekomster redovisas i denna del.

Planeringsunderlag

Bilagt översiktsplanen finns ett planeringsunderlag. Detta är ett underlag till de utpekanden som gjorts samt fungerar som fördjupning till översiktsplanens olika delar. Planeringsunderlaget innehåller inga förslag utan är ett stöd om läsaren vill fördjupa sig i bakgrunden till översiktsplanen.

Konsekvensbeskrivning

En översiktsplan förutsätts alltid innebära en betydande miljöpåverkan. Därför ska en miljökonsekvensbeskrivning tas fram, denna redogör bland annat för översiktsplanens konsekvenser för miljön. I översiktsplanen utgör miljökonsekvensbeskrivningen en del av konsekvensbeskrivningen.

BEGREPPSORDLISTA

Nedan förklaras olika begrepp och uttryck som förekommer i översiktsplanen.

Miljö kvalitetsnorm (MKN)

En miljö kvalitetsnorm är en bestämmelse om kvaliteten i luft, vatten, mark eller miljö i övrigt. I översiktsplanen förekommer begreppet främst i sammanhanget miljö kvalitetsnormer för vatten. Miljö kvalitetsnormerna för vatten omfattar både ytvatten och grundvatten och syftar till att säkra Sveriges vattenkvalitet. : Att en vattenförekomst inte har en viss ekologisk/kemisk status innebär således att det aktuella vattnet inte uppnår miljö kvalitetsnormerna.

Sociotop

En sociotop är en plats för kollektiv samvaro, avgränsad i det fysiska rummet och som besitter en viss sammansättning av olika bruksvärden och/eller betydelser.

Recipient

Recipient kan enkelt översättas till mottagare. I översiktsplanen används ordet för att beskriva en mottagare av dagvatten.

Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalité.

Biotop och biotop skydd

En biotop är en livsmiljö som bebos av ett bestämt växt- eller djursamhälle. En biotop är naturligt avgränsad av strukturen i miljön.

Biotop skydd är en form av lagstadgat skydd som kan tillämpas för att skydda ett mark- eller vattenområde med höga naturvärden.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen, (LIS) är områden som kommunen i översiktsplanen pekar ut för utveckling exempelvis bostäder eller turistverksamhet på kommunens landsbygd.

I Nässjö kommun betraktas alla områden som ligger mer än tre kilometer utanför Nässjö stad som landsbygd.

Natura 2000

Natura 2000 är ett naturområde med höga naturvärden som pekats ut av länsstyrelsen i respektive län. Efter länsstyrelsens utpekande granskar Naturvårdsverket samtliga föreslagna utpekade områden i hela landet och föreslår sedan områden till regeringen. Därefter beslutar regeringen om att föreslå områdena till EU-kommissionen, som också är den instans som beslutar om respektive område ska upptas i Natura 2000-nätverket. Svensk skyddslagstiftning gäller för respektive område i samband med att regeringen beslutar om att föreslå ett område för EU-kommissionen.

Klimatanpassning

Åtgärder som syftar till att skydda samhället och miljön från de konsekvenser som ett förändrat klimat innebär. I översiktsplanen lyfts frågan främst utifrån vilka konsekvenser det får för den bebyggda miljön.

Klimatpåverkan

Den påverkan som naturliga fenomen eller mänsklig aktivitet har på klimatet.

Sammanhållen bebyggelse

En bebyggelsegrupp som består av minst 10–20 hus.

Landsbygd

Översiktsplanen klassar mer än områden 3 km utanför Nässjö tätort som landsbygd.

Tätort

En sammanhängande bebyggelse med minst 200 invånare.

INLEDNING

VAD ÄR EN ÖVERSIKTSPLAN?

Alla kommuner ska enligt lag ha en aktuell översiktsplan. Översiktsplanen är kommunens vision för utvecklingen av den fysiska miljön och fungerar som vägledning för många av de beslut som både kommunen och andra myndigheter tar enligt plan och bygglagen samt miljöbalken. En översiktsplan är inte juridiskt bindande men får genom sin vägledande roll stor påverkan på såväl detaljplaner som bygglov. *Se figur 2.*

Nässjö kommun antog sin första översiktsplan 1990, den andra 2002, den tredje 2013 och den fjärde översiktsplanen är nu ute på granskning.

En översiktsplan ska innehålla:

- Hur mark och vatten ska användas för bebyggelse, infrastruktur och andra verksamheter.
- Hur befintlig bebyggelse utvecklas och bevaras.
- Hur allmänna intressen (intressen som är särskilt viktiga för samhällets olika funktioner och försörjning, t.ex. kommunikationer och energiförsörjning samt intressen som är viktiga att bevara genom sin betydelse för naturvård, kultur och friluftsliv) ska tas till vara.
- Hur riksintressena (områden som är av nationellt intresse) tillgodoses.
- Hur hänsyn ska tas till risker för människors hälsa eller säkerhet.
- Hur miljö kvalitetsnormerna kan följas.

Fördjupade och tematiska översiktsplaner

Översiktsplanen anger de övergripande riktlinjerna för hela kommunen. För Nässjö stad och Forserums tätort finns även fördjupade översiktsplaner som mer detaljerat beskriver utvecklingen för dessa orter. De fördjupade översiktsplanerna gäller tills vidare vilket innebär att Forserum och Nässjö inte kommer att behandlas närmare i denna översiktsplan. Om den kommunomfattande översiktsplanen och de fördjupade översiktsplanerna för Nässjö och Forserum motsäger varandra så gäller den senast antagna översiktsplanen. Nässjö kommuns övriga tätorter kommer att behandlas i denna översiktsplan.

ÖVERSIKTSPLANEPROCESSEN

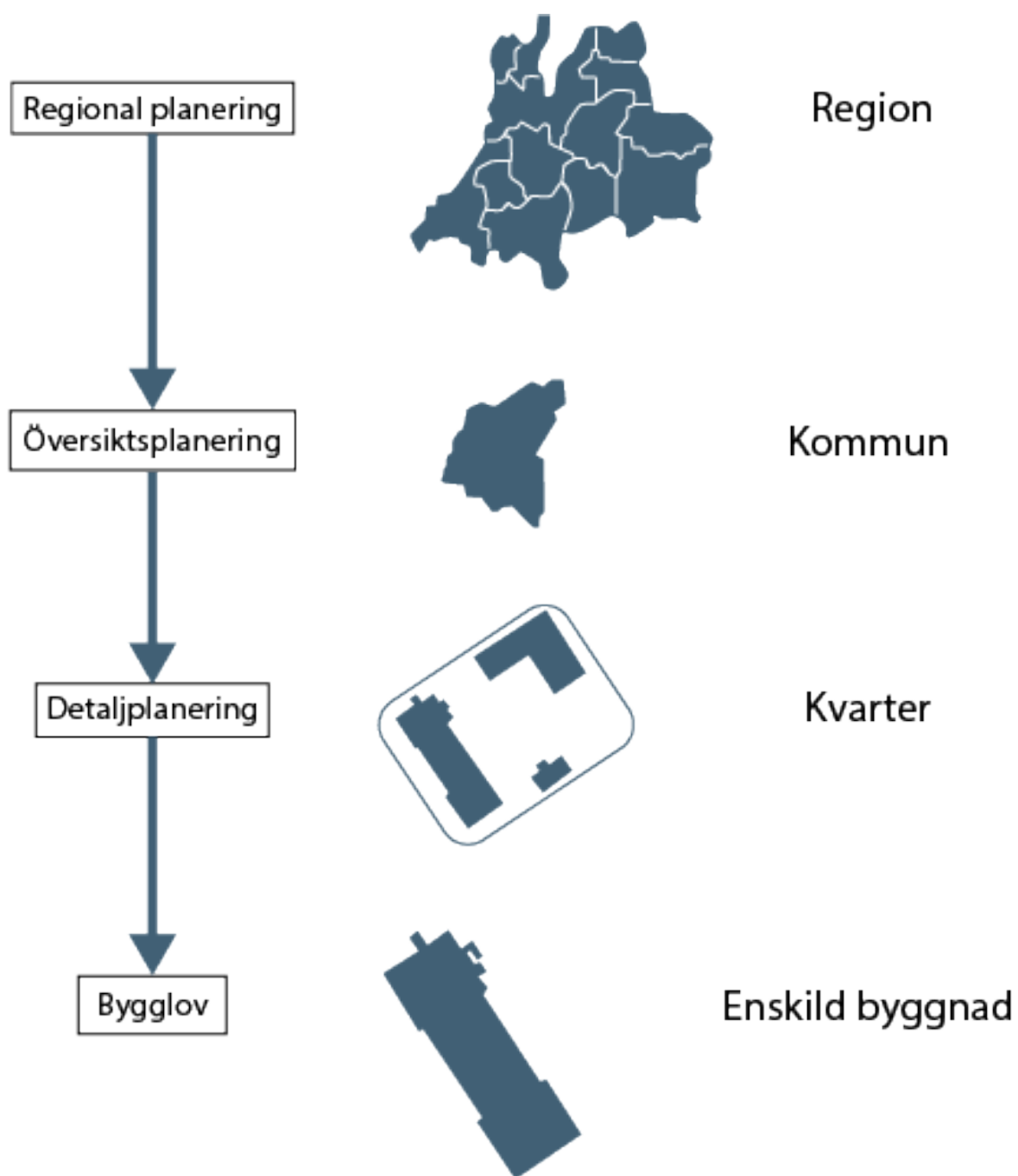
Dokumentet framför dig är ett granskningsförslag, det är framtaget genom stegen nedan och ska nu samrådask med myndigheter, grannkommuner, regioner, intresseorganisationer, företag och allmänhet med flera. De synpunkter som inkommit under samrådet kommer sedan att sammanställas i en samrådsredogörelse, där det även ska framgå hur synpunkter och förslag behandlas i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Efter det att granskningen är avslutad revideras planen ytterligare en gång innan den antas.

Översiktsplanens aktualitet ska prövas en gång under varje mandatperiod vilket från och med 2022 görs genom en så kallad planeringsstrategi. Planeringsstrategin, som ersätter den tidigare aktualitetsprövningen ska fokusera på arbetet med de strategiska frågor som finns i översiktsplanen och därmed bidra till en kontinuerlig översiktsplanering och utveckling av den fysiska miljön.

Översiktsplaneringen sker i flera steg där kommunens invånare, kringliggande kommuner och myndigheter har möjlighet att framföra sina synpunkter under samrådet och under granskningen.

FIGUR 1: Översiktsplaneprocessen

FIGUR 2: Planeringens nivåer

Medborgardialog

Under hösten 2019 genomfördes en medborgardialog med syfte att i ett tidigt stadie undersöka hur de boende i kommunens tätorter ser på utvecklingen av sin tätort. Under nio möten diskuterades framtiden i orterna Äng, Flisby, Solberga, Anneberg, Ormaryd, Fredriksdal, Malmbäck, Bodafors, Stensjön, Sandsjöbygden, Grimstorp och Skullaryd.

Mötet inleddes med en kort introduktion om vad en översiktsplan är och att resultatet av dialogen är tänkt att fungera som underlag för uppdatering av de sidor i planen som rör kommunens tätorter. Varje möte kretsade kring en eller två av kommunens tätorter. Efter genomgången delades deltagarna in i grupper och fick tillsammans arbeta med två uppgifter. Uppgifterna gick ut på att deltagarna i den första delen fick svara på frågorna:

- Vad är det bästa med tätorten?
- Vad kan bli bättre med tätorten?

Grupperna fick sedan välja ut de tre mest framträdande egenskaperna eller utmaningarna och sedan diskutera dessa med övriga deltagare. Dessa egenskaper och utmaningar har sammanfattats och redovisas under varje tätort nedan.

Den andra uppgiften gick ut på att deltagarna med hjälp av en karta över tätorten fick svara på ett antal frågor gällande hur man vill att tätorten ska utvecklas. Frågorna delades upp i olika kategorier utifrån bostadsbebyggelse, verksamhetsområden samt friluft- och grönområden.

Resultatet från medborgardialogen finns som bilaga till översiktsplanen.

Översiktsplanens samråd

Under perioden 1 november 2021 till och med den 1 februari 2022 fanns översiktsplanen ute på samråd och det fanns då möjlighet att tycka till om översiktsplanens innehåll. Kommunen fick in synpunkter och yttranden från såväl myndigheter och organisationer som från privatpersoner och föreningar. Dessa synpunkter finns sammanställda i översiktsplanens samrådsredogörelse, där även respektive yttrande har kommenterats. Flera av de synpunkter som inkom under samrådet har tagits i beaktande och arbetats in i översiktsplanen. Under samrådet besökte tjänstepersoner från samhällsplaneringskontoret följande orter i kommunen: Bodafors, Malmbäck, Anneberg, Äng, Fredriksdal, Sandsjöfors, Grimstorp, Solberga, Stensjön, Flisby och Ormaryd. Detta gjordes för att informera om översiktsplanen och ge kommuninvånarna möjlighet att diskutera och ställa frågor.

Översiktsplanens granskning

Under perioden 1 oktober till och med en 1 december 2022, ställdes översiktsplanen ut för granskning. Under denna tid inkom synpunkter från såväl myndigheter, som grannkommuner, föreningar och medborgare. Synpunkterna finns sammanställda i ett särskilt utlåtande, där kommunen också bemöter yttrandet och kommenterar vilken utsträckning det kommer tas i beaktande i översiktsplanen.

Under granskningen besöktes kommunens samtliga medborgarkontor (Nässjö, Forserum, Bodafors, Malmbäck) vid två tillfällen av tjänstepersoner från samhällsplaneringskontoret. Syftet med dessa besök var att informera om översiktsplanen samt att ge kommuninvånare möjlighet att ställa frågor och diskutera översiktsplanens granskningsförslag.

KOMMUNENS VISION

VISION 2030

År 2012 antog kommunfullmäktige en vision för Nässjö kommun, Vision 2030: *"Nu hjärnvägars! Med glädje och fiffighet vässar vi Smålands höjdpunkt. Nässjö 2030 – Världens rum för människor och möten."*

Visionen vill förmedla en känsla av glädje, framtidstro, kämpaglöd och handlingskraft för att skapa ett tillväxtorienterat och inkluderande samhälle där människor mår bra och trivs. Översiktsplanen ska ge förutsättningar för en långsiktigt hållbar samhällsstruktur där kommunen kan fortsätta växa, bostäder byggas, arbetsplatser, service och kommunikationer utvecklas tillsammans med attraktiviteten.

Agenda 2030

Det finns ett stort antal miljömål på nationell och regional nivå som har betydelse för kommunens fysiska utveckling. Sedan 2015 finns även de 17 globala målen i Agenda 2030 som världens ledare förbundit sig till. För Nässjö kommuns översiktsplanering bedöms följande mål vara i fokus:

- Mål 6: Rent vatten och sanitet.
- Mål 7: Hållbar energi för alla.
- Mål 9: Hållbar industri, innovationer och infrastruktur.
- Mål 11: Hållbara städer och samhällen.
- Mål 13: Bekämpa klimatförändringarna.
- Mål 15: Ekosystem och biologisk mångfald.
- Mål 16: Fredliga och inkluderande samhällen.

Våren 2020 påbörjades ett förändringsarbete, en utveckling av lednings- och styrningsarbetet i Nässjö kommun. Avsikten är att styrningen tydligt ska präglas av både Vision 2030 och Agenda 2030.

FOKUSMÅL

Kommunfullmäktige har antagit två fokusmål för sitt utvecklingsarbete. Dessa är:

- Alla vuxna som bor i Nässjö kommun ska ha en sysselsättning som gör att de kan försörja sig.
- Alla barn och ungdomar i Nässjö kommun har förutsättningar för en god uppväxt.

Fokusmålen gäller till och med år ett in i ny mandatperiod. Det innebär att fokusområdena ovan gäller till och med 2023 och ska därefter omprövas av kommunfullmäktige.

De utmaningar som legat till grund för beslutade fokusmål är i flera fall direkt kopplade till översiktsplanen. Det handlar bland annat om områden som bostadsförsörjning, utbildning, kompetensförsörjning, näringslivsutveckling, sysselsättning och koldioxidutsläpp.

Nyckelord i arbetet med fokusmålen har varit bland annat utvecklat näringsliv, kompetensförsörjning, attraktivitet, hållbarhet, trygghet, fritidsaktiviteter och sunda boendemiljöer.

FIGUR 3: De globala målen

VÄGEN TILL VISIONEN

För att ta steg mot Vision 2030 och uppnå målen för Agenda 2030 på lokal nivå behöver vi under planperioden fokusera på:

Attraktivitet

En god plan- och markberedskap för verksamhetsetableringar och byggnation av bostäder. Markförsörjningen behöver vara långsiktig och strategisk. Nybyggnationen av bostäder behöver öka. Vi ska erbjuda en blandad bostadsbebyggelse för olika behov och helst i kollektivtrafiknära lägen.

Satsningar görs för att utveckla aktiviteter och anläggningar för kultur och fritid tillsammans med det viktiga föreningslivet. Skapandet av mötesplatser står i fokus och allas gemensamma stads- och tätortsmiljöer upplevs attraktiva och levande.

I all utveckling av bostäder och offentliga platser ska miljön vara inkluderande så att segregation motverkas. Den fysiska miljön ska skapa förutsättningar för ett tryggt och öppet samhälle där alla känner sig välkomna.

Kommunikationer

Hela kommunen ska leva genom att samverka kring lokal utveckling och tillgång till service och goda kommunikationer, såväl digitalt som fysiskt. En välfungerande kollektivtrafik är viktig och i det ingår att utveckla stationsområden och busshållplatser för ökad tillgänglighet och attraktivitet. Kompletterande sätt att åka kollektivt behöver stödjas och utvecklas.

Väg- och järnvägsinfrastrukturen behöver utvecklas och stärkas. De sex järnvägar som strålar samman i staden bör samtliga vara elektrifierade och erbjuda effektiva pendlingsmöjligheter. Södra vägen färdigställs och knyter samman den yttre ringleden runt staden. Infrastrukturen för trafiksäkra gång- och cykelvägar behöver utvecklas både i Nässjö stad och till de kransorter där potentialen för cykling är högst.

Välfärd

Vatten- och energiförsörjningen behöver vara stabil och hållbar för välfärdens fortsatta utveckling. En förutsättning för människors hälsa och välfärd är att hänsyn tas till det förändrade klimatet och att kommunen arbetar aktivt med klimatanpassning på såväl strategisk som på detaljerad nivå.

Näringsliv och kompetens

Näringslivet ska breddas samtidigt som de starka näringslivsgrenarna trä, infrastruktur, logistik och industri fortsätter att utvecklas. Vi behöver också stärka det befintliga järnvägsklustret och utveckla nya kluster som i sin tur stärker kommunens profil.

Tillgången till matchande arbetskraft är avgörande varför såväl grundläggande som högre utbildning är av stor vikt. Yrkehögskolan utvecklas och fler högskoleutbildningar etableras i samverkan med Nässjöakademin. De högre utbildningar som erbjuds behöver matcha det lokala näringslivets struktur och behov. Digitala lösningar för kompetensutveckling nyttjas. Det ska vara lönsamt och enkelt att verka och nyetablera sig i Nässjö kommun.

Kommunens ekonomi behöver vara långsiktigt hållbar. Egenförsörjningen behöver därför öka och fler människor komma i arbete genom näringslivets och föreningslivets positiva utveckling. Nödvändigt är också en god matchning av utbildning och individ.

Initiativkraften hos engagerade medarbetare och medborgare tas tillvara. Kommunen behöver kontinuerligt söka nya vägar för medborgarinflytande och samarbete mellan olika aktörer i samhällsutvecklingen. Kommunen vill verka för en väl utbyggd digital infrastruktur som täcker hela kommunen och ökar möjligheterna att nyttja digital teknik. Detta är nödvändigt för att ge goda förutsättningar för bland annat företagande på landsbygden och framtida välfärdsteknik.

ÖVERSIKTSPLAN 2023 - PLANFÖRSLAG

MELLANKOMMUNALA FRÅGOR

Nässjö kommun är en del av Jönköpings län och det länsövergripande arbetet sker främst genom region Jönköpings län eller andra typer av regionala samverkansformer. Mer lokalt samarbetar Nässjö kommun främst med sina grannkommuner och bildade 2002 tillsammans med Aneby, Eksjö, Sävsjö och Vetlanda Höglandsförbundet. Förbundet driver projekt inom kommunal samverkan och utvecklingsfrågor för att göra höglandsregionen starkare och mer attraktiv. Nässjö och Vetlanda samarbetar också tillsammans i Högländets räddningstjänstförbund.

Frågor i översiktsplanen som förutsätter samarbete med grannkommunerna eller som påverkar grannkommunerna är de som rör vatten, landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) och kommunikationer.

Nässjös läge som högets upp i högländets avrinningsområden ger ett stort ansvar, särskilt eftersom vattnet inte begränsas av administrativa gränser. Det som sker i Nässjö kommun påverkar de vattendrag som finns längre ner i länet och kan i förlängningen få konsekvenser för andra kommuners dricksvatten eller översvämningrisk.

Exempelvis är Vallsjön vattentäkt för Sävsjö kommun. Det finns flera olika mellankommunala samarbeten kring frågor som rör vatten, samarbete sker exempelvis i Emåförbundet, Motala ström sydvästra fyra vattenråd, Lagans vattenråd och Vätternvårdsförbundet. För att uppnå goda miljö kvalitetsnormer för vatten är det viktigt med ökat samarbete mellan kommunerna och diskussioner om vilka åtgärder som ska prioriteras för att uppnå mest nytta. Flertalet sjöar delas mellan Nässjö och andra kommuner. Hänsyn ska tas till detta vid byggande och planering i Nässjö kommun.

När det gäller landsbygdsutvecklingsområden i strandnära lägen (LIS) är det ett område som berör grannkommunerna. Vid Nömmen har LIS-områden pekats ut. En del av Nömmen hör till Nässjö kommun och en del till Vetlanda kommun. Det är naturligtvis viktigt att i dessa fall ta hänsyn till både de delar som pekats ut i Nässjö kommun

och Aneby kommun respektive Vetlanda kommun gemensamt, så att förutsättningarna för att uppnå strandskyddets syften kvarstår. Vid Nömmen har Vetlanda och Nässjö pekats ut som sitt LIS-område. De södra delarna av sjön som är de minst oexploaterade är viktiga att bevara för friluftsliv och djur- och växtliv.

Kommunikationsfrågorna är ett tydligt område där många kommuner delar samma intressen. *Se figur 4.* När det gäller väg 40 handlar det främst om att åstadkomma bättre förbindelser mellan Nässjö och Eksjö, för närvarande pågår genom planerad ombyggnad till 2+1 väg och delvis ny sträckning vid Sjunnarydssjön. Mellan Eksjö, Nässjö, Forserum och Jönköping sker den främsta arbetspendlingen i kommunen. Förbättrade kommunikationer, inte minst med tåg, är därför en viktig mellankommunal fråga. Även kommunikationer mot Aneby/Tranås, Vetlanda, Sävsjö och Vaggeryd är viktiga för berörda kommuner att utveckla över tid, både gällande biltrafik och kollektivtrafik. Även förmågan att kunna upprätthålla välfungerande godstransporter på järnväg är av stor vikt för kommunens utveckling och tillväxt.

FIGUR 4: Järnvägsnät i Jönköpings län

REGIONALA PLANER, STRATEGIER OCH PROGRAM

Det finns även ett antal regionala strategier och program som sätter ramar för översiktsplaneringen såsom *Regional utvecklingsstrategi (RUS)*, *Regional infrastrukturplan*, *Regionalt trafikförsörjningsprogram* samt *Jönköpings läns energi- och klimatstrategi*, *regional vattenförsörjningsplan*. Dessa har använts som planeringsunderlag till översiktsplanen.

Regional handlingsplan för grön infrastruktur

Länsstyrelsen Jönköpings län tog 2019 fram en regional handlingsplan för grön infrastruktur för att långsiktigt kunna bevara och utveckla den biologiska mångfalden och värdefulla ekosystemtjänster.

Den regionala handlingsplanen har följande fokusområden:

- Urbanisering
- Granens utbredning och viltbete
- Odlingslandskapets strukturförändring
- Dränering av landskapet
- Barriärer i land och vatten
- Klimatförändringar
- Tydlig målbild och ansvarsfördelning

Regional klimat- och energistrategi

Region Jönköpings län har tagit fram en klimat- och energistrategi för länet. Den långsiktiga visionen med denna strategi är att Jönköpings län år 2045 ska vara ett plusenergilän. Detta innebär att länets behov av energi har minskat och att det finns ett överskott av energi från förnybara energikällor. Strategin innehåller sju fokusområden och tre övergripande mål.

Strategins sju fokusområden:

- Transporter och resor
- Samhällsplanering
- Bebyggelse
- Konsumtion och livsstil
- Förnybar energi
- Gröna näringar och natur
- Näringsliv och affärsutveckling

Strategins tre övergripande mål:

- Senast 2045 är de totala utsläppen av växthusgaser från Jönköpings län lägre än 1 ton per invånare och år.
- Senast 2045 producerar Jönköpings län mer energi än vi använder. Energin vi producerar är förnybar och mängden är minst 10 000 GWh/år.
- Klimatförändringarna möts aktivt i Jönköpings län genom att skapa ett samhälle som minskar sårbarheter och tillvaratar möjligheter, vid ett varmare, torrare och blötare län.

Vattenförsörjningsplan

En regional vattenförsörjningsplan för Jönköpings län finns sedan 2021 framtagen, planen utgör ett viktigt planeringsunderlag för kommunen. Den regionala vattenförsörjningsplanens huvudsakliga syfte är att användningen av vattenresurser ska planeras och prioriteras utifrån att:

- Samhälls- och miljöintressen ska kunna upprätthållas även under år med påfrestande väderförutsättningar.
- Leverans från länets största vattentäkt eller vattenverk ska kunna upphöra under en månads tid utan att det leder till samhällsstörningar.

I ett framtida förändrat klimat förväntas mer extrema väderförhållanden och risken för vattenbrist förväntas därmed att öka. För Nässjö kommun såväl som för höglandet i stort bedöms det finnas en större risk för vattenbrist i framtiden i jämförelse med resten av Jönköpings län.

Regional livsmedelsförsörjningsstrategi

I den regionala livsmedelsförsörjningsstrategin lyfter regionen fram att Jönköpings län är och ska vara ett län där det är nära till bra mat. Detta innebär att det ska vara lätt att sälja, välja och producera mat som är bra för miljön, klimatet och hälsan. Vidare ska detta skapa tillväxt och ge sysselsättning i länet. Strategin är indelad i fem fokusområden, produktion, innovation, göra affärer, attityder och självförsörjningsgrad.

Fokusområdet produktion innebär en ökad lönsamhet och konkurrenskraft inom livsmedelsföretag och den regionala livsmedelskedjan. Innovation utgör sökandet efter innovativa lösningar inom hela livsmedelskedjan. Fokusområdet göra affärer fokuserar på att produktion, förädling och försäljning ska ske baserat på efterfrågan. Att förstå attityder, trender och köpmönster pekas ut som en viktig del för att kunna uppfylla övriga fokusområden. Ett långsiktigt fokusområde är att öka länets självförsörjningsgrad och där det är lämpligt producerar mer än vad länet konsumerar. Dessa fokusområden ska tillsammans uppfylla följande fyra mål:

- Ökad hållbar livsmedelsproduktion
- Ökad kompetens inom livsmedelsbranscherna alla led
- Högre sysselsättningsgrad inom livsmedelsbranscherna
- Högre förädlingsgrad av länet egna råvaror

Regional transportplan

Region Jönköping har tagit fram en regional transportplan som kommer att få en påverkan på utvecklingen i Nässjö kommun. I den lyfts bland annat "diagonalen" ett område som i 2012 års översiktsplan pekades ut som viktigt för att långsiktigt stärka det nordost-sydvästliga stråket. I den regionala transportplanen (2022-2033) har bedömningen gjorts att diagonalen ej längre är aktuell som ett storregionalt transportstråk eftersom det finns andra stråk som bättre uppfyller denna funktion. Den regionala transportplanen tar även upp vikten av att arbeta med stråk när det

kommer till cykeltrafiken och pekar ut sträckan Barnarp-Tenhult-Forserum-Nässjö som ett framtida pendlingstråk för cykel. Kollektivtrafiken har, enligt den regionala transportplanen, en central roll i länets tillväxt och välfärd i och med att god tillgång till kollektivtrafik öppnar upp möjligheter för arbetspendling.

Regionen har tagit fram en vision för länet:
"Jönköpings län - Sveriges mest hållbara, attraktiva och tillgängliga region"

Nässjö kommun är stolt över att bidra till länets utveckling genom Träcentrum, logistikverksamheter och kommunens goda kultur- och föreningsliv. Samtliga dessa områden är viktiga att fortsätta satsa på.

Region Jönköpings län har prioriterat sex programområden: Hållbarhet, attraktivitet, kommunikationer, näringsliv, arbetsmarknad och kompetensförsörjning samt internationell samverkan. Av dessa är hållbarhet, attraktivitet samt kommunikationer de som främst behandlar frågor som ingår i översiktsplanen.

Livsmiljö och attraktivitet

Enligt det regionala utvecklingsprogrammet ska Jönköpings län ha en stark identitet, goda livsvillkor samt en god och sund livsmiljö. Länet ska vara attraktivt för boende, fritid, arbete, studier och näringsverksamhet på små och stora orter, i städer och på landsbygd. Nässjö kommuns målsättning är att översiktsplanen ska bidra till stärkande av landsbygdsutvecklingen och servicen på landsbygden genom utpekandet av landsbygdsutvecklingsområden i strandnära lägen. Kommunen har också ett pågående centrumutvecklingsarbete som en del i att stärka Nässjö stadskärna som utgör navet för hela kommunen.

Att skapa mötesplatser och värna om naturvärden samt lyfta fram den resurs som natur- och kulturvärdena utgör är också en viktig uppgift för både översiktsplanearbetet och för arbetet med kommande fördjupade översiktsplaner.

UTVECKLING

BO OCH LEVA I NÄSSJÖ KOMMUN

Översiktsplanens vägledande funktion som styrdokument ger goda förutsättningar för en hållbar social, ekologisk och ekonomisk utveckling i Nässjö kommun. Översiktsplanen tillsammans med övrig planering ska bedrivas på ett sätt som innebär att en delaktighet för flera grupper ur samhället kan vara med och påverka den byggda miljön. Genom medborgardialog kan aspekter som barn- och ungas behov, integration, jämställdhet, tillgänglighet, trygghet och folkhälsa tillgodoses i planeringsprocessen. Kommunen ska arbeta aktivt för att ta hänsyn till ovanstående aspekter i den framtida planeringen av mer storskaliga planeringsnivåer såsom planprogram, strategier med mera.

Delaktighet

Att vara delaktig i och känna att man kan påverka det som händer i ens omgivning är viktigt. Människors möjligheter att påverka sin omvärld har en avgörande betydelse för deras hälsa och identitet. Det är särskilt viktigt att få möjlighet att påverka utformningen av sin vardagsmiljö. I samhällsplaneringen bör kommunen särskilt uppmärksamma grupper eller individer som kan tillföra andra insikter eller befinner sig i andra livssituationer än de gängse, vilka ofta betraktas som norm. Vad som upplevs som självklart för en grupp av människor kan stå helt i motsats till en annan. Jämställdhet, integration och barn och ungas rätt att påverka sin livsmiljö kan på detta sätt stärkas. Barn- och ungdomar ska, enligt barnkonventionen, vara delaktiga i den fysiska planeringen av miljöer som direkt berör dem.

Mötesplatser och trygghet

Det finns många sätt att skapa en god livsmiljö. Genom mötesplatser där människor vill spendera tid, umgås och knyta kontakter med personer från olika samhällsskikt kan den fysiska miljön bidra till att skapa trygghet och integration. Platser som tilltalar alla kommuninvånare är svåra att uppnå då olika individer och grupper efterfrågar olika typer av mötesplatser. Kommunen kan bidra till att skapa miljöer med en blandning av grönområden, platser för rörelse, kultur och friluftsliv.

I en mindre tätort kan ofta ett centrum utgöra mötesplats för dess invånare och besökare, det är därför viktigt att möjliggöra en positiv utveckling i kommunen för att kunna bevara och utveckla befintlig service. Områden med mer människor i omlopp under en längre tid på dygnet bidrar till att fler människor bevakar sin omgivning vilket i sin tur har en positiv inverkan ur ett trygghetsperspektiv.

Det finns flera faktorer som avgör hur trygg en plats upplevs som. Att riktiga fönster och entréer på byggnader mot offentliga platser kan bidra till att den upplevda tryggheten ökar. Dessa faktorer ska tas hänsyn till i den byggda miljön och i samhällsplaneringen i stort.

Rekreation och grönska

Naturen spelar en viktig roll för folkhälsan. Den inbjuder till fysisk aktivitet, vilket är hälsofrämjande. Samtidigt har både nationella och internationella studier visat på en rad andra positiva effekter. Vistelse i naturen kan minska stress och oro, ge skärpt koncentrationsförmåga, sänka blodtrycket och ge bättre motorik. Nässjö kommun vill skapa förutsättningar för fysiska aktiviteter. Det handlar bland annat om att det ska finnas en närhet till lekplatser, grönytor och rekreationsområden. Kraven på grönytor och rekreationsområden varierar mellan olika grupper av människor i samhället. Ett rekreationsområde kan upplevas på olika sätt av olika människor. En skogsdunge kan upplevas som ostrukturerad, otrygg, otillgänglig och dåligt underhållen av en äldre betraktare. Samtidigt kan det vara skådeplats för ett helt sommarlov för ett barn eller ungdom som har perfekta förutsättningar att låta fantasin flöda.

Samtliga tätorter i Nässjö kommun har god tillgång till rekreationsområden. Under 2019 genomfördes en sociotopkartering i kommunens tätorter med syfte att lokalisera vilka sociotopområden som finns i kommunens olika tätorter samt en avståndsanalys med områden som har ett avstånd av 300 meter till dessa sociotoper. Sociotopkartering är en kartläggning av grönytor och utemiljöer från en social och kulturell synvinkel där dialogen med invånarna står i fokus. Boverket har angett att

300 meter är det längsta avståndet människor bör ha till ett grönområde. Översiktsplanen har stor påverkansmöjlighet att säkerställa att dessa platser knyts samman på ett sätt som gör det funktionellt för människor samt för djur- och växtlivet.

Området kring Almesåkra-Gödeberg är mycket intressant ur strövområdessynpunkt och genomkorsas av Höglandsleden. Även de flesta sjöar och många vattendrag är intressanta för det rörliga friluftslivet. Det finns sexton kommunala badplatser i Nässjö kommun, utspridda i hela kommunen. De håller generellt en god vattenkvalitet och målsättningen är att de ska fortsätta att göra det. Ett sätt att stärka folkhälsan är att ge människor möjlighet att gå och cykla snarare än att använda bilen.

Här har kommunens trafikstrategi en viktig roll i att främja alternativa möjligheter till kommunikation snarare än det redan utbyggda biltransportssystemet. Det ska vara enkelt och kännas trafiksäkert och tryggt att kunna ta cykeln till olika servicefunktioner, arbete, skola med mera.

Strandskydd

Även om en åtgärd inte kräver bygglov kan den enligt Miljöbalken kräva dispens från strandskyddet. Strandskydd gäller som regel vid alla sjöar och vattendrag och omfattar en yta 100 meter från strandlinjen såväl upp på land som ut i vattnet. Strandskyddet gäller även på ej detaljplanlagda privata strandtomter. Inom strandskyddat område får inga privatiserande åtgärder göras utan dispens. Exempel på dessa åtgärder kan vara att anlägga bryggor, bygga huskroppar, utöka tomten med mera. Vidare är åtgärder som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- och växtlivet dispenspliktiga, exempelvis fälla träd, plantera gräs och rabatter, eller förändra topografin.

Tillgänglighet

Plan- och bygglagen (PBL) ställer krav vid nybyggnation på att byggnader och allmänna platser ska vara tillgängliga för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. PBL ställer också krav på att enkelt avhjälpna hinder ska åtgärdas

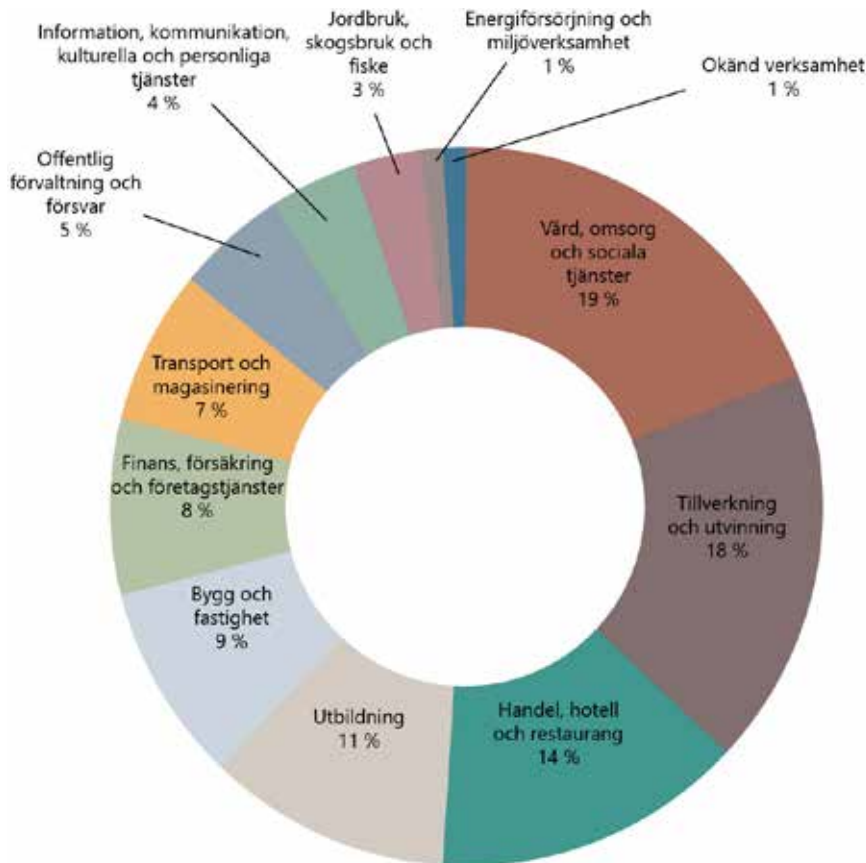
i befintliga byggnader som innehåller lokaler dit allmänheten har tillträde och på befintliga allmänna platser. Enkelt avhjälpna hinder är sådana hinder som med hänsyn till nyttan, kostnaden och förutsättningarna på platsen är enkla att åtgärda. Exempel på enkelt avhjälpna hinder i den fysiska miljön kan vara dålig belysning, höga trottoarkanter och bristfällig skyltning.

Med fysisk planering finns möjlighet att med rätt lokalisering främja tillgängligheten. Om en målpunkt ligger i stråket där människor ofta rör sig är verksamheten mer tillgänglig jämfört med om den ligger utanför rörelsestråket. Centrala lägen är också ofta att föredra för god tillgänglighet och bra förutsättningar för gång-, cykel och kollektivtrafik. Service i form av dagligvarubutiker eller fritidsanläggningar kan vara fellokaliserade, till exempel för äldre och personer med funktionsnedsättning eller personer utan bil.

Näringsliv

Den största näringsgrenen i kommunen är vård och omsorg där äldre- och funktionshinderomsorg har flest sysselsatta. Traditionellt sett har tillverkningsindustrin haft en stark position i kommunen. Detta gäller fortfarande då ca 18 % är sysselsatta inom industrin. Sektorn handel, hotell och restaurang är den sektor som ökat mest och står i dagsläget för 14 % av alla arbetstillfällen i Nässjö kommun. En viktig utgångspunkt i översiktsplanarbetet är att skapa goda förutsättningar för näringslivet.

Ett väl fungerande näringsliv är en förutsättning för en långsiktigt hållbar utveckling och god livsmiljö för kommuninvånarna. Kommunen kan påverka sysselsättnings- och näringsutvecklingen på flera sätt, bland annat genom fysisk planering, genom att tillhandahålla mark, samverka med mera. Översiktsplanernas primära uppgift inom detta område är att redovisa arbetsplatsområden med kvalitéer som gör dem attraktiva för etablering och utveckling.

FIGUR 5: Sysselsättning per näringsgren, arbetsplatser i Näsjö kommun (2019)

Ställningstaganden

- God tillgänglighet för människor med olika funktionsvariationer ska tillämpas i alla delar av samhällsbyggnadsprocessen, främst fysisk planering och bygglov samt planering och projektering av allmän plats (torg, parker med mera)
- Kommunen ska ta hänsyn till tillgänglighet i form av närhet vid lokalisering av kommunala servicefunktioner och anläggningar.
- Kommunen ska arbeta för att skapa möjligheter att använda alternativa kommunikationssätt. Bra förutsättningar för gång- och cykel ska alltid prioriteras vid utbyggnader.
- Vid utformningen av det offentliga rummet ska särskilt hänsyn tas till att en säker och trygg miljö skapas för alla människor, varför flera grupper av människor ska inbjudas till dialog i samhällsbyggnadsprocessen.
- Kommunen ska arbeta för en god tillgång till grönområden med höga kvalitéer i alla tätorter. Grönytor i nya exploateringsområden ska möjliggöra rekreation.
- Variation ska uppnås i anläggande och utveckling av rekreationsområde. Rekreationsområden som är mångfunktionella bjuder in fler grupper av människor och bidrar även till bättre integration.
- I plan- och byggprocessen ska hänsyn tas till viktiga vattenförekomster.

BOSTÄDER OCH BOSTADSBYGGANDE

Den äldsta dokumenterade bopplatsen i Nässjö kommun är ca 4000 år och 1863 bildades Nässjö landskommun. När järnvägen fortsatte byggas ut på det tidiga 1900-talet omvandlades det som tidigare hade varit Nässjö köping till att bli Nässjö stad. Järnvägen har sedan dess varit drivande i kommunens utveckling till en mötes- och pendlingsplats. Nässjö stad är kommunens centralort med cirka 57% av kommunens befolkning, 26% av befolkningen bor i någon av de tolv övriga tätorterna och 17% av kommunens befolkning bor utanför tätort.

Nässjö kommun hade i början på 2021 en befolkning på cirka 31 650 invånare och kurvan pekar uppåt. Enligt den senaste befolkningsprognosen väntas kommunens invånarantal att öka med cirka 40 nya invånare per år fram till prognosens slut 2030. Detta ställer krav på kommunens samtliga verksamheter att kunna tillgodose befolkningsökningen, det handlar om att skolan ska kunna ta emot elever, att bostäder och tomter bebyggs i en takt som möter efterfrågan samt att stärka den befintliga servicen med möjlighet att möta en åldrande befolkning och att skapa en god levnadsstandard för befolkningen i vår kommun.

Nässjö kommun har ett strategiskt läge med goda kommunikationer till de tre storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö samt med förlängning mot Europa. Nässjö har även ett attraktivt och strategiskt läge inom den egna regionen. Detta skapar goda möjligheter att bli världens rum för människor och möten.

Nässjö kommun arbetar kontinuerligt med boendeplanering genom en särskild strategi. Den senaste gäller åren 2017–2020 och arbetet med revidering pågår vilket medför att den befintliga strategin förlängts till att gälla till och med 2022. Kommunen har i grunden monopol på planläggning av mark för bostäder men svarar bara för en del av bostadsbyggnationen, främst genom kommunens bostadsbolag Linden. I övrigt gäller

det att skapa goda förutsättningar för byggbolag och privatpersoner att komplettera det befintliga bostadsbeståndet för att tillgodose behovet av nya bostäder.

Kommunens kraftigaste verktyg för att stimulera bostadsbyggandet är en aktiv markpolitik, strategiska markförvärv och en god planberedskap så väl på strategisk som detaljplanenivå. Bostadsfrågor berör många aktörer inom kommunen och det är även här viktigt att bostadsbeståndet är diversifierat för att kunna samla olika typer av bostadsformer tillsammans med ett gott utbud av exempelvis kollektivtrafik, offentlig och privat service samt närhet till natur- och friluftsliv.

Utbyggnad och förtätning

Bebyggelsen i en tätort kan utvecklas inåt så väl som utåt. I många utav kommunens tätorter finns det idag centralt belägen mark planlagd för bostadsändamål. Många utav dessa utgörs av så kallade lucktomter med god tillgång till den befintliga servicen som tätorten kan erbjuda. Att fokusera bostadsutvecklingen till inom tätorterna i stället för dess ytterkanter har även fördelar ur ett hållbarhetsperspektiv. På detta sätt är det möjligt att minska gångavståndet till kollektivtrafiken och minska behovet av bilanvändning. En förtätning ökar även underlaget för kollektivtrafiken vilket i förlängningen bör leda till ett förbättrat utbud av buss- och tågtrafik.

Byggnade på landsbygden

Kommunen är positiv till att fler väljer att bostätta sig på landsbygden. På landsbygden behöver bygglov normalt inte sökas i samma omfattning som i tätorterna inom detaljplanelagda områden. Vissa områden på landsbygden bedöms ligga inom sammanhållen bebyggelse där bygglov behövs. Med hänsyn till omfattningen av byggnadsverk i bebyggelsen inom dessa områden krävs i huvudsak även bygglov för samma åtgärder som inom detaljplanelagda områden. Sammanhållen bebyggelse där bygglov behövs med hänsyn till omfattningen av byggnadsverk i bebyggelsen om båda nedanstående kriterier är uppfyllda, enligt 1 kap 4§ PBL:

- En bebyggelsegrupp som består av minst 10–20 hus
- De bebyggda tomterna gränsar till varandra eller åtskiljs endast av väg, parkmark och dylikt.

Bygglov krävs inte för ekonomibyggnader för jord- och skogsbruket.

Liten tillbyggnad och komplementbyggnad

Nässjö kommun tillämpar följande riktlinjer för bygglovspflicht: Utanför detaljplanelagt område och utanför sammanhållen bebyggelse gäller för en- och tvåbostadshus och tillhörande komplementbyggnader att man får utföra en liten tillbyggnad utan bygglov. Tillbyggnaden får utgöra högst 50% av den befintliga byggnadsarean och vara högst 50 m² och inte placeras närmare fastighetsgräns än 4,5 meter.

Man får också utan bygglov uppföra en komplementbyggnad, en mur eller ett plank i omedelbar närhet av bostadshuset. Komplementbyggnaden ska i sin utformning och funktion vara ett komplement till bostadshuset och därför underordnat detta och får inte placeras närmare fastighetsgräns än 4,5 meter.

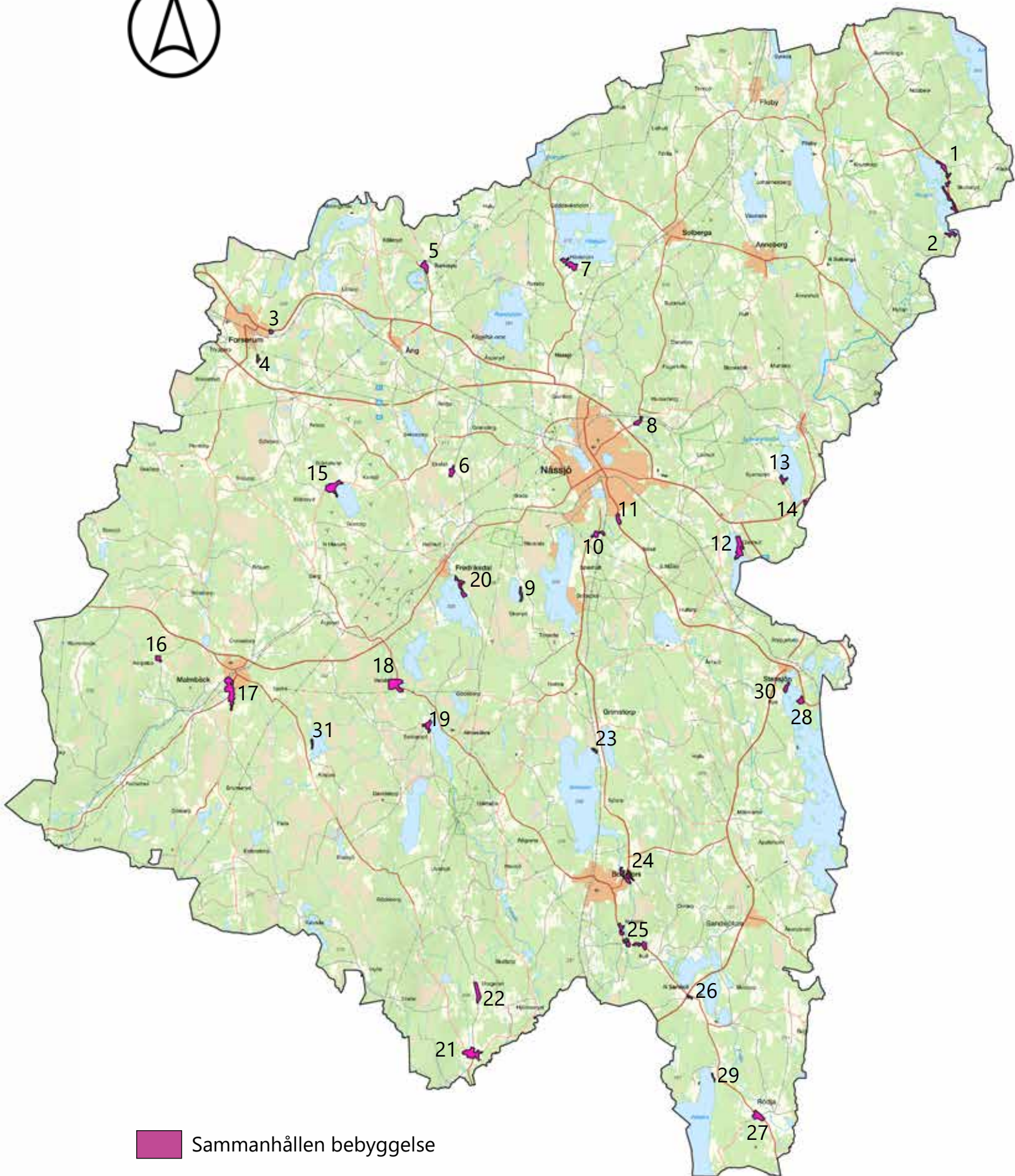
Enstaka bebyggelse som gränsar till ett planlagt område, och som tillsammans med det planlagda området minst når upp till definitionen av sammanhållen bebyggelse, ska räknas som

sammanhållen bebyggelse. De fastigheter som gränsar till planlagt område och därigenom uppnår definitionen är normalt inte särskilt utpekade i översiktsplanen. Beskrivningen och utpekandena är en vägledning. Nya områden kan tillkomma efterhand som bebyggelse tillkommer och områden kan utgå om bebyggelsen minskar. Vilka platser i kommunen som omfattas av begreppet ”sammanhållen bebyggelse” där bygglov eller anmälan behövs med hänsyn till omfattningen av byggnadsverk i bebyggelsen avgörs ytterst i varje enskilt ärende och tid.

Ställningstaganden

- Tätorterna ska i första hand utvecklas genom förtätning samt nybyggnad i anslutning till befintlig bebyggelse.
- Inom tätorternas expansionsområden är utgångspunkten att kommunen ska pröva exploateringsintressen med detaljplan.
- Bebyggelsemiljöer ska hålla en hög standard med god arkitektur anpassad till platsen och med hänsyn till ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet.
- I tätorterna ska en blandning av bostadstyper och upplåtelseformer eftersträvas.
- Vid nybyggnation ska hänsyn tas till omgivande landskap och lokal tradition. En bra placering är många gånger i skarven mellan olika markslag, eller i anslutning till befintlig bebyggelse. Hänsyn ska tas till fornlämningar, kultur och naturvärden samt jord- och skogsbrukets intressen.
- Kommunen ska verka för att platser som uppmuntrar till möten skapas.
- I tätorterna ska en blandning av verksamheter och boendeformer eftersträvas.

KARTA 1: Områden som utgör sammanhållen bebyggelse

Områden som utgör sammanhållen bebyggelse

1. Skullaryd vid Rosjön
2. Sibbemåla vid Rosjön
3. Runseryd
4. Arken
5. Barkeryd
6. Ekefall
7. Hästerum (inkl. Hemviken)
8. Hunseberg
9. Skieryd (vid Bäckafallasjön)
10. Kvarntorp
11. Isåsa
12. Gisshult
13. Sjunaryd
14. Marietorp (Pallarp)
15. Björkelund
16. Korpebo
17. Ön, Spickabo, Malmbäck
18. Viebäck
19. Barkansjö
20. Fredriksdal, Sjöafall (Fredriksdalsjön)
21. Bringetofta
22. Drageryd
23. Grimstorp
24. Bodafors (nordöstra delen)
25. Nyaby, Kull, Ryd, Nyholm
26. Sandsjö
27. Västra byn
28. Lundholmen
29. Prinsfors
30. Nömmenäs
31. Klappa

KOMMUNIKATIONER OCH INFRASTRUKTUR

Kommunikationer måste fungera på alla nivåer. Alltifrån det nära bostadsområdet med sina fotgängare till de övergripande kommunikationerna som knyter samman regionen med omvärlden. För en kommun som Nässjö med mycket in- och utpendling är kollektivtrafiken viktig. Jönköpings Läns trafik står för den väg- och spårbundna kollektivtrafiken i länet och kommunen. Genom att lokalisera olika samhällsfunktioner i närheten av varandra kan behovet av transporter minska och därigenom skapa bättre fysiska förutsättningar för gång och cykel. Detta föranleder även att andelen bilresor kortare än tre kilometer kan minska, vilket i sin tur bidrar till ett minskat utsläpp av växthusgaser. Samtliga tätorter i Nässjö kommun är till sin yta så små att det är cykelavstånd mellan olika delar av tätorten.

Den pågående energiomställningen är något som i grunden påverkar kommunikations- och transportsektorn. Antalet elektrifierade fordon ökar kraftigt och ökningen spås fortsätta även under kommande år. Kommunen behöver därför bemöta det behov som finns av en ökad laddinfrastruktur. Utöver detta behöver kommunen överväga andra energislag som exempelvis biogas och vätgas.

Kommunens trafikstrategi antogs 2020 och anger en strategisk inriktning för trafikplaneringen inom kommunen. Strategin innehåller även konkreta åtgärder som ska prioriteras under de närmaste tio åren. Trafikstrategin syftar till att skapa goda förutsättningar för resande med hållbara trafikslag samt till att skapa ett hållbart trafiksystem.

Kollektivtrafik

Nässjö kommun ligger i en dynamisk region med flera stora arbetsgivare utanför kommungränserna. Tack vare den väl utbyggda infrastrukturen är Nässjö en del i en större regional och nationell arbetsmarknad, *se figur 6*. Som en historisk och viktig järnvägsknut ska kommunen sträva efter att uppmuntra och utveckla det hållbara resandet

med olika typer av kollektivtrafik. Det är därför viktigt att det är enkelt att på ett klimatsmart sätt kunna pendla mellan boendeorten och arbete, studier, offentlig och privat service men även fritidsaktiviteter.

Dagens arbetsmarknad innebär att det inte längre är självklart att bo och arbeta på samma plats, något som ytterligare underlättas i och med den ökade digitaliseringen. Detta gör att medborgarnas krav på effektiva och bekväma pendlingsmöjligheter ökar. I kringliggande kommuner finns flera stora arbetsgivare som kan attrahera boende inom Nässjö kommun. Av denna anledning bör bra kommunikationer till dessa eftersträvas. Utöver regionen erbjuder också Nässjö goda pendlingsmöjligheter till exempelvis Stockholm vilket öppnar upp en bredare arbetsmarknad för kommunens invånare.

Nässjö har en nettoutpendling vilket innebär att det är fler som pendlar ut från kommunen än som pendlar in i kommunen. När den senaste resvaneundersökningen gjordes år 2017 pendlade i snitt 3458 personer in till kommunen varje dag medan 4806 personer pendlade ut från kommunen. 10 033 personer både arbetade och bodde i kommunen. Vanligaste kommunen att pendla från är Jönköping. Om man istället ser till pendlingen ut från kommunen så är det även i det fallet Jönköping som flest pendlar till, följt av Eksjö.

Resvaneundersökningen som Trafikverket genomförde 2012 för sydöstra Sverige där Nässjö kommun ingick visar att 70% av kommuninvånarnas resor genomförs med bil. 12 % av resorna görs till fots, 11% med cykel och 5% med buss och tåg. Bland de som har mindre än 5 km till sitt arbete görs 67% av resorna med bil medan 19% görs med cykel. För arbetsresor mellan 5 och 10 km görs 86% med bil, 4% med kollektivtrafik och 9% med cykel.

I framtiden kommer det finnas ett behov av transporter över ännu större områden, vilket gör att bilen inte alltid blir det bästa färdmedlet. Tågtrafiken ger här intressanta möjligheter. För Nässjös del handlar det om att utveckla både regional, nationell och internationell tågtrafik, det vill säga att utveckla det tågtrafiksystem som vi redan har, men också att aktivt verka för nya banor. Boende i Nässjö kommun har generellt god tillgänglighet till kollektivtrafik. 83 % (2017) av befolkningen har en trafikerad hållplats inom 500 meter fågelvägen från sin folkbokföringsadress. Med trafikerad hållplats menas en hållplats som trafikeras av kollektivtrafik med minst en avgång per timme, vardagar mellan kl. 06 och 20.

Vägar

Det är viktigt för Nässjö kommun att ha ett välfungerande vägnät. Standardhöjningar och förbättringar behövs generellt på vägnätet. Det gäller såväl viktiga regionala vägar som det småskaliga vägnätet. Samverkan med Trafikverket och andra aktörer är därför av stor vikt. I kommunens klimat- och energistrategi konstateras att det är troligt att transportererna i kommunen kommer att fortsätta att öka, och därmed också energibehovet. Det finns dock förutsättningar för att med nya drivmedelsmöjligheter ändå minska de skadliga utsläppen från transportsektorn. Nässjö kommun bör arbeta för att utbyggnaden av laddinfrastruktur förbättras och blir tillgänglig framför allt utmed riksväg 31/40/47. Den planerade ombyggnaden av riksväg 40 mellan Nässjö och Eksjö möjliggör även att cykelpendlingen mellan orterna i framtiden förenklas och därmed med stor sannolikhet också kommer att öka.

I den fördjupade översiktsplanen för Nässjö stad lyfts Södra vägen fram som en viktig åtgärd för att få en ringled runt hela staden. I dagsläget har arbetet med den sista deletappen mellan Isåsavägen och Sörängsrondellen påbörjats.

Vägen från Malmbäck över Ödestugu och ut till E4:an är betydelsefull för pendling och därför en väg som särskilt bör lyftas fram i regionala sammanhang när det gäller behov av förbättringar. Detsamma gäller för vägförbindelsen E4:an/Vaggeryd - Nässjö som också är av stor betydelse för den regionala pendlingen samt för godstransporter och som därav är viktigt att lyfta fram i regionala sammanhang vad det gäller behov av förbättringar. Även väg 817,836 och 951 utgör en viktig länk mellan Vaggeryd/Hok till Nässjö och vidare mot Tranås/Mjölby. Det pågick emellerid inte vid översiktsplanens framskrivande någon regional planering för dessa sträckor.

I den fördjupade översiktsplanen för Nässjö stad anges expansion av industrimark norrut från Gamlarps industriområde. Vägan slutningen som utgår från trafikplats Gamlarp skulle på sikt kunna förlängas norrut och bli en del av förbättrad vägförbindelse mot Solberga och i förlängningen även till riksväg 32.

Järnvägar

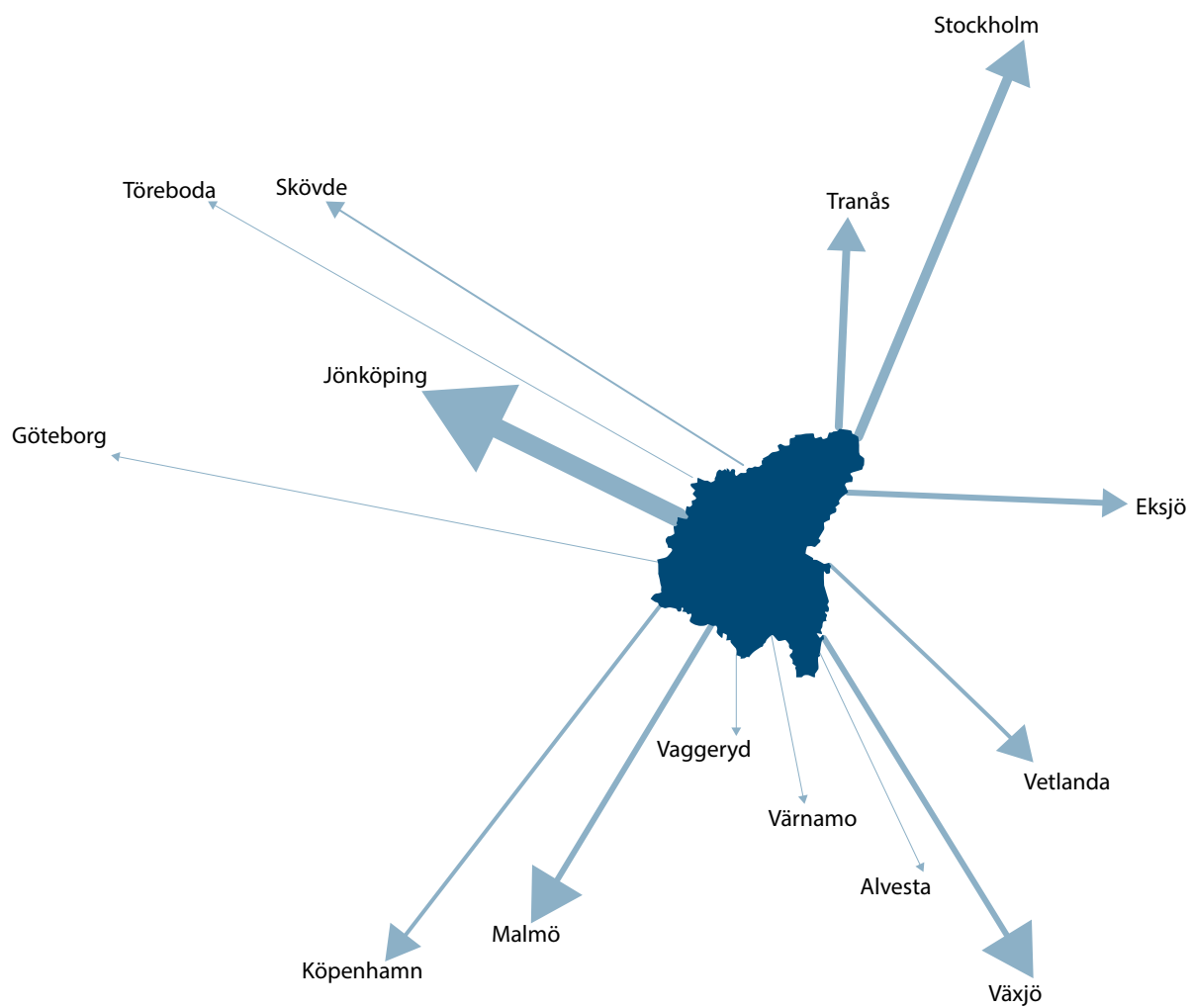
Kommunen verkar kontinuerligt för att järnvägen Nässjö – Jönköping förbättras och byggs ut så att snabbare och effektivare kommunikation med Jönköping uppnås. En utbyggnad skulle innebära att Nässjö och Jönköping tidsmässigt kommer närmare varandra och därmed bildar en funktionell region. Det är även en viktig länk för angränsande kommuner som också strävar efter förbättrade kommunikationer till och från Jönköping.

Trafikverket har på uppdrag av regeringen påbörjat arbetet med att anpassa Jönköpingsbanan för att kunna öka kapaciteten och höja hastigheten mellan Nässjö och Jönköping. I den regionala transportplanen för Jönköpings län pekas järnvägen mellan Nässjö och Eksjö samt mellan Nässjö och Vetlanda ut som lämpliga banor för elektrifiering. Kommunen kommer att verka för att dessa åtgärder genomförs samt att samtliga järnvägslinjer utvecklas och på sikt elektrifieras.

Ställningstaganden

Kommunen ska verka för:

- Utveckling av Jönköpingsbanan med triangelspår som gör det möjligt att köra direkt norrut på Södra stambanan.
- Slutföra ringleden runt Nässjö stad genom färdigställande av Södra vägen.
- Förbättring av väg 836 mellan Nässjö-Malmbäck-Ödestugu.
- Förbättring av väg 817/836 mot Vaggeryd och väg 953 mot Solberga och vidare förbindelse mot riksväg 32.
- Ny väg mellan Grimstorp och Bodafors (väg 834), delen Strömsberg-Grimstorp.
- Förbättring av väg 826, Bodafors-Sjövik.
- Kommunens trafikstrategi ska följas vid åtgärder i trafiksystemet.
- Bebyggelse och andra anläggningar som kan försvåra tillkomsten av väg eller järnväg får inte tillkomma.
- Vid planering av nya områden ska kommunen särskilt ta hänsyn till möjligheterna till gång, cykel- och kollektivtrafik.
- Kommunen ska verka för en elektrifiering av järnvägen mellan Nässjö och Vetlanda samt mellan Nässjö och Eksjö.

FIGUR 6: Tågavgångar från Nässjö

UTVECKLING AV KOMMUNENS TÄTORTER

Nässjö kommun har idag 13 tätorter, var och en med sina unika förutsättningar och sin unika prägel. Den generella planberedskapen i tätorterna är god och fokus bör ligga på att marknadsföra dessa möjligheter till tätortsutveckling.

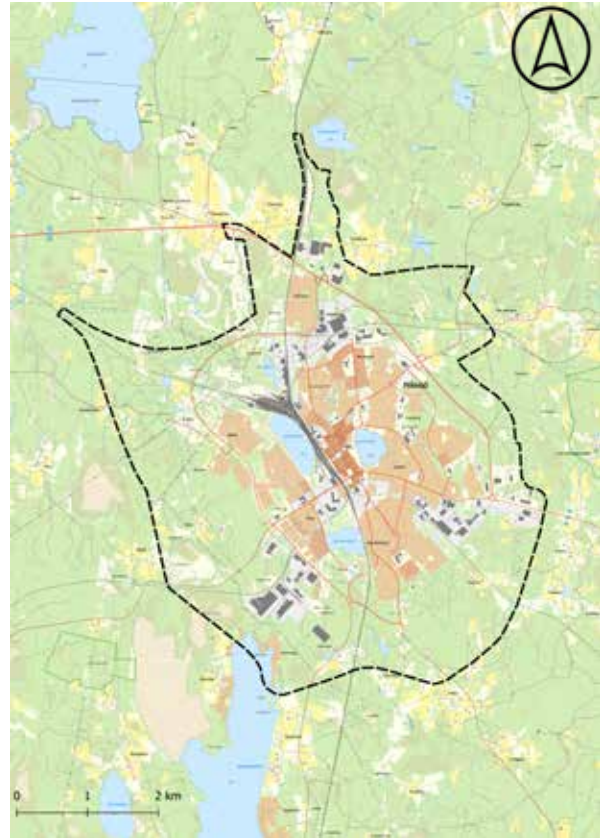
En viktig del för en orsts attraktivitet är att de hus och tomter som finns i området är välskötta och ser inbjudande ut. Då flera av kommunens tätorter idag har problem med ovårdade fastigheter ska Nässjö kommun löpande arbeta med tillsyn och förebyggande arbete för att minska denna problematik.

I respektive tätortskarta redovisas områden som är lämpliga för utveckling av bostäder och verksamhetsområden. Utöver detta redovisas också områden som är lämpliga för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Dessa redovisas separat i kapitlet "Landsbygdsutveckling i strandnära lägen" med start på sidan 54.

Nässjö stad

Nässjö stad är kommunens centralort och är utöver detta en viktig knutpunkt i det regionala, nationella och internationella järnvägsnätet på grund av läget vid Södra stambanan. En plats där människor samlas och bor kräver också långsiktig planering, en attraktiv stadskärna som lockar medborgare, företag och arbetskraft. Nässjö stad har en aktuell fördjupad översiktsplan antagen 2016 i vilken kommunens syn på markanvändningen i tätorten redovisas.

Denna kommunövergripande översiktsplan omfattar därför inte Nässjö stad. Den fördjupade översiktsplanen för Nässjö stad finns att läsa i sin helhet på kommunens hemsida.

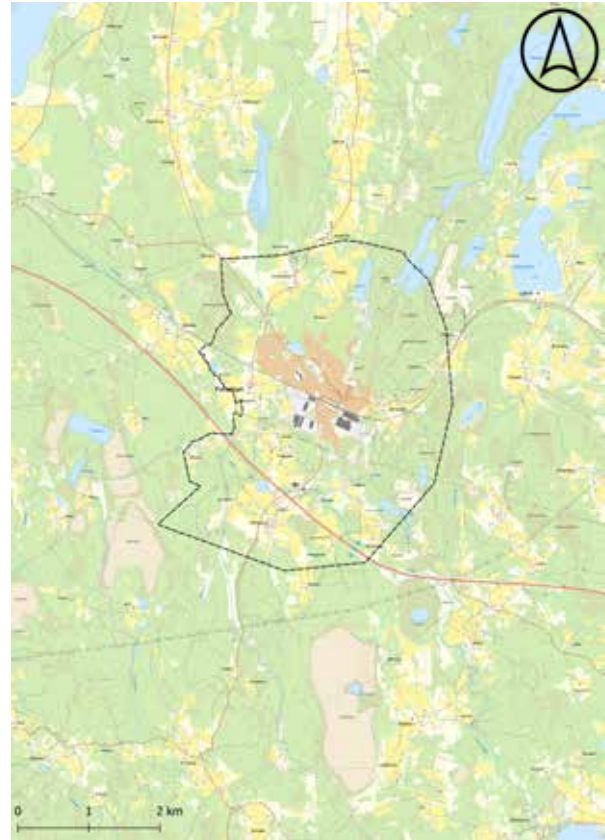
KARTA 2: Avgränsning FÖP Nässjö

Forserum

Forserum har ett strategiskt läge utmed järnvägen mellan Nässjö och Jönköping, vilket bidrar till att förstärka ortens attraktivitet. I Forserum finns en väl utbyggd offentlig och privat service.

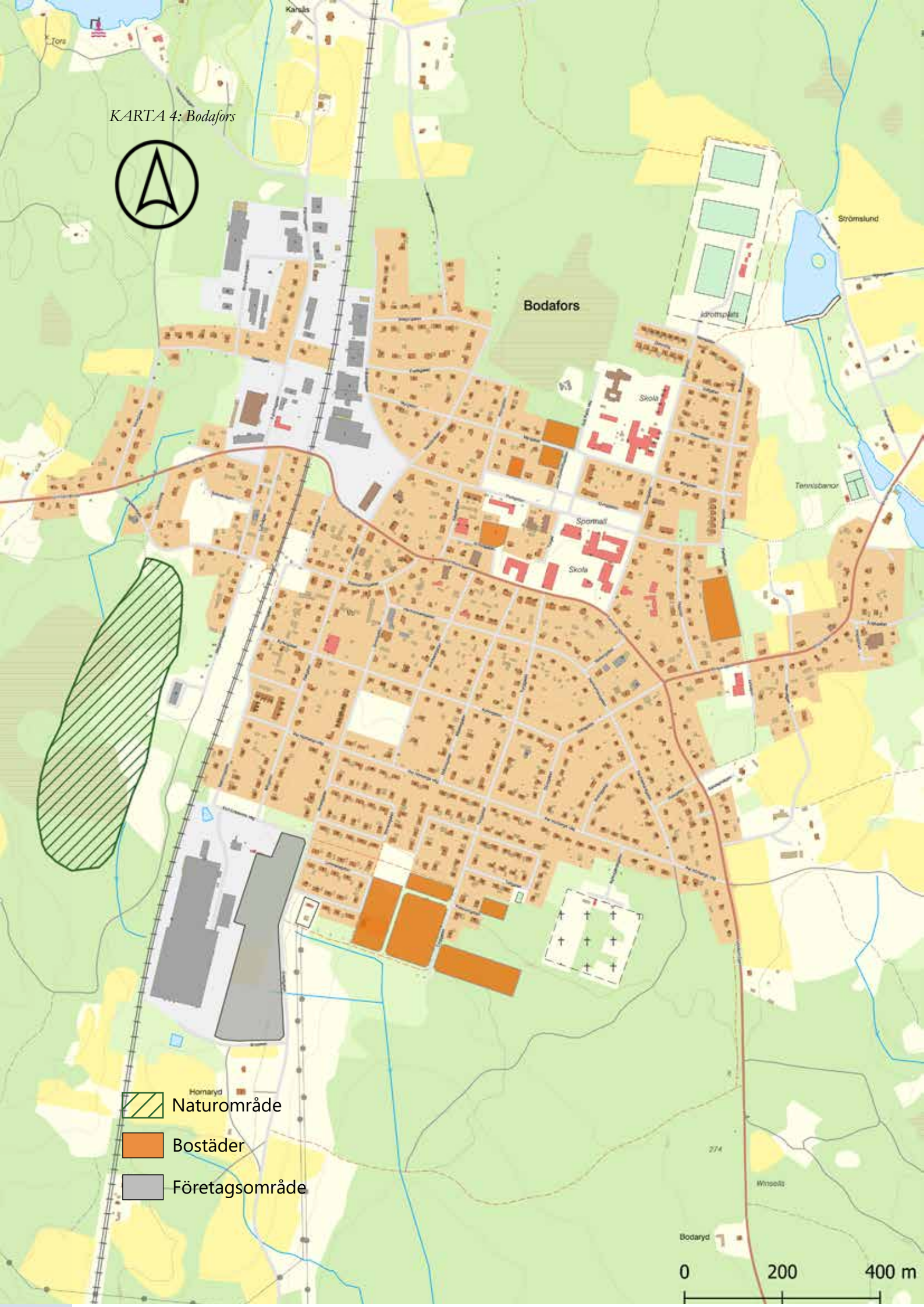
För Forserums tätort finns en fördjupad översiktsplan antagen av kommunfullmäktige 2011-12-15. Denna kommunövergripande översiktsplan omfattar därför inte detta område. Den fördjupade översiktsplanen för Forserum finns att läsa i sin helhet på kommunens hemsida.

Forserums strategiska läge bidrar till att orten ser en positiv befolkningsstillväxt. Efterfrågan på bostäder och verksamhetsytor i samhället är därför stor. Mot bakgrund av detta tar kommunen nu fram en ny fördjupad översiktsplan för Forserum. Arbetet inleddes under hösten 2021 och planen beräknas vara antagen under andra kvartalet 2023. Under hösten 2022 genomförs ett samråd för den fördjupade översiktsplanen.

KARTA 3: Avgränsning FÖP Forserum

KARTA 4: Bodafors

- Naturområde
- Bostäder
- Företagsområde

0 200 400 m

Bodafors

Bodafors är med sina 2 000 invånare kommunens tredje största tätort. Här finns en väl utbyggd service med livsmedelsbutik, apotek, skola och medborgarkontor samt en god kollektivtrafik. Bodafors har ett stationsläge på Södra stambanan, här stannar Krösatågen som trafikerar sträckan Nässjö-Alvesta. Stationsläget möjliggör inomregional pendling såväl som längre resor då resenären via ett byte kan byta till SJ:s snabbtåg i Nässjö.

Bodafors är en ort som har mycket att erbjuda av kultur- såväl som naturvärden. Längs samhället slingrar sig Emån, i anslutning till ån finns även Emåns ekomuseum. Det finns flera rekreationsområden och värdefulla miljöer för det rörliga friluftslivet. Bland annat Hälsostigen som går runt samhället och området runt Ekomuseet, Ekorundan har pekats ut som viktiga rekreationsområden i den tidiga medborgardialogen.

I Bodafors ligger även Kulturgatan, ett område med kulturhistoriskt värdefulla byggnader, café, lokaler för utställningar och butiker utmed Magasinsgatan som lockar turister under sommarhalvåret. Utöver dessa värden har Bodafors ett starkt föreningsliv och i samhället finns ett stort engagemang för samhället och ortens utveckling.

I Bodafors finns stora möjligheter att förtäta den befintliga bebyggelsestrukturen samt att dra nytta av redan planlagd bostadsmark. De bostadsområdena som är utpekade i norra Bodafors lämpar sig för såväl villor som flerbostadshus. I södra Bodafors föreslås en bostadsutveckling av villakarakter i enlighet med befintlig detaljplan. Samtliga dessa områden har god tillgång till den befintliga infrastrukturen. Området vid C-fabriken pekas ut för verksamheter, området är sedan tidigare planlagt med för industriändamål. En stor del av den befintliga verksamhetsmarken i Bodafors har en relativt låg utnyttjandegrad, expansion av verksamheter bedöms kunna ske inom redan befintlig verksamhetsmark.

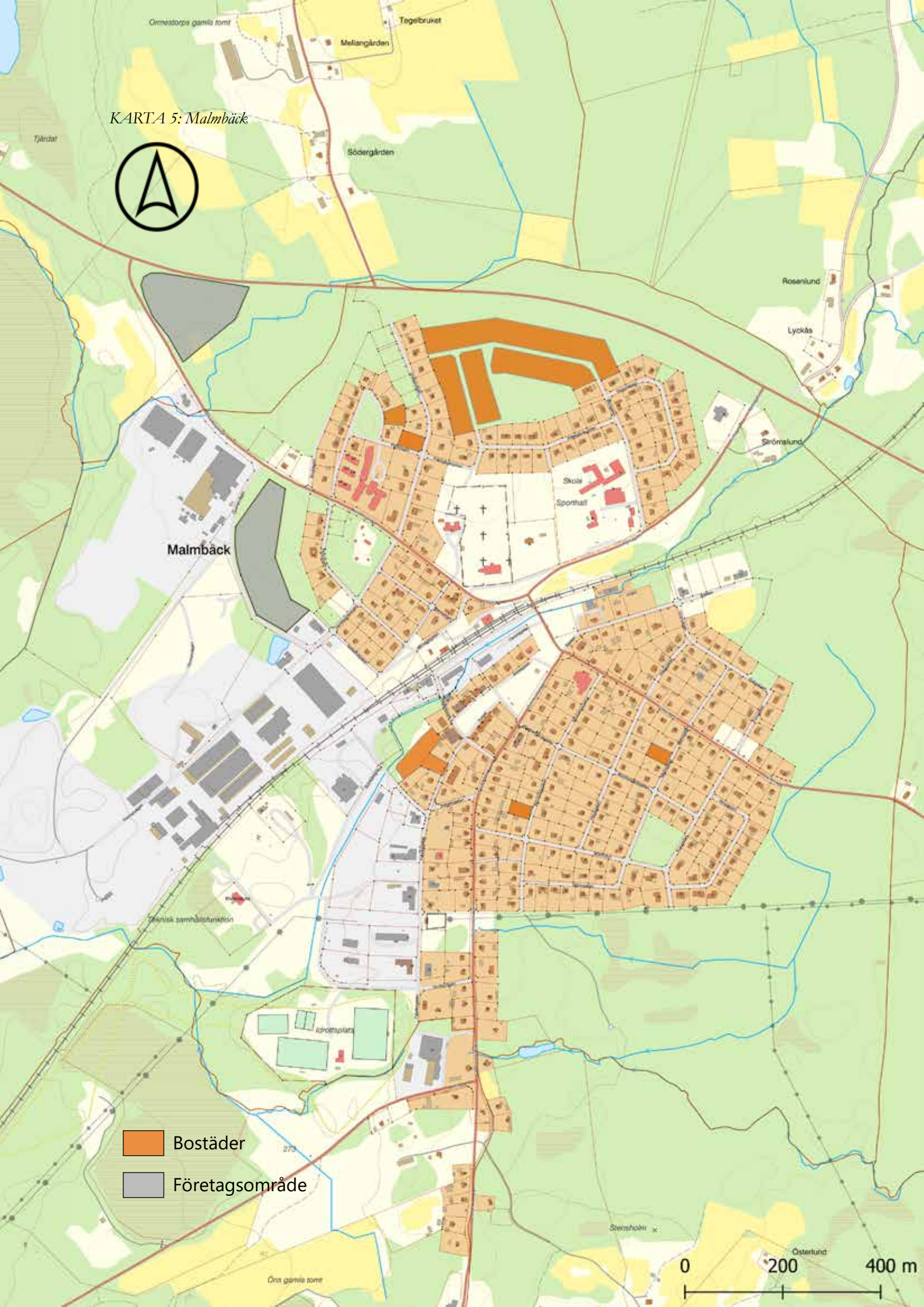
Norr om Bodafors, i anslutning till Storesjön, föreslås flera mindre LIS-områden. Genom att peka ut områden för attraktiva bostadslägen och för turismnäringen får Bodafors ytterligare möjligheter att utvecklas på ett positivt sätt. Enligt VA-planen ska vatten- och avlopp byggas ut för befintlig bebyggelse vid Vareviken.

Väster om järnvägen finns ett större område som idag är planlagt som industrimark vilken inte har exploaterats. Området har till viss del dåliga markförhållanden och har under senare år utvecklats till ett uppskattat rekreationsområde för hela samhället. På grund av detta bör gällande detaljplan i huvudsak upphävas och området utvecklas mot rekreation.

Styrkor och viktiga frågor från medborgardialogen

- Bodafors styrkor är utbudet av samhällsservice så som skola, vårdcentral, medborgarkontor, äldreboende, affär med mera. Även att det finns kultur- och fritidsaktiviteter i Bodafors så som sporthall, Kulturgatan och museum är en styrka.
- Viktiga frågor i Bodafors är förbättrade kommunikationer för både pendlings- och helgresor, att utöka och utveckla näringslivet, ordna bostäder i sjönära läge och fler tillgängliga lägenheter. Samt att fastigheter hålls i vårdat skick samt att området kring stationen utvecklas och görs tryggare och trevligare.

KARTA 5: Malmbäck

- Bostäder
- Företagsområde

Malmbäck

Med dryga tusentalet (1075) invånare är Malmbäck kommunens fjärde största tätort. Orten är belägen utmed järnvägen som går mellan Halmstad och Nässjö, cirka 20 kilometer sydväst om Nässjö. Malmbäck upplever en positiv befolkningsutveckling och dess närhet till Torsvik och Jönköping ses som en tillgång då dessa ligger inom rimligt pendlingsavstånd. Den positiva utvecklingen sker också till stor del tack vare det stora engagemang som finns i tätorten med mål att utveckla samhället. Malmbäck har god tillgång till service med skola, livsmedelsbutik, medborgarkontor och flera större arbetsgivare.

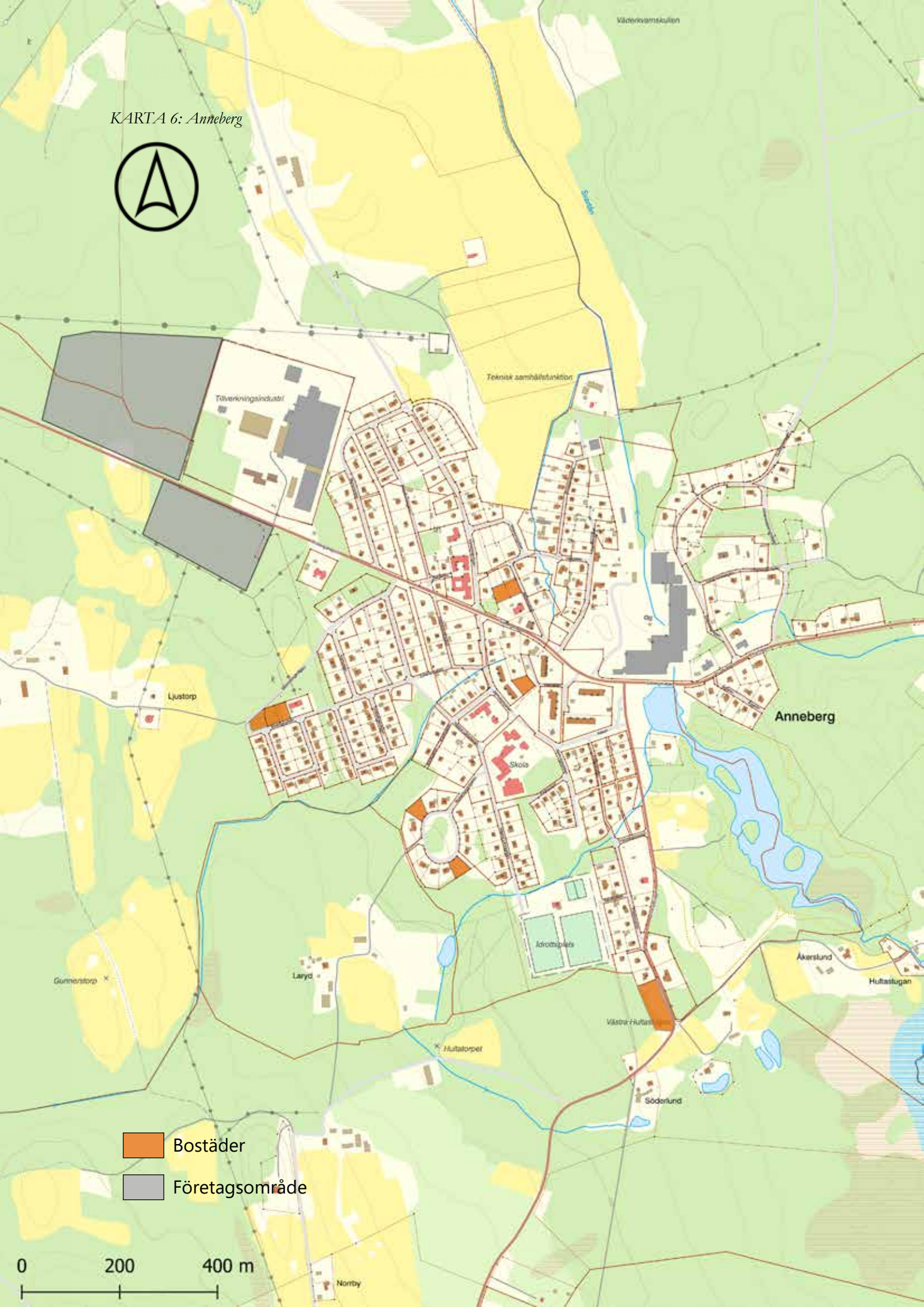
I Malmbäck finns goda möjligheter till förtätning av såväl flerbostadshus som villor. Den planlagda bostadsmark som i första hand bedöms lämplig att bebygga redovisas i kartan. Bland annat finns ett större område i norra delen av samhället planlagt för villabebyggelse. Området kan utvecklas med stöd av befintlig detaljplan eller så kan en ny detaljplan för området utredas om efterfrågan inte överensstämmer med planförutsättningarna. Utöver detta finns ett antal oexploaterade lucktomter i samhället, varav de främsta har markerats på kartan.

Översiktsplanen föreslår ett nytt industri- och verksamhetsområde i korsningen av Mörebergsvägen och väg 836. Ytterligare ett område utmed Timmervägen har pekats ut. Här finns sedan tidigare detaljplanelagd mark för småindustri. Verksamheterna bör ha liten omgivningspåverkan, eftersom det ligger nära befintliga bostäder. Utöver detta finns flera befintliga industrifastigheter med lågt utnyttjande, framför allt i södra delen av samhället, som är en resurs för nya etableringar. Väg 817 mot Hok har en relativt låg standard vilken enligt kommunen är viktig att förbättra. Även väg 836 mellan trafikplats Stigamo och Nässjö bör förbättras då det är en viktig pendlingsväg för Malmbäcks samhälle. På vägarna går även en stor andel tung trafik, inte minst på sträckan E4:an – Nässjö

Styrkor och viktiga frågor från medborgardialogen

- Malmbäcks styrkor är närheten till Jönköping och Nässjö samtidigt som det är nära till naturen, att det finns service i form av exempelvis skola, förskola, äldreboende och affär samt ett aktivt föreningsliv.
- Viktiga frågor i Malmbäck är bättre kommunikationer till Jönköping och Nässjö samt att ordna nya bostäder både i form av villatomter och tillgängliga lägenheter.

KARTA 6: Anneberg

- Bostäder
- Företagsområde

0 200 400 m

Anneberg

Anneberg har cirka 850 invånare och ligger vid Svartån. Orten har god service med förskola, skola och en mindre livsmedelsbutik. Anneberg har även uppskattade rekreativsområden som Pilaboparken, Pilabodammen och området utmed Svartån mot Vässleda.

De befintliga detaljplanerna i Anneberg möjliggör för en utveckling av bostadsbebyggelsen med tomter i attraktiva lägen nära såväl natur som centrum. De tomter som bedömts vara mest aktuella för ny bostadsbebyggelse har pekats ut på kartan. Den tillåtna bebyggelsen på dessa tomter varierar mellan friliggande villor och flerbostadshus.

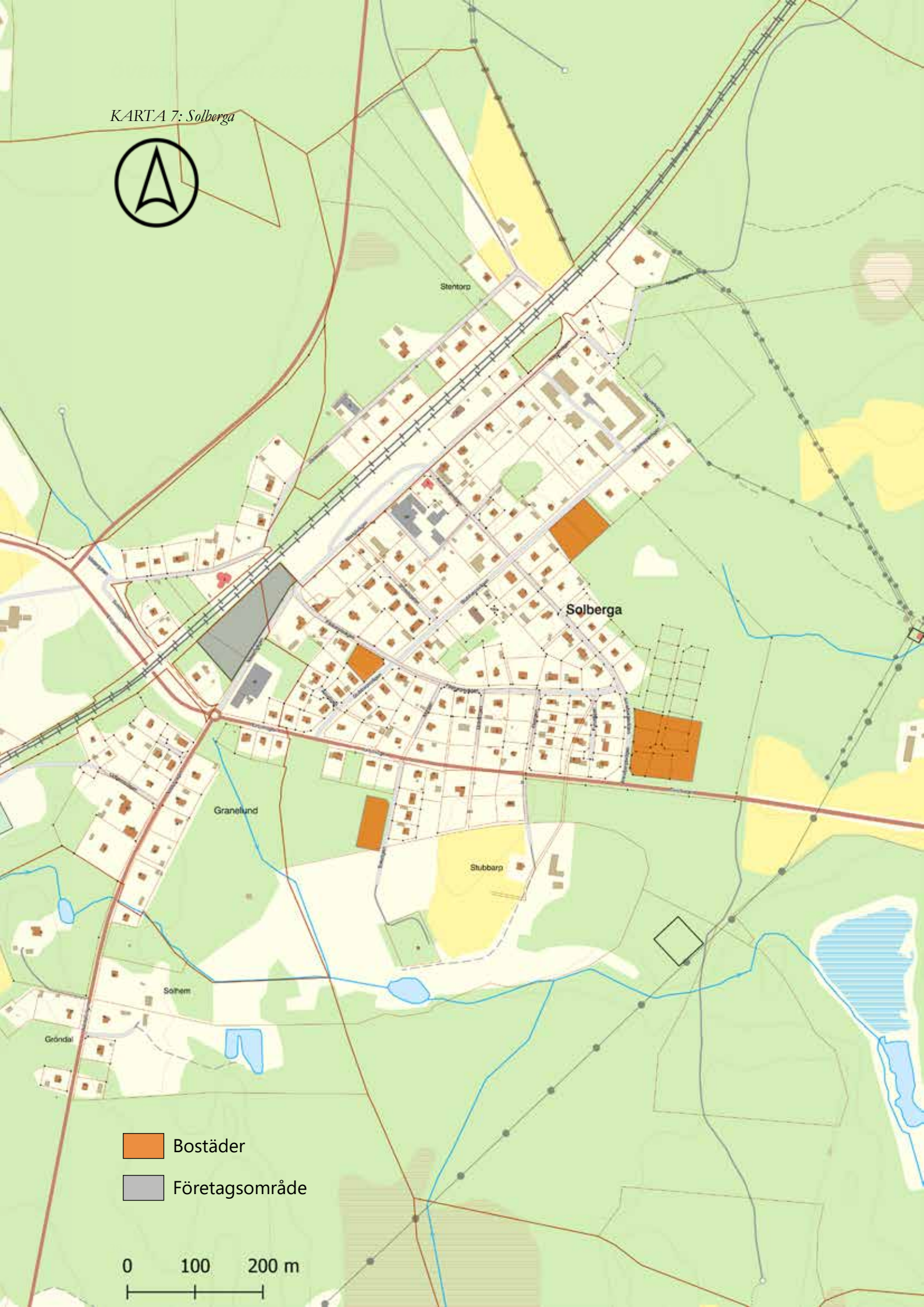
LIS-området som ligger i Ågatans förlängning kan komplettering ske med några tomter i ett attraktivt läge med närhet till motionsspår och Svartåns strand.

Det industri- och verksamhetsområde som idag är detaljplanelagt norr om Eksjövägen föreslås att utvecklas. Norr om detta område finns en kraftledning som kan komma att påverka det utpekade områdets utbredning då hänsyn till ledningen behöver tas. Utöver det området finns även ett område söder om Eksjövägen som skulle kunna lämpa sig för industri- och verksamhetsändamål.

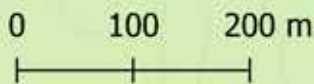
Styrkor och viktiga frågor från medborgardialogen

- Annebergs styrkor är att orten har ett naturnära läge samtidigt som det ligger nära Nässjö, Jönköping och Eksjö, att det finns ett aktivt föreningsliv och samhällsservice såsom skola, sporthall, bibliotek, medborgarkontor, äldreboende.
- Viktiga frågor i Anneberg är förbättrade kommunikationer främst i form av en cykelväg mot Nässjö och mot badplatsen samt att området runt Pilaboparken rustas upp och utvecklas.

KARTA 7: Solberga

- Bostäder
- Företagsområde

Solberga

Åtta kilometer norr om Nässjö utmed Södra stambanan ligger Solberga med cirka 400 invånare. Orten har planberedskap för såväl bostäder som industrimark. I Solberga finns förskola, en attraktiv badplats vid Hästsjön samt en samlingslokal vid namn Stubben. Utbyggnaden av bostadsområden i Solberga kan med fördel ske i anslutning till den befintliga bebyggelsen.

De områden som markerats på kartan är de som i första hand har bedömts lämpliga. Områdena är redan idag detaljplanelagda för bostäder.

I Solberga finns ett industri- och verksamhetsområde i anslutning till järnvägen. Området är detaljplanelagt för småindustri vilket innebär verksamheter med begränsad omgivningspåverkan vilket är naturligt med tanke på närheten till bostäder. Området utgör en lämplig markreserv för verksamheter i Solberga.

Styrkor och viktiga frågor från medborgardialogen

- Solbergas styrkor är att det är ett litet och lugnt samhälle och att det ligger nära flera andra orter. Strax utanför Solberga finns också en badplats vid Hästsjöns strand.
- Viktiga frågor för Solberga är förbättrade gång- och cykelmöjligheter mot Anneberg och mot badplatsen, att skapa mötesplatser för ungdomar och bättre underhåll av närmiljön, till exempel området utmed Södra stambanan.

KARTA 8: Grimstorp

- Bostäder
- Företagsområde

0 200 400 m

Grimstorp

Grimstorp, tolv kilometer söder om Nässjö, har ca 320 invånare. Södra stambanan går igenom samhället och avgränsar samhället mot Storesjön. I Grimstorp finns en stark samhällsförening med stort engagemang för tätorten. Vid Storesjön ligger Grimstorps badplats, här finns även områden för friluftsliv. Området runt Lillesjön och runt ridhuset används för rekreation. Orten saknar idag skola och annan kommunal service. Den planlagda bostadsmark som i första hand bedöms lämplig att bebygga redovisas i kartan.

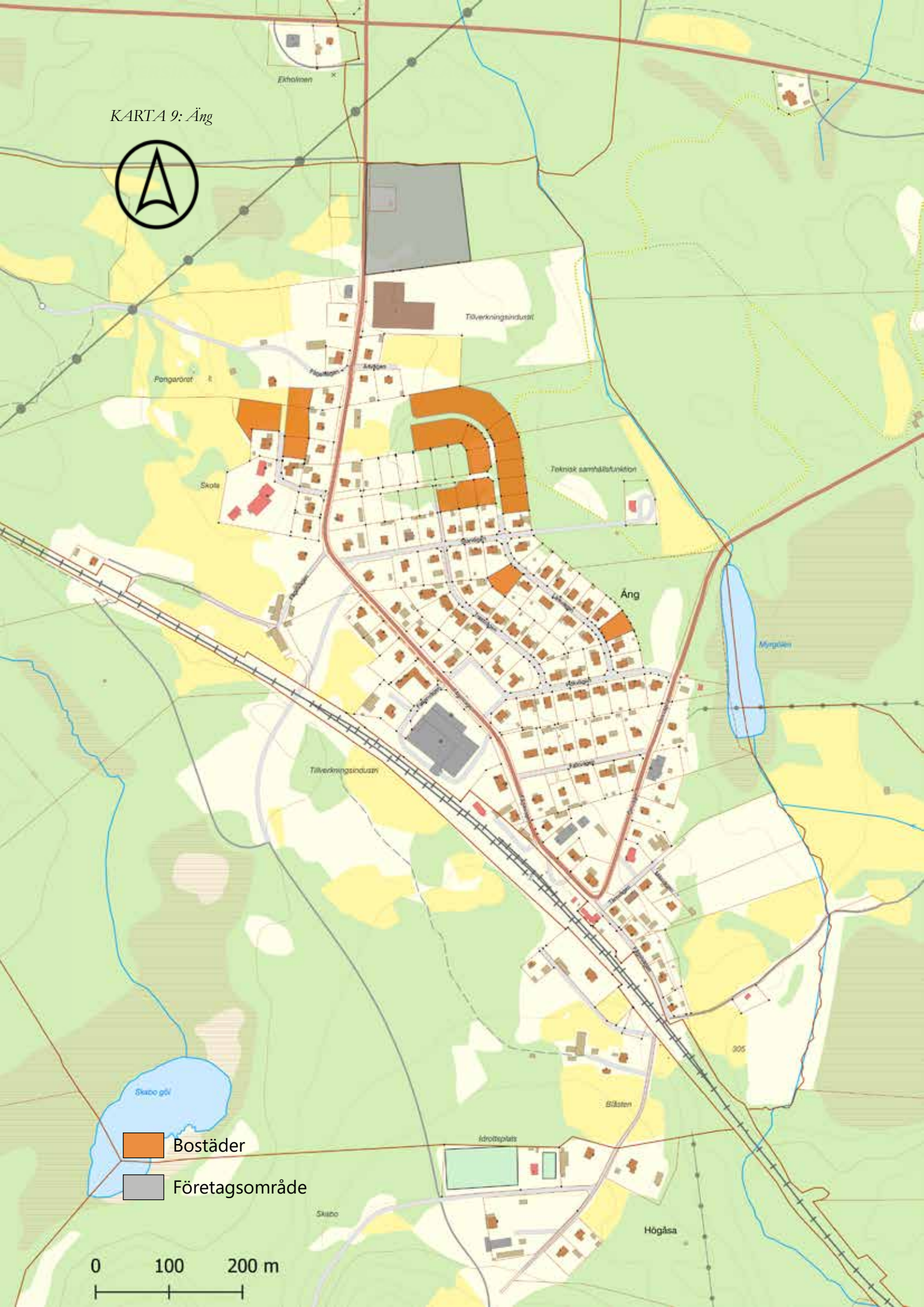
Förtätning av den befintliga bostadsbebyggelsen kan ske i den norra så väl som södra delen av orten. Ytterligare en möjlighet för ett ökat bostadsbyggande finns i de utpekade LIS-områden vilka finns i nära anslutning till Grimstorp. Bebyggelse i dessa områden skulle kunna möjliggöra ett ökat underlag för framtida etableringar av service och verksamheter.

Ett område för verksamheter och industri föreslås i norra delen av Grimstorp på ett utrymme mellan vägen och järnvägen. Detta område lämpar sig som expansionsområde för befintliga verksamheter men också för mindre nyetableringar.

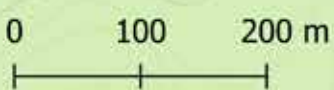
Styrkor och viktiga frågor från medborgardialogen

- Grimstorps styrkor är att det är ett lugnt och tryggt samhälle med bra gemenskap. Orten ligger naturnära och med närhet till bad- och fiskesjöar.
- Viktiga frågor i Grimstorp är bättre kollektivtrafik, bra cykelmöjligheter till Nässjö samt sänkt hastighet utmed Höglandsgatan. Viktiga frågor är även utökad kommunal service som förskola och fritids.

KARTA 9: Äng

- Bostäder
- Företagsområde

Äng

Äng har ett attraktivt läge mellan centralorterna Jönköping och Nässjö med ett invånarantal på ca 300 personer. Orten har förskola, skola och en populär badplats. Detaljplanelagd mark för bostäder finns framför allt i norra delen av samhället. De områden som har bedömts lämpligast för ny bostadsbebyggelse har markerats på kartan. Mark för nyetablering av verksamheter föreslås i nordöstra utkanten av samhället utmed infarten längs Örnvägen, detta bedöms vara den lämpligaste marken. Den aktuella fastigheten som pekas ut för nyetablering av verksamheter belastas med ledningsrätt till förmån för Svenska kraftnäts 400 kW-ledning. Vid byggnation inom området måste således ledningsrätten respekteras. Ingen pågående eller planerad verksamhet får därför utföras på ett sådant sätt att kraftledningarnas funktionalitet eller allmänhetens säkerhet riskerar att störas.

Hänsyn måste tas till bostadsbebyggelse och närheten till samhället. Ett större infrastrukturprojekt genomförs nu i form av en ny planskild väg över järnvägen, den befintliga passagen kommer därmed att stängas.

Tågen stannar inte längre i Äng och det är en stor fråga för orten. I grunden finns ett utmärkt pendlingsläge utmed järnvägen mellan Nässjö och Jönköping. Målet är att det åter blir möjligt att pendla med tåg till och från Äng, vilket skulle stärka samhället och öka dess attraktivitet som arbets- och bostadsort.

Styrkor och viktiga frågor från medborgardialogen

- Ängs styrkor är ortens geografiska läge nära Nässjö, Forserum och Jönköping samt att det finns skola, förskola och fritids och ett aktivt föreningsliv.
- Viktiga frågor i Äng är att skapa fler bostäder i olika former, skapa fler platser i skolan också för äldre barn samt att förbättra kommunikationer med tåg eller buss.

KARTA 10: Fredriksdal

- Bostäder
- Företagsområde

Fredriksdal

Fredriksdal är attraktivt beläget i närheten av Fredriksdalasjön, vid järnvägen Nässjö-Halmstad några kilometer sydost om Nässjö. I Fredriksdal bor cirka 275 personer, och medelåldern är relativt låg.

Orten har ett aktivt föreningsliv och gott om rekreationsområden, detta tillsammans med en förskola bidrar till Fredriksdals attraktivitet. I den tidiga medborgardialogen har det framkommit önskemål om en gång- och cykelväg mellan Fredriksdal och Nässjö. Det finns även önskemål om att förbättra Hallhultsvägen mot Forserum, då den används vid pendling till framför allt Jönköping.

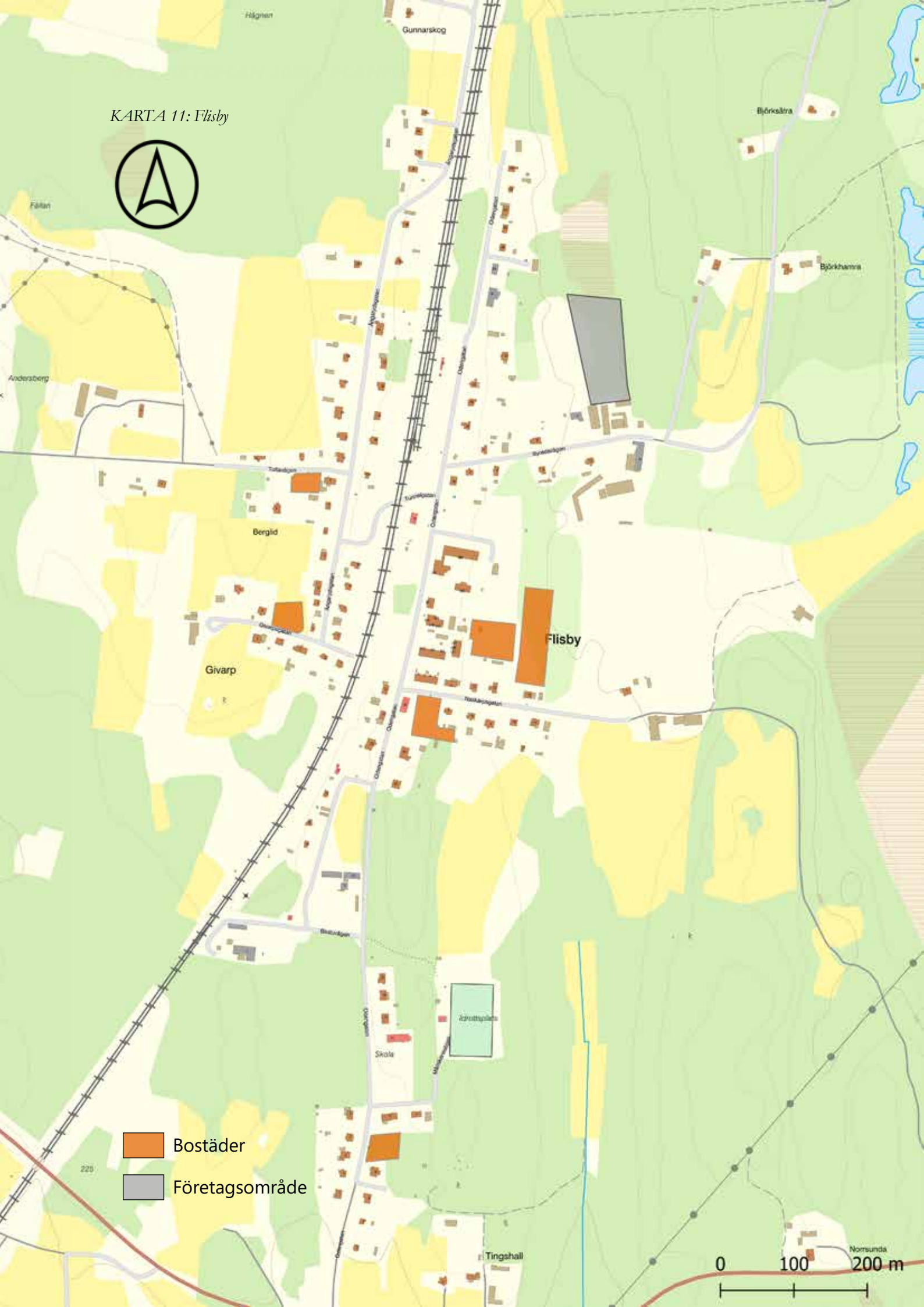
I Fredriksdal finns det möjlighet att förtäta den befintliga bebyggelsen samt komplettera denna med utbyggnad av redan detaljplanelagda områden i ortens utkanter. Denna utbyggnad kombineras med utpekandet av ett område för landsbygdsutveckling i strandnära läge för att ytterligare öka ortens attraktivitet. Delar av detta område är med i kommunens VA-plan och planeras få kommunalt vatten och avlopp under innevarande planperiod.

En utveckling av område för industri och verksamheter föreslås mellan järnvägen och Samhällsvägen. Området är idag planlagt för järnvägsändamål och småindustri.

Styrkor och viktiga frågor från medborgardialogen

- Fredriksdals styrkor är att det är lugnt och tryggt med goda förutsättningar för barnfamiljer, det finns förskola och fritids, närhet till fina naturområden och badplats, nära till Nässjö och Jönköping samt att det finns förutsättningar att erbjuda attraktiva bostadstomter.
- Viktiga frågor i Fredriksdal är att sänka hastigheten på trafiken på Samhällsvägen, förbättra kollektivtrafiken, cykelväg till Nässjö samt att utveckla fler mötesplatser.

KARTA 11: Flisby

Bostäder

Företagsområde

Norsunda

Flisby

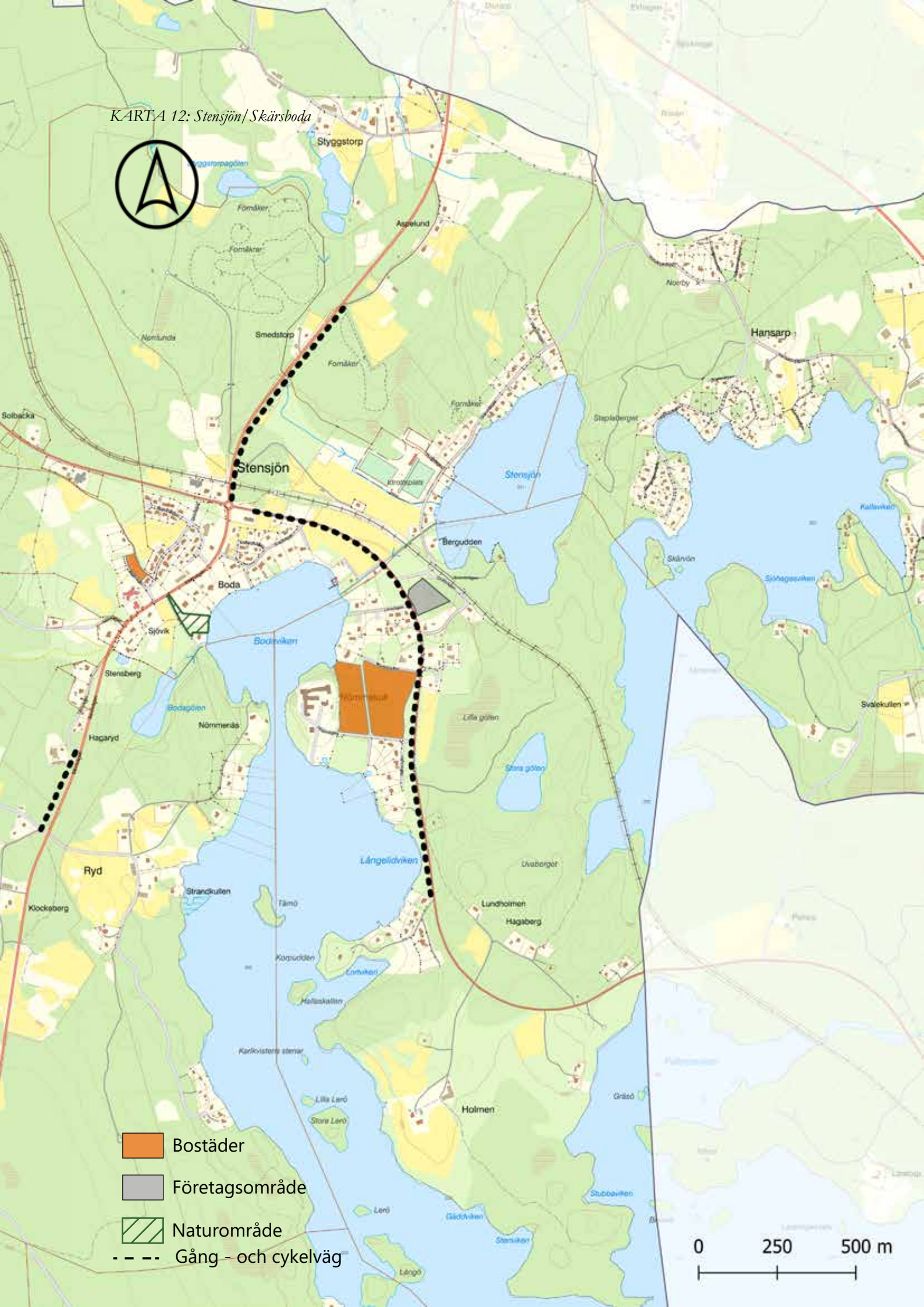
Flisby är beläget cirka 19 kilometer norr om Nässjö. Samhället ligger utmed Södra stambanan och har även nära till Anebysjön. Invånarantalet uppgår till cirka 200 personer och det finns flera aktiva och engagerade föreningar. Amerikarundan och Syredarundan används för rekreation och motion. Även området kring badplatsen används för rekreation.

Den planlagda bostadsmark som i första hand bedöms lämplig att bebygga redovisas i kartan. I Flisby finns ett par områden som är lämpliga för förtätning och utbyggnad av bostäder. Dessa områden är framför allt lämpliga för bebyggelse av villakarakter även om vissa också kan lämpa sig för flerbostadshus. Det industri- och verksamhetsområde som idag inrymmer bland annat Flisby AB föreslås utvecklas i östlig riktning.

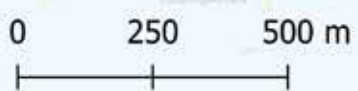
Styrkor och viktiga frågor från medborgardialogen

- Flisbys styrkor är att det är ett lugnt och trevligt samhälle nära andra större orter samt att det finns förskola och fritids.
- Viktiga frågor i Flisby är att förbättra kommunikationerna, att fastigheter hålls i vårdat skick, tydliggöra vägs skyltning samt lösa problemet med uppställning och parkering av lastbilar i samhället

KARTA 12: Stensjön/Skärsboda

- Bostäder
- Företagsområde
- Naturområde
- Gång - och cykelväg

Stensjön/Skärsboda

I närheten av kommungränsen, vackert beläget mellan sjöarna Nömmen och Stensjön ligger samhället Stensjön. Orten har omkring 270 invånare och ligger cirka 14 kilometer sydost om Nässjö. I Stensjön finns förskola, mindre livsmedelsbutik och en populär badplats. Stensjön med omgivning har historiskt haft en prägel av semesterort. Samhället är relativt utspritt och Sävövägen, Björkövägen och järnvägen skapar en barriäreffekt i samhället. Stensjön har en hållplats på Vetlandabanan som sträcker sig mellan Nässjö och Vetlanda, sträckan trafikeras av Krösatågen.

I Stensjön finns stora möjligheter till ny bostadsbebyggelse i attraktiva lägen, framför allt det utpekade området öster om Nömmen i anslutning till Björkövägen. Även på västra sidan av Nömmen finns möjligheter att utöka bebyggelsen i ett attraktivt läge med närhet till natur och lekplats. För att ytterligare ge förutsättningar att skapa tomter pekas ett område utmed Nömmen och Stensjön ut för landsbygdsutveckling i strandnära lägen.

Öster om Björkövägen finns ett område som idag är detaljplanelagt för industri- och småindustri. På grund av närheten till bostadsbebyggelse är området lämpligt för mindre störande verksamheter.

Gång och cykelvägar pekas ut längs med Björkövägen samt från rondellen på Sävövägen och norrut och mellan Tallövägen och Holmsejd söder om samhället. Detta då det i dagsläget saknas trafiksäkra alternativ för oskyddade trafikanter på dessa sträckor.

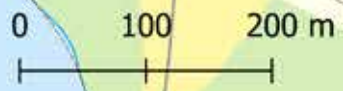
Styrkor och viktiga frågor från medborgardialogen

- Stensjöns styrkor är ortens läge centralt på Högländet med närhet till Nässjö, Eksjö, Vetlanda och Sävsjö. Stensjön är en attraktiv bostadsort med ett aktivt föreningsliv, det finns förskola och fritids samt närhet till natur och sjöar.
- Viktiga frågor i Stensjön är att förbättra trafiksituationen på genomfartsvägarna i samhället, förbättra kollektivtrafiken, förbättra gång- och cykelvägarna i samhället samt att ge möjlighet att skapa nya bostäder

KARTA 13: Ormaryd

- Bostäder
- Företagsområde

Ormaryd

Ormaryd är ett järnvägssamhälle med knappt 200 invånare strategiskt beläget mellan de större centralorterna Nässjö och Eksjö. I Ormaryd finns en aktiv samhällsförening och en förskola. I Ormaryd finns flera platser för rekreation och friluftsliv. Väster om samhället finns elljusspår och Sjunnarydssjön där det också finns rekreativsmöjligheter.

Det finns möjlighet för förtätning och nybyggnation av bostäder, såväl villor som flerbostadshus. För att ytterligare utveckla orten föreslås områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge, vilket möjliggör bostadsbebyggelse på attraktiva, sjönära platser. Utöver de områden som syns på kartan finns områden utpekade runt södra delen av Sjunnarydssjön vilka bidrar till ortens utveckling.

Det utpekade verksamhetsområdet är i dagsläget detaljplanlagt för industriändamål, en verksamhet som kan utvecklas även i framtiden. Eftersom en exploatering leder till ökad trafik på en bostadsgata är det lämpligt med verksamheter som har förhållandevis lite trafik och tunga transporter.

Styrkor och viktiga frågor från medborgardialogen

- Ormaryds styrkor är att det finns tillgång till många naturvärden så som badplats, båtplats, och naturstigar, orten upplevs som trevlig och attraktiv och har ett bra läge, det finns även förskola.
- Viktiga frågor i Ormaryd är att förbättra kollektivtrafiken och att hastigheten hålls på Solavägen.

KARTA 14: Sandsjöfors

- Bostäder
- Företagsområde

0 100 200 m

Sandsjöfors

Sandsjöfors har cirka 160 invånare och ligger i kommunens södra del på väg mot Sävsjö, omkring 23 kilometer från kommunens centralort Nässjö.

I Sandsjöfors finns en livsmedelsbutik, skola, förskola och sporthall. Det finns även ett trygghetsboende i Norra Sandsjö. Bygdegården i Norra Sandsjö besöks frekvent av olika föreningar som också är starka i bygden. I Sandsjöfors finns planberedskap med mark för såväl bostäder som industri.

De främsta platserna för nya bostäder i samhället har pekats ut på kartan. I Sandsjöfors finns det möjlighet att bygga ut villaområdena i östra delen av Sandsjöfors, vilka har en god anslutning till befintlig infrastruktur. Söder om Sandsjöfors ligger området Sandsjöbaden med småhus, camping och värdshus. Mer om utvecklingen vid Sandsjöbaden återfinns under rubriken Uppsjön i kapitlet om landsbygdsutveckling i strandnära lägen.

Verksamhetsområdet i anslutning till Gransbovägen och Aspgatan kan utvecklas i framtiden i enlighet med gällande detaljplan. Eftersom en exploatering av södra delen kan leda till ökad trafik på bostadsgator är det lämpligt med verksamheter som har förhållandevis lite trafik och tunga transporter, alternativt att ny väg anläggs till Gransbovägen.

Styrkor och viktiga frågor från medborgardialogen

- Sandsjöfors styrkor är att det finns service i form av förskola, skola, affär och sporthall.
- Viktiga frågor i Sandsjöfors är att förbättra tillgången till kollektivtrafiken samt att problem med kalk i vattnet ses över och att fastigheter hålls i värdat skick.

LANDSBYGDSUTVECKLING I STRANDNÄRA LÄGE

Nässjö kommun har ett varierande landskap rikt på sjöar och vattendrag. Människan har länge sökt sig till vattnet vilket ger flera konkurrensfördelar för både boenden och verksamheter som kan utnyttja ett sjönära läge. Det kan också ge en långsiktig positiv inverkan på den lokala och regionala utvecklingen.

Det är en viktig fråga för Nässjö kommun att kunna erbjuda ett varierat utbud av boendemöjligheter och att skapa attraktiva platser för att utveckla alla delar av kommunen. På så sätt skapas goda förutsättningar för enskilda fastighetsägare och näringsidkare att bidra till att stärka landsbygdens bevarande och utveckling. Genom detta skapas även ett utökat underlag för ytterligare serviceutbyggnad på kommunens landsbygd. För de utpekade områdena är kommunen sällan markägare och lagstiftningen tvingar inte någon att exploatera områdena. Det ska mer ses som en möjlighet som underlättar för markägare om viljan finns samt som ökar intresset för marken från andra som kan ha intresse att bygga.

Kommunens roll är sedan den 1 juli 2009, att i sin översiktsplan enligt 3 kap. 5§ plan- och bygglagen ange sådana för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) som avses i 7 kap. 18 § första stycket i miljöbalken. Länsstyrelsens roll i bedömningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen är att i sitt granskningsyttrande påpeka om länsstyrelsen inte delar uppfattningen att området är lämpligt att peka ut som LIS-område.

URVALSKRITERIER

Det är kommunens bedömning att följande verksamheter kan bidra till landsbygdsutveckling:

- Enklare friluftslivs- och turismanläggningar så som bryggor, vindskydd.
- Turism/besöksanläggningar.
- Enstaka bostäder som kompletterar befintlig bebyggelse samt grupper av bostäder.

Kommande kriterier har utgjort en utgångspunkt för arbetet med att lokalisera lämpliga LIS-områden.

Områden som kommunen bedömer utgör landsbygd

Vid utpekandet av LIS-områden har alla områden tre km utanför Nässjö tätort betraktats som landsbygd.

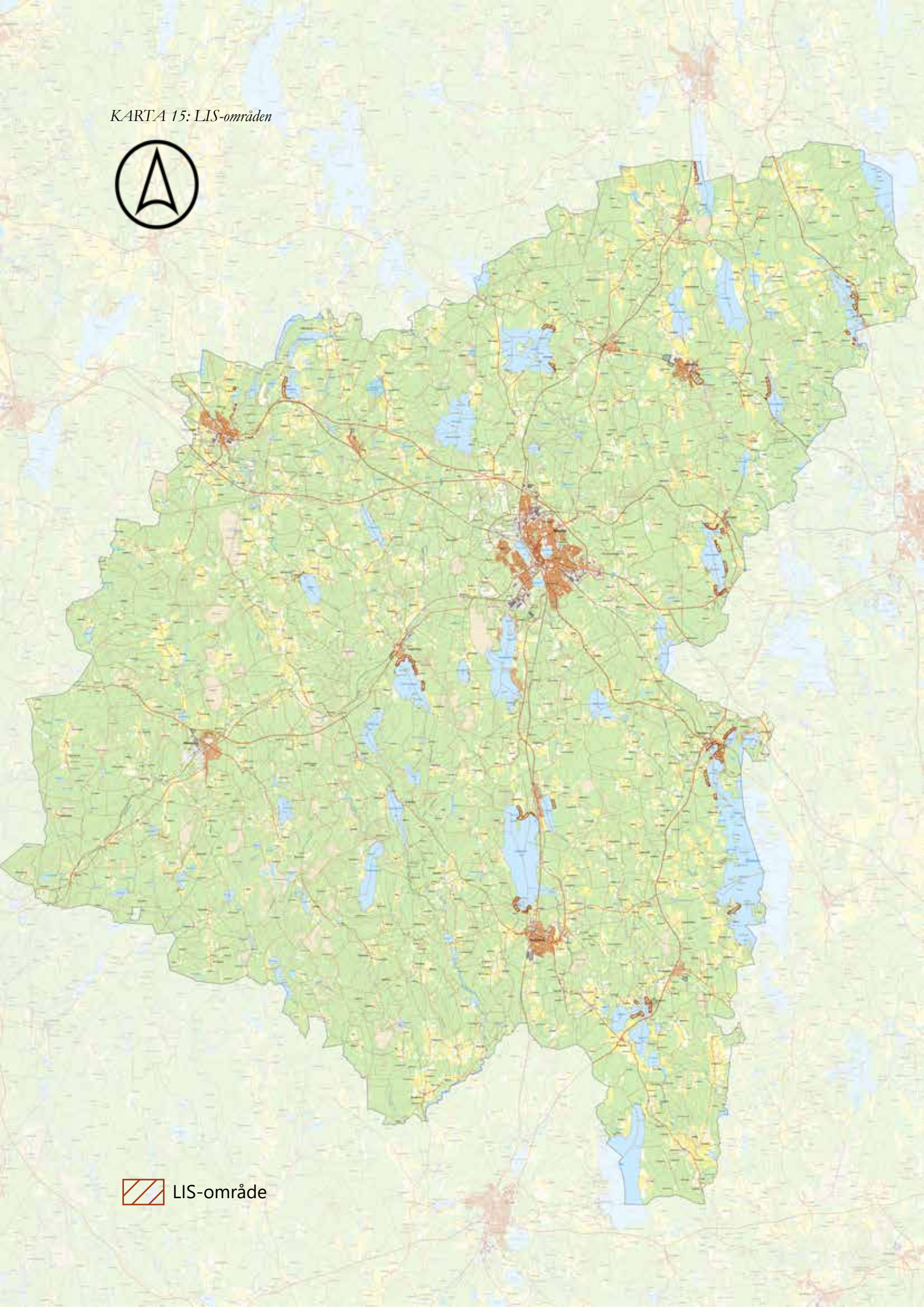
Områden som kommunen prioriterar för landsbygdsutveckling

- Stråk som är kommunikationseffektiva för kollektivtrafik och som stödjer utveckling av trafiken.
- Områden som stödjer service så som affär, skola eller barnomsorg.
- Stråk/områden med turistverksamhet som kan dra nytta av en samlokalisering med ytterligare sådana verksamheter.
- Områden med möjlighet att ordna kommunalt vatten och avlopp eller med möjlighet att skapa ett underlag för bättre vatten- och avloppslösning.
- I första hand områden som utgör en förtätning eller utvidgning av befintlig bebyggelse, men en geografisk spridning i kommunen bör också eftersträvas.

Områden som inte är lämpliga

- Natura 2000 områden och naturreservat.
- Områden som är naturreservat.
- Sjöar som är helt oexploaterade.
- Större delen av en sjö (endast en mindre del av en sjö får tas i anspråk).
- Områden som är av riksintressen, om LIS-området bedöms påtagligt skada riksintresset.
- Områden som är olämpliga exempelvis med hänsyn till störningar eller risk för olyckor, hälsa, översvämning, skred eller ras.
- Områden där övriga natur-, kultur- eller friluftsvärden är stora och påtagligt kan ta skada av utpekandet
- Platser som innebär att tydliga områden med jordbruksmark tas i anspråk eller utpekandet riskerar att påtagligt försvåra brukandet av angränsande jordbruksmark.

KARTA 15: LIS-områden

 LIS-område

Ur fastighetsägarens synvinkel ska LIS-områden ses som en möjlighet att utveckla markanvändningen, inte som ett krav. Det är fastighetsägaren själv som bedömer om möjligheterna ska prövas eller inte. Nässjö kommun kommer inte i första hand initiera att bebygga de utpekade LIS-områdena.

Vid byggnation i anslutning till regionalt viktiga vattenresurser ska byggnationens inverkan på den vattenförsörjningen beaktas.

Gällande sjöarna och vattendragens kemiska status är det vanligt förekommande att sjöarna inte når upp till god kemisk status på grund av påverkan av kvicksilver.

SLUTLIG PRÖVNING

Den slutliga prövningen av en dispens sker alltid genom en särskild ansökan i varje enskilt ärende. LIS-områden utpekade i översiktsplanen kommer att vara ett av flera särskilda skäl som sökanden kan åberopa.

Denna översiktsplan är inte detaljerad på så vis att den exakt anger lämpligheten för enskilda stränder eller strandavsnitt. Den bedömningen måste kommunen göra i nästa skede tillsammans med en bedömning av övriga intressen som kan påverkas. Översiktsplanens kriterier och riktlinjer ligger till grund för den enskilda prövningen. De utpekade områdena ska inte ses som lämpliga för landsbygdsutveckling i sin helhet utan som en redovisning av inom vilka områden det är lämpligt att pröva strandskyddet mot det särskilda skälet landsbygdsutveckling i strandnära lägen. I den slutliga prövningen ska det kunna visas att strandskyddets syften tillgodoses långsiktigt och att det sökta området är lämpligt. Sökanden ska tillhandahålla kompletterande underlag för bedömningen om det behövs. Vid byggnation inom LIS-områden ska alltid en fri passage finnas mellan bebyggelsen och vattnet.

I bedömningen av respektive LIS -område beskrivs vissa områden som lämpliga att utveckla för turismändamål, detta gäller exempelvis badplatser, på dessa platser bör ingen bostadsbyggnation

uppföras. I kartmaterialet pekas dock respektive LIS-område ut i sin helhet utan avgränsning mellan bostäder och turism, detta eftersom det särskilda skälet landsbygdsutveckling gäller lika inom alla LIS-områden.

FÖRESLAGNA OMRÅDEN

Utpekandet av LIS-områden har dels baserats på vilka utpekanden som gjorts i tidigare översiktsplan, se *karta 15*. Dels har underlag från medborgardialog använts där samtliga tätorter besökts och i workshopform har deltagarna fått redogöra för vilka områden som skulle vara lämpliga för landsbygdsutveckling i strandnära läge.

Fältbesök har gjorts på vissa platser för att studera markens lämplighet att bebygga. Utöver det insamlade materialet har en analys gjorts baserad på avstånd till befintlig service i form av utbildning, affär eller turismnäring samt kollektivtrafik gjorts. Utöver ovanstående kriterier har även hänsyn tagits till natur- och friluftsvärden, infrastruktur, vindkraft, förutsättningar för gemensamma vatten- och avloppslösningar, kulturmiljövärden och landskapsbild.

Ställningstaganden

- I samband med byggnation inom samtliga LIS-områden i anslutning till Storesjön ska vattenskyddsföreskrifter följas och särskild hänsyn ska tas till sjöns möjligheter till dricksvattenförsörjning samt gällande miljö kvalitetsnormer.

Storesjön och Lillesjön, Grimstorp

Syftet är att ge möjlighet till ny och kompletterande bostadsbebyggelse och turismverksamheter i Grimstorp, vilket ska medverka till landsbygdsutveckling, se karta 16. Vid Storesjön finns två allmänna badplatser. I anslutning till dem bör endast åtgärder för utveckling av badplatsen tillåtas.

Området begränsas av Södra stambanan i öster och riksintresset för vindkraft i väster. Mätningar av MKN-statusen för Storesjön uppnådde, under tredje förvaltningscykeln, god ekologisk men ej god kemisk status. Området är inte inkluderat i något verksamhetsområde för VA, däremot finns gemensamma avloppslösningar i området.

Under medborgardialogen som hölls under hösten 2019 framkom det att det befintliga LIS-området var lämpligt för bostäder men synen var att området också skulle inkludera Näsudden. Udden anses dock vara av natur- och friluftsvärde och har därför inte pekats ut som LIS-område.

Vid Lillesjön har ett område pekats ut för landsbygdsutveckling i strandnära läge. Utmed sjön går en promenadslina som är uppskattad av de boende i orten. LIS-området bör därför avgränsas på ett sätt som gör att strandskyddet påverkas så lite som möjligt och att promenadslingan kan ha en fortsatt allmän karaktär. I anslutning till LIS-området finns även en stensättning enligt Riksantikvarieämbetets Fornsök, tillstånd krävs för ingrepp i fornlämning/fornlämningsområde. LIS-området är utformat med hänsyn till stensättningen. Området avgränsas mot jordbruksmarken i norr. Någon mätning av MKN-statusen i sjön är inte genomförd men tidigare verksamheter i tätorten har påverkat vattenkvaliteten negativt. Området ligger inte inom verksamhetsområde för VA.

Bedömning

LIS-områdets utbredning avgränsas till att exkludera udden eftersom den har en viktig roll i bevarandet av frilufts- samt växt- och djurliv. Området vid Lillesjön adderas för att möjliggöra attraktiva boendemöjligheter i Grimstorp. Badplatsen vid Grimstorp pekats ut som LIS-område för turistverksamhet vilket möjliggör utveckling av anläggningar kopplade till turism. Bostäder och turistverksamhet i detta område kommer vara positivt för framför allt Grimstorp men även Bodafors. I Grimstorp finns i dagsläget ingen kommersiell service i form av livsmedelsbutik eller liknande och inte offentlig service i form av förskola. I Grimstorp finns kollektivtrafik som trafikerar sträckan mellan Nässjö och Bodafors samt Nässjö och Sandsjöfors. Med ökade möjligheter för boende i strandnära läge kan underlag skapas för förbättrad service på orten, både i form av offentlig samt kommersiell service.

Storesjön, Bodafors

Syftet är att ge möjlighet till ny och kompletterande bostadsbebyggelse och turismverksamheter vid Bodafors samt utveckling av badplatsen, *se karta 17*.

Området begränsas av närheten till stambanan i öster. I höjd med badplatsen finns en del jordbruksmark där LIS-området avgränsas söderut, dessutom inkluderar LIS-området inte udden väster om badplatsen. Vid prövning av ärenden är det särskilt viktigt att fri passage utformas så att det är fritt längs med den stig som går ut till udden. LIS-området omfattar inte udden eftersom denna anses värdefull för natur- och friluftslivet. Friluftslivet i området är främst beroende av de mindre vägarna och bedöms därför inte påverkas negativt av framtida bebyggelse.

Mätningar av MKN-statusen visar att Storesjön uppnådde god ekologisk men ej god kemisk status vid såväl andra som tredje förvaltningscykeln. Området runt Vareviken är utpekad som potentiellt utbyggnadsområde för kommunalt vatten- och avlopp för utbyggnad under gällande planperiod.

Bedömning

Utpekad LIS-område omfattar större delen av Storesjöns södra och sydöstra strand. Området öster om järnvägen som lyftes fram under medborgardialogen bedöms inte som lämpligt för LIS då det i stort sett är oexploaterat, tydligt avgränsat från den övriga tätorten i och med järnvägen och saknar tillgång till utbyggd väginfrastruktur.

De utpekade LIS-områdena kan förväntas bidra till ökad landsbygdsutveckling samt ett ökat underlag för befintlig service i Bodafors. I Bodafors, som är en av kommunens större tätorter, finns befintlig grundläggande kommersiell och offentlig service. I orten finns livsmedelsbutiker, skola, vård och omsorg. Goda förutsättningar finns också för kollektivtrafik och pendlingsmöjligheter i form av både buss och tågtrafik som trafikerar sträckan mellan bland annat Bodafors och Nässjö.

1. Nömmen, Stensjön

Syftet är att ge möjlighet till ny och kompletterande bostadsbebyggelse och turismverksamheter samt utveckling av badplatsen, vilket ska medverka till landsbygdsutveckling, *se karta 18*.. I anslutning till badplatsen bör endast åtgärder för utveckling av denna tillåtas.

Då stora delar av Nömmen är exploaterat bör längre sammanhängande oexploaterade stränder inte exploateras utan ny bebyggelse ska läggas i anslutning till befintlig bebyggelse. Vid mätning av MKN statusen av Nömmen framgår att sjön har måttlig ekologisk men ej god kemisk status. Större delen av området vid Stensjön samt Nömmeberg ingår i verksamhetsområdet för VA.

I samband med en exploatering bör anslutning till kommunalt vatten- och avlopp vara utgångspunkten, i andra hand andra alternativ.

I medborgardialogen som genomfördes under hösten 2019 föreslogs bostadsbebyggelse vid väg, järnväg och badplatsen.

Bedömning

De områden som pekats ut i ÖP 2012 och är belägna på sankmark pekats inte ut i denna översiktsplan. Sankmarksområdet återfinns på sjöns nordöstra sida, mellan sjön och väg 128.

Sankmarksområdet bedöms vara mer värdefullt för djur- och växtlivet än för bostadsbebyggelse och pekats därför inte ut som LIS-område. Det område som föreslogs för bostäder under medborgardialogen är idag LIS-område för turism, badplats, och ställningstagandet är att detta område även i fortsättningen ska vara LIS-område för turism. I Stensjön finns befintlig service i form av livsmedelsbutik samt offentlig service i form av förskola. LIS-området väntas bidra till ett ökat underlag för den befintliga servicen i Stensjön. I Stensjön finns också väl utbyggd kollektivtrafik i form av både buss och tågtrafik som trafikerar sträckan mellan Nässjö och Vetlanda.

2. Nömmen, Ryd och Hårdanäs

Då stora delar av Nömmen är exploaterat bör längre sammanhängande oexploaterade stränder inte exploateras utan ny bebyggelse ska läggas i anslutning till befintlig bebyggelse, *se karta 18*. I anslutning till utpekat LIS-område vid Ryd finns en fornåker.

Ett LIS-område pekats även ut för fastigheten Ryd 1:21, då denna redan ligger omgärdad av befintlig bebyggelse. Ytterligare ett område pekats ut i anslutning till Hårdanäs strax norr om Lilludden, sydväst om utpekat område finns en fornåker.

Bedömning

På grund av hög exploatering vid Nömmen omfattar LIS-området endast de delar som i mindre grad är bebyggda. Detta gör det möjligt att skapa förutsättningar för en levande landsbygd samtidigt som hänsyn tas till strandskyddets syften och Nömmens exploateringskänslighet.

Nömmen, Äpplaholm

Syftet med LIS-området är att möjliggöra för byggandet av bostäder i området, se karta 19.

Då stora delar av Nömmen är exploaterat bör längre sammanhängande oexploaterade stränder inte exploateras utan ny bebyggelse ska läggas i anslutning till befintlig bebyggelse. En betydande del av den södra delen av sjön Nömmen ligger dock inom Vetlanda kommun och därav är det inte möjligt att i översiktsplanen reglera bebyggelsens omfattning på Vetlandas sida om kommungränsen. Därav är samverkan mellan kommunerna extra viktigt.

Vid mätning av MKN statusen av Nömmen framgår att sjön har måttlig ekologisk och ej god kemisk status. Området i södra delen av Nömmen ska stötta service i Sandsjöfors. Med tanke på områdets läge måste utgångspunkten för vatten och avlopp i området vara att det löses enskilt, per fastighet eller grupp.

Bedömning

Nytt utpekad LIS-område avgränsas till att sluta i linje med fastighet Djurseryd 1:19 norr ut, vilket är en förminskning av tidigare utpekad område. Tidigare utpekad område på sankmarken mellan Sjöholm och Nabben tas bort på grund av att markens beskaffenhet gör den olämplig för bostäder. Sankmarken är viktig för djur- och växtlivet och gör marken olämplig för etablering av bostäder.

Området väntas bidra till landsbygdsutveckling i och med dess läge i närhet till Sandsjöfors. I Sandsjöfors finns befintlig service både kommersiellt och offentligt. I Sandsjöfors finns en livsmedelsbutik samt offentlig service i form av grundskola och förskola. I Sandsjöfors samt utmed riksväg 128 finns befintlig kollektivtrafik, vilket också området väntas bidra till med ett ökat underlag för kollektivtrafikresor.

MKN Nömmen

Vid mätning av MKN statusen av Nömmen framgår att sjön har måttlig ekologisk och ej god kemisk status. Området är inte inkluderat i verksamhetsområdet för VA men möjlighet till gemensamhetslösningar finns i den södra delen av området där närhet finns till befintlig bebyggelse. Med tanke på områdets läge måste utgångspunkten för vatten och avlopp i området vara att det löses enskilt, per fastighet eller grupp.

Lättarpasjön

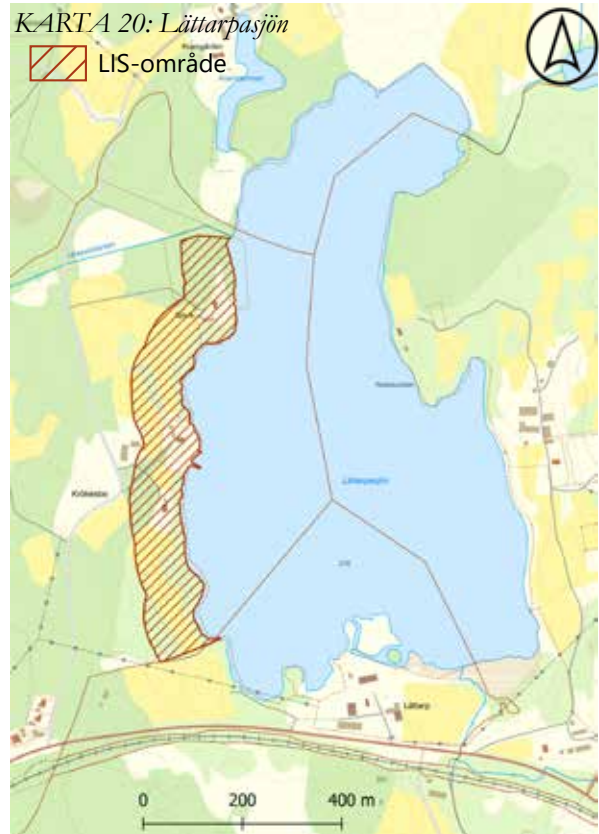
Syftet är att ge möjlighet till turismverksamheter, vilket ska medverka till landsbygdsutveckling, se karta 20.

Lättarpasjön är naturskönt beläget och lämpar sig för besöksnäring med tillhörande anläggningar. Vid Lättarpasjön finns en cykelled, där har tidigare funnits ett pensionat och sjön har framhållits som ett strategiskt turismområde även på regional nivå. Östra delen har höga naturvärden bör inte tas i anspråk för landsbygdsutveckling.

Det finns i dagsläget ingen information om statusen gällande MKN i Lättarpasjön. Det har inte genomförts någon medborgardialog kopplad till LIS- området vid Lättarpasjön. Det är inte heller utpekad som verksamhetsområde för VA.

Bedömning

Området väntas kunna bidra till utvecklingen av området kring Äng och Forserum gällande utveckling av friluftsliv och turism. Därav anses det lämpligt att peka ut som område för landsbygdsutveckling i strandnära läge.

Älmeshultasjön

Den nordöstra sidan bör förbli orörd eftersom det i anslutning till denna del finns områden med kända naturvärden, se karta 21. Området ligger på tämligen långt avstånd från närmaste service men bedöms kunna bidra till utvecklingen av Anneberg. I samband med ny bostadsbebyggelse bör vatten- och avlopp utredas för att kunna lösa enskilt per fastighet eller i grupp.

Statusen för miljö kvalitetsnormen i Älmeshultasjön uppmättes till måttlig ekologisk och ej god kemisk status under tredje förvaltningscykeln.

Bedömning

LIS-området har ett visst avstånd ifrån befintlig service men området väntas bidra till utvecklingen av Annebergs tätort. I Anneberg finns befintlig både offentlig och kommersiell service. Dessutom finns goda förbindelser i form av kollektivtrafik mellan Nässjö och Eksjö.

Även den kommunala badplatsen omfattas av LIS- området, detta för att i framtiden kunna utveckla badplatsen.

Hästsjön

Syftet är att ge möjlighet till ny och kompletterande bostadsbebyggelse, se karta 22.

Med hänsyn till närheten till service är främst den östra delen lämplig för landsbygdsutveckling. Nybyggnation bör ske i anslutning till befintlig bebyggelse. I området finns en allmän badplats och i anslutning till den bör endast åtgärder för utveckling av badplatsen tillåtas.

Det råder en viss osäkerhet kring Hästsjöns känslighet för ytterligare påverkan från enskilda avlopp. Samtidigt bedöms en kommunal avloppslösning till området inte realistisk. I samband med planering av ny bebyggelse i området bör möjligheterna till en gemensamhetsanläggning för avlopp för den tillkommande och den befintliga bebyggelsen utredas.

Vid den tredje förvaltningscykeln hade miljö kvalitetsnormen för Hästsjön måttlig ekologisk och ej god kemisk status. Vid medborgardialogen utpekades området mellan Gummarp och Ekeryd som området där de boende ville se en bostadsetablering.

Bedömning

LIS-området ligger i närheten av Solberga som har befintlig offentlig service i form av förskola och kollektivtrafik mellan Nässjö och Eksjö vilket bidrar till gynnsamma förutsättningar för arbetspendling.

LIS-området för turism avgränsas till att omfatta badplatsen. LIS-området för bostäder föreslås omfatta två områden på sjöns västra sida, inklusive Hästberget. LIS-området föreslås inte omfatta området mellan Gummarp och Ekeryd då det utgör fågelskyddsområde, vilket skulle motverka strandskyddets syften.

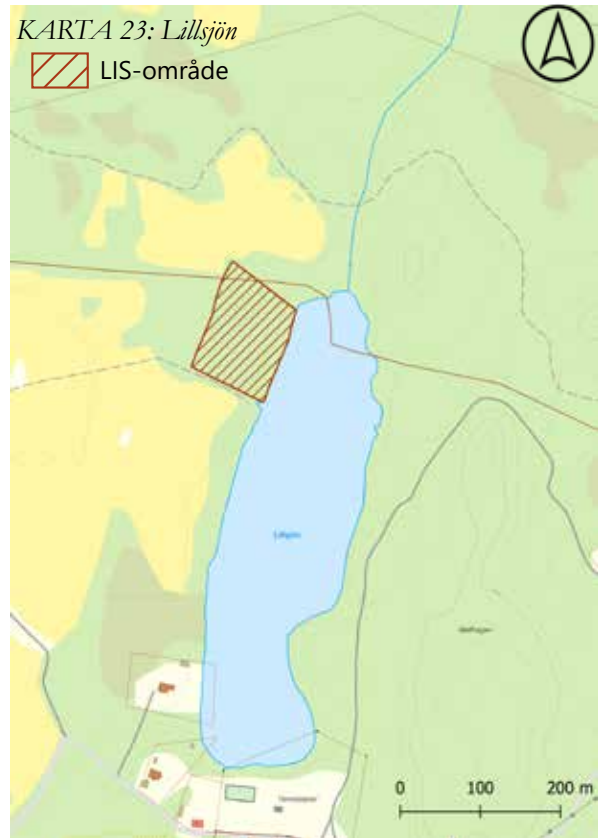
Lillsjön

Ny bostadsbebyggelse föreslås på den norra sidan av sjön, se karta 23. Den östra sidan föreslås användas för rekreation eftersom denna del i dagsläget används för samhällets närrekreation. Genom att ingen bebyggelse tillåts på östra sidan behålls därmed goda förutsättningar för friluftsliv runt Lillsjön. Bebyggelse på västra sidan bedöms inte påverka förutsättningarna för friluftslivet negativt.

Det har inte gjorts någon klassning av miljökvalitetsnormerna i Lillsjön, området ingår i dagsläget inte i något VA-verksamhetsområde och utgångspunkten är att vatten- och avlopp utreds per fastighet eller i grupp.

Bedömning

Ett område i Lillsjöns norra del pekas ut som LIS-område. Detta eftersom det ligger nära befintlig infrastruktur samt att det inte medför en negativ påverkan på friluftslivet eller jordbruksmarken. Därav förväntas området kunna bidra till utvecklingen Forserum.

Uppsjön

Syftet är att ge möjlighet till ny och kompletterande bostadsbebyggelse, turismverksamheter samt utveckling av badplatsen, vilket ska medverka till landsbygdsutveckling, *se karta 24*.

Vid Uppsjön finns befintlig turistverksamhet i form av camping och restaurang. Kompletterande verksamhet skulle kunna vara lämpligt. Området närmast Sandsjöbaden, prioriteras i första hand för landsbygdsutveckling. I detta område pågår arbete med kommunalt avlopp. Vid planering av ny bebyggelse bör utredas om det är ekonomiskt genomförbart att koppla området till kommunalt avlopp. I andra hand bör andra lösningar undersökas. Vattenförsörjningen löses i dagsläget genom enskilda anläggningar.

I området finns en allmän badplats. I anslutning till den bör endast åtgärder för utveckling av badplatsen tillåtas.

Uppsjön uppnår, vad det gäller miljö kvalitetsnormer, måttlig ekologisk och ej god kemisk status. Den är inte inkluderad i något verksamhetsområde för VA och inget har framkommit under medborgardialogen som är kopplat till LIS-områdets utformning eller omfattning.

Bedömning

LIS-områdena pekas ut söder, väster och norr om Uppsjöns östra del närmast badplatsen. Område för badplats omfattas av det utpekade området. LIS-området för bostäder som är lokaliserat vid Sandsjöbaden sträcker sig fram till ett blötare område (strandäng) Ytterligare ett LIS-område finns även utpekad på den västra delen av den udde som går ut i Uppsjön väster om badplatsen. Udden utgör ett av de få områdena runt Uppsjön där tillgången för allmänheten är god och det är därför viktigt att den allmänna tillgången till udden bevaras, denna tillgång bedöms inte påverkas negativt av att ett område på den västra delen av udden pekas ut för som LIS-område.

Området väntas bidra till landsbygdsutveckling i och med dess läge i närhet till Sandsjöfors. I Sandsjöfors finns befintlig service både kommersiellt och offentligt. I Sandsjöfors finns en livsmedelsbutik samt offentlig service i form av grundskola och förskola. I Sandsjöfors samt utmed riksväg 128 finns befintlig kollektivtrafik, vilket också området väntas bidra till med ett ökat underlag för kollektivtrafikresor.

Sjunnarydsjön

Syftet är att ge möjlighet till ny och kompletterande bostadsbebyggelse, se karta 25.

Områden med närhet till Ormaryd bör i första hand tas i anspråk. Det är angeläget att de större oexploaterade delarna av sjön förblir oexploaterade. I området finns en allmän badplats.

I samband med en exploatering bör med hänsyn till närheten till Ormaryd i första hand en anslutning till kommunalt vatten- och avlopp utredas och i andra hand andra alternativ. Området Marietorp-Pallarp som ligger öster och söder om sjön är utpekad som framtida utbyggnadsområde i kommunens vatten- och avloppsplan. Fornlämning i form av gravplats finns i anslutning till utpekad LIS-område sydost om Ormaryds samhälle

Sjunnarydsjön uppnådde god ekologisk och ej god kemisk status vid mätning under tredje förvaltningscykeln.

Sjön ingår i verksamhetsområde för VA och i medborgardialogen som genomfördes under hösten 2019 framkom önskemål om ett vårdhem vid Näsvisen.

Bedömning

LIS-område pekas ut vid Marietorp samt vid Nilstorp. Marietorp är ett sommarstugeområde som kan utvecklas till permanent boende. Det nya LIS-området kommer möjliggöra exploatering även på andra sidan vägen.

LIS-områdena förväntas bidra till utvecklingen Ormaryd som har befintlig service i form av goda kollektivtrafikförbindelse med bland annat tåg mellan Nässjö och Eksjö. I Ormaryd finns också förskola. Området kring södra Sjunnarydsjön står inför en stor förändring. Marietorp/Pallarp har pekats ut som utbyggnadsområde för kommunalt vatten och avlopp. När riksväg 31/40 byggs om kommer också trafikmängden utmed vägen minska vilket har en positiv effekt på området.

Fredriksdalasjön

Syftet är att ge möjlighet till ny och kompletterande bostadsbebyggelse samt utveckling av badplatsen, vilket ska medverka till landsbygdsutveckling, se karta 26.

Norra delen bör i första hand tas i anspråk för landsbygdsutveckling då den ligger i anslutning till befintlig bebyggelse. Den södra delen av sjön bör förbli en mer oexploaterad sida.

I området finns en allmän badplats. I anslutning till den bör endast åtgärder för utveckling av badplatsen tillåtas. Vid den nordöstra delen av Fredriksdalasjön finns fornlämningar i form av gravar som finns lokaliserade i anslutning till utpekad LIS-område. I Fredriksdal pågår arbete med att bygga ut det kommunala VA-systemet. LIS-området följer förslaget till verksamhetsområdet för utbyggnaden av vatten och avlopp.

Fredriksdalasjön uppnår god ekologisk och ej god kemisk status. I medborgardialogen som genomfördes under hösten 2019 framkom det att önskad bebyggelseutveckling i stort följde det nuvarande LIS-området men att det borde utökas strax nordväst om Korpudden.

Bedömning

LIS-området förväntas bidra till utvecklingen av Fredriksdal. I Fredriksdal finns offentlig service i form av förskola samt kollektivtrafik mellan Nässjö och Malmbäck.

LIS-område pekas ut huvudsakligen nord och nordost om sjön. LIS-området avgränsas strax norr om ett strövområde i höjd med korpudden, då detta har betydelse för friluftslivet i området. Det är även viktigt utifrån strandskyddssynpunkt att säkerställa allmänhetens tillgång till vatten. Även ett område vid Smalängsviken på sjöns östra sida pekas ut som LIS-område.

Svartån

Syftet är att ge möjlighet till utveckling av området för bostäder, vilket ska medverka till landsbygdsutveckling, *se karta 27*.

Ett LIS-område har pekats ut i sydöstra delen av samhället. LIS-området som ligger i Ågatans förlängning kan komplettering ske med några tomter i ett attraktivt läge med närhet till motionsspår och Svartåns strand.

Området runt Svartån, som angränsar till LIS-området, ska användas för rekreation och turism. Sådana anläggningar stärker Annebergs attraktivitet och bidrar därigenom till landsbygdsutveckling. I Ågatans förlängning ges möjligheter att komplettera med ytterligare villatomter.

Svartån har måttlig ekologisk och uppnår ej god kemisk status. LIS-området är inkluderat i verksamhetsområde för VA. Under medborgardialogen hösten 2019 framkom inget som var kopplat till LIS-områdets utveckling.

Bedömning

LIS-området ligger i direkt anslutning till Annebergs tätort. I Anneberg finns befintlig både offentlig och kommersiell service. Dessutom finns goda förbindelser i form av kollektivtrafik mellan Nässjö och Eksjö. Därav anses området vara lämpligt att peka ut för landsbygdsutveckling i strandnära läge.

Rosjön Östra

Syftet är att ge möjlighet till bostäder samt turismverk-samheter, vilket ska medverka till landsbygdsutveckling, se karta 28.

Området vid Rosjön saknar servicefunktioner som affär, skola och förskola. Området har dock ett bra kollektivtrafikläge och i området finns flera turistverksamheter. I området finns kommunalt vatten och avlopp till några fastigheter. Det är dock inte möjligt att koppla ytterligare fastigheter till detta. Området är inte utpekade som utbyggnadsområde i kommunens VA-plan. Rosjön uppnår måttlig ekologisk och ej god kemisk status. Området ingår i verksamhetsområde för VA. Vid medborgardialogen under hösten 2019 föreslogs LIS-området utökas vid Skullaryd och Nyvik.

Bedömning

Ett LIS- område för turism pekas ut i anslutning av badplatsen och Skullaryds älgpark. LIS-område för bostäder pekas ut på sjöns östra sida, i ett stråk som sträcker sig från strax norr om Notviken till strax söder om den samma.

LIS-området förväntas bidra till ett ökat underlag för befintlig service och även möjlig utveckling av ny sådan och bedöms på ett positivt sätt kunna bidra till att utveckla landsbygden i anslutning till Skullaryd, Flisby och Norra Solberga. Området har bra förutsättningar för kollektivtrafik, både inom kommunen och till grannkommunerna Eksjö och Aneby.

Rosjön Västra

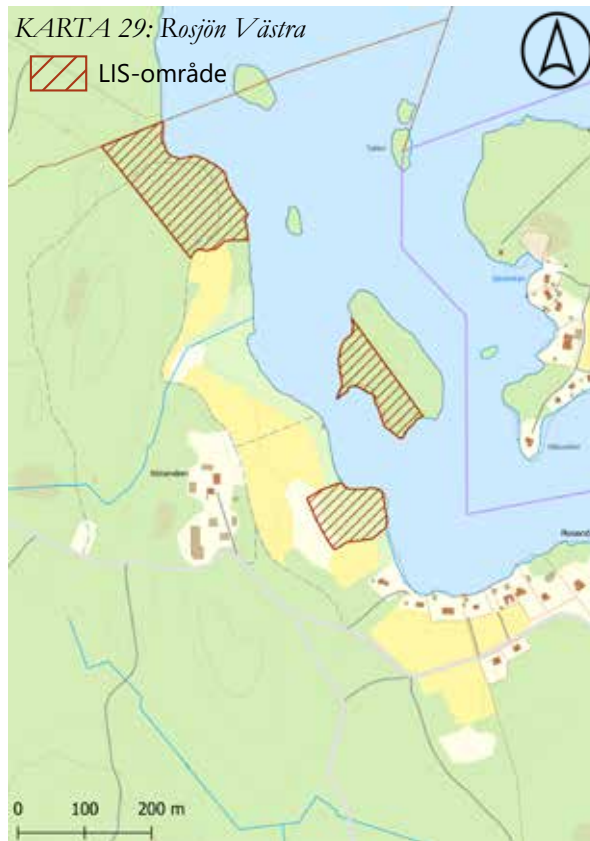
Syftet är att ge möjlighet till bostäder samt turismverksamheter, vilket ska medverka till landsbygdsutveckling, *se karta 29*.

Det utpekade området är beläget på Rosjöns sydvästra sida och innefattar sammanlagt tre områden varav ett är beläget på en ö i Rosjön. Det sydliga området samt området på ön utvecklas för turistverksamhet medan det norra området möjliggör utveckling av bostäder. I områdets närhet finns flera redan befintliga turismverksamheter. Området saknar servicefunktioner såsom affär, skola och förskola. Området har ett förhållandevis gott kollektivtrafikläge. Området saknar kommunalt vatten och avlopp och det bedöms inte finnas möjlighet för anslutning av eventuellt tillkommande bebyggelse. Området är inte utpekad som utbyggnadsområde i kommunens VA-plan. Rosjön uppnår måttlig ekologisk och ej god kemisk status. Området ingår inte i verksamhetsområde för VA.

Bedömning

Väster om Rosjön föreslås LIS- område med inriktning på turistverksamhet i områdets södra del samt på del av en ö i Rosjön. Ett LIS-område med inriktning på bostäder pekas även ut norr om ovan nämnda områden.

LIS-området förväntas bidra till ett ökat underlag för befintlig service och även möjlig utveckling av ny sådan. Turistverksamheten inom området bedöms på ett positivt sätt bidra till att utveckla landsbygden i anslutning till Skullaryd, Flisby och Norra Solberga.

Anebysjön

Syftet är att ge möjlighet till ny och kompletterande bostadsbebyggelse, vilket ska medverka till landsbygdsutveckling, se karta 30.

Området saknar servicefunktioner, närmaste tätort med servicefunktioner är Flisby som ligger cirka 1,5 kilometer från platsen. I Flisby finns skola och förskola, såväl som bussförbindelse till Nässjö. Området ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp, närmaste verksamhetsområde finns i Flisby och där vatten och avlopp i sin tur är kopplat till Anneberg. Möjligheterna till anslutning till kommunalt VA bör utredas och i första hand eftersträvas. I andra hand bör andra lösningar eftersträvas. Anebysjön uppnår i dagsläget miljö kvalitetsnormerna för vatten.

Bedömning

Ett LIS- område pekas ut på Anebysjöns västra sida i strax norr om Syreda. I anslutning till området finns flera värden kopplade till naturmiljön. Främst gäller detta våtmarken vid Anebysjöns södra strand, de ängs och betesmarker som finns i anslutning till det utpekade LIS-området samt Anebysjön i sig självt som är ett riksintresse för naturmiljö och ingår i ett större område som är ett av de sista i södra Sverige med en relativt god utterstam. Dessa aspekter ska tas i beaktande i samband med utveckling av området.

LIS-området förväntas bidra till ett ökat underlag för befintlig service och även möjlig utveckling av ny sådan.

ÖVERSIKTSPLAN 2023 - PLANFÖRSLAG

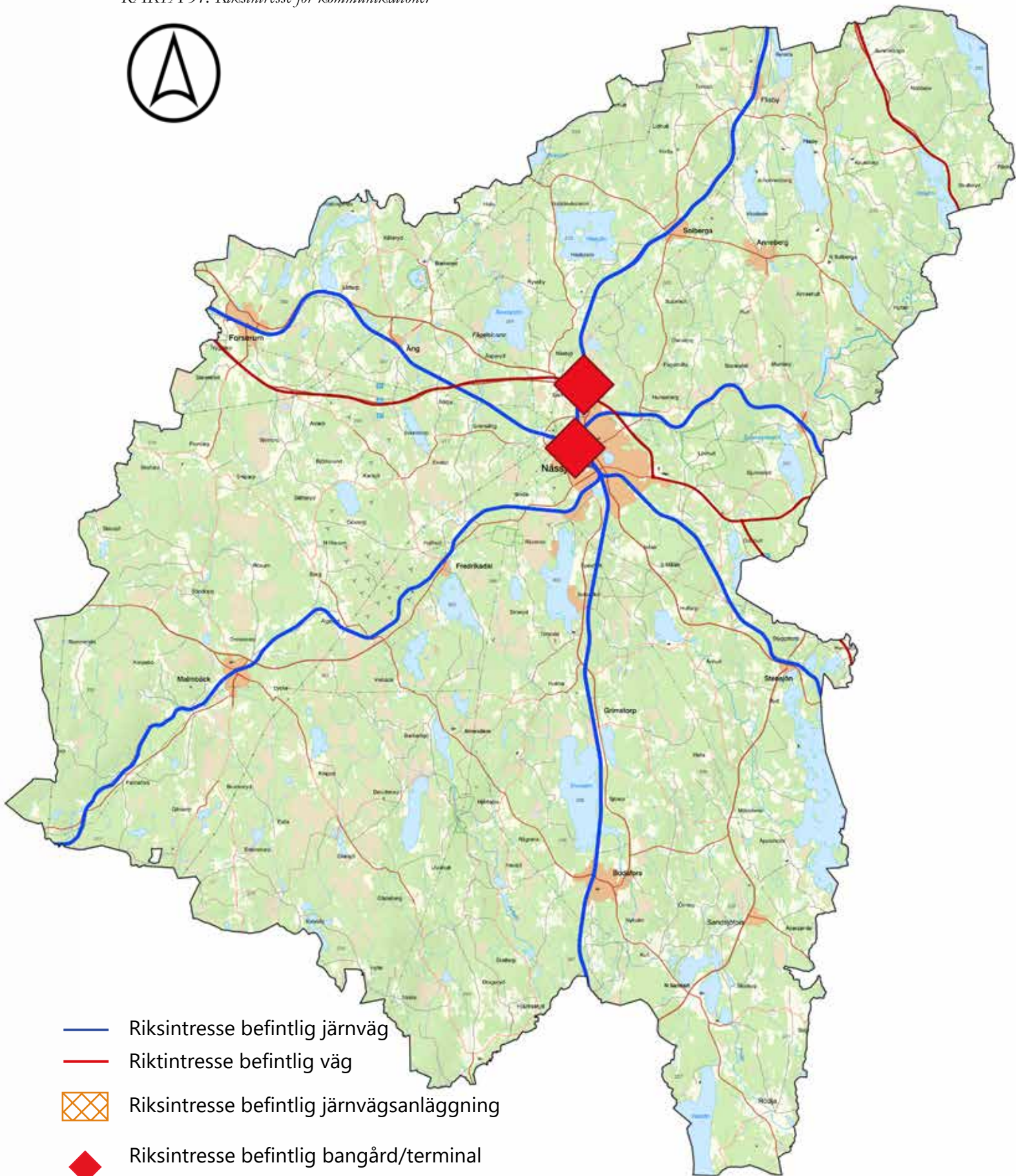
HÄNSYN

Denna del av översiktsplanens planförslag behandlar de aspekter som planeringen behöver ta hänsyn till. Jordbruksmark, stora opåverkade områden, natur- och kulturmiljövärden, förorenad mark, buller, klimatanpassning och skydd av vattenområden är några av de aspekter som redovisas i översiktsplanens hänsynsdel. Respektive hänsynsaspekt redovisas i sin helhet för att tydliggöra förhållandet mellan hänsynsaspekten och den i översiktsplanen föreslagna mark- och vattenanvändningen.

Enligt Plan- och bygglagen (PBL) ska riksintressen som pekas ut enligt 3 kap. Miljöbalken (MB) samt som anges i 4 kap. Miljöbalken alltid redovisas i översiktsplanen, kommunen ska även redovisa hur riksintressena kommer att tillgodoses. Riksintressen gäller geografiska områden och har pekats ut av nationella myndigheter med stöd av Miljöbalkens tredje kapitel, alternativt har riksintressena angivits direkt i Miljöbalkens fjärde kapitel, i de fall riksintresset innehåller nationellt viktiga värden och kvalitéer. Samtliga riksintressen som finns inom kommunens gränser redovisas därför i text och på karta, de riksintressen som finns inom kommunen gäller bland annat för vindbruk, kommunikationer, kulturmiljö, naturmiljö samt totalförsvaret.

De aspekter som redovisas i detta avsnitt återfinns även i översiktsplanens planeringsunderlag där en utförligare redogörelse finns.

KARTA 31: Riksintresse för kommunikationer

- Riksintresse befintlig järnväg
- Riktintresse befintlig väg
- ▨ Riksintresse befintlig järnvägsanläggning
- ◆ Riksintresse befintlig bangård/terminal m.m.

INFRASTRUKTUR

Riksintresse för kommunikationer

Riksintresset för kommunikationer avser väg och järnväg, befintliga men också planerade väg- och järnvägssträckningar. Riksintresset inkluderar även järnvägsstationer och liknande byggnader tillhörande järnväg. Inom Nässjö kommun finns Inom Nässjö kommun finns följande riksintressen med markanspråk:

- Södra stambanan
- Jönköpingsbanan
- Vetlandabanan
- Halmstadsbanan
- Bockabanan
- Nässjö godsbangård
- Nässjö kombiterminal, Gamlarp
- Riksväg 31/40/47

Det riksintresseanspråk som tidigare fanns för framtida järnvägsanläggningar tog i ett beslut från Trafikverket 2022-09-26 bort och inkluderas därför inte i översiktsplanens kartmaterial. Detta anspråk påverkade tidigare ett begränsat område i kommunens nordligaste delar.

För uppförande av byggnader eller andra anordningar som inte ligger inom detaljplan och som inte kräver bygglov gäller enligt väglagen en så kallad tillståndspliktig zon, som omfattar minst 12 meter på var sida vägen. Inom detta område ska det inte finnas objekt som på något sätt kan påverka trafiksäkerheten. Länsstyrelsen beslutar om tillstånd inom tillståndspliktig zon för väg, vid detaljplaneläggning upphör den tillståndspliktiga zonen. För de vägar och järnvägar som omfattas av riksintresse har Länsstyrelsen tagit fram rekommenderade minsta hänsynsavstånd till respektive väg och järnväg. För samtliga väg och järnvägar som omfattas av riksintresse inom Nässjö kommun rekommenderas ett minsta hänsynsavstånd på 30–50 meter, beroende på hastighet och om lokaliseringen är extern eller inom en urban miljö. Den markanvändning som pekas ut i översiktsplanen får inte medverka till att riksintressen för kommunikationer riskerar att tillfogas påtaglig skada.

Trafiksäkerhet

Det är av stor vikt att kommunens vägnät är säkert och att arbete med att minska trafikolyckor och medvetenheten om trafiksäkerhet höjs. Här har skolan ett tidigt ansvar att lära ut och informera om trafiksäkerhet till barn och unga. Nässjö kommun har under 2020 upprättat en trafikstrategi med en levande åtgärdslista för vilka åtgärder som ska prioriteras för att på bästa sätt nå de enligt trafikstrategin satta målen.

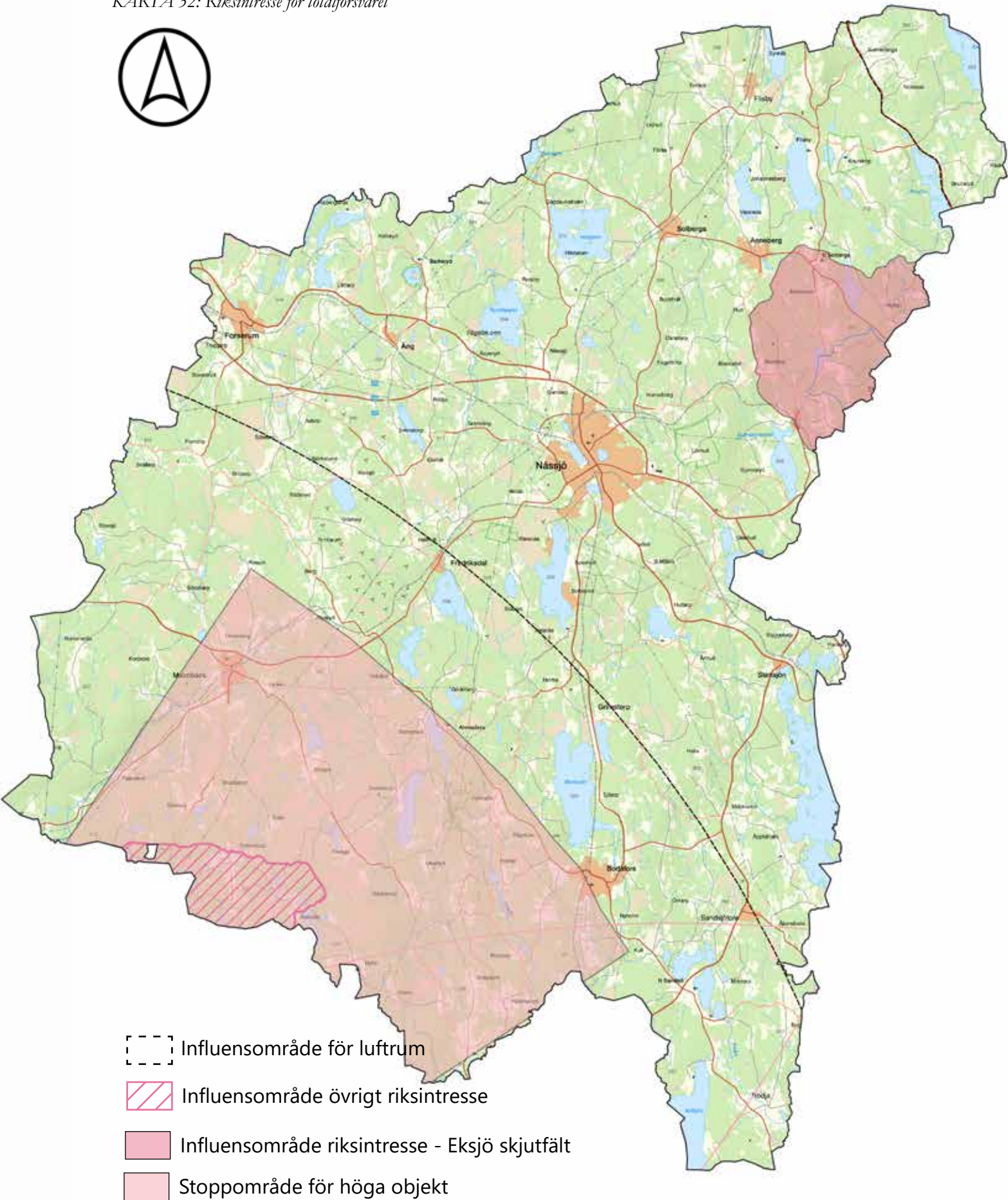
Trafikverket är huvudman för det övergripande vägnätet i form av riks- och länsvägar samt järnvägar. Tekniska servicenämnden är ansvarig för trafiksäkerheten inom områden där kommunen har väghållningsansvaret. Följande fyra åtgärdsområden bör prioriteras i Nässjö kommun: gång och cykelvägar, hastighetsbegränsningar, standardhöjningar samt åtgärder som förebygger viltolyckor.

Generellt för länsvägar gäller att inom ett avstånd av tolv meter från ett vägområde får inte utan länsstyrelsens tillstånd uppföras byggnader, göras tillbyggnader eller utföras andra anläggningar eller vidtas andra sådana åtgärder som kan inverka menligt på trafiksäkerheten. För vägarna 32, 47 och 128 gäller avståndet 30 meter. För väg 40 gäller detta avstånd 50 meter. Den som anlägger en ny utfart måste ha Trafikverkets tillstånd (enligt väglagen). För vindkraftverk gäller minst totalhöjden till allmän väg och minst totalhöjd +20 meter till spårmit. För master gäller masthöjden i avstånd till allmän väg och masthöjd +10 meter till spårmit. Alla vindkraftverk som är över 50 meter, närmare än 30 km från järnväg ska remitteras till Trafikverket då de kan påverka järnvägens radio- och kommunikationssystem.

Ställningstaganden

- Åtgärder får inte genomföras som innebär att möjligheten att använda de utpekade riksintressena för väg, järnväg, stationer och terminaler påtagligt försvåras. Dialog ska föras med Trafikverket vid Stadsutvecklingsprojekt i anslutning till riksintresseområde.

KARTA 32: Riksintresse för totalförsvaret

- Influensområde för lufterum
- Influensområde övrigt riksintresse
- Influensområde riksintresse - Eksjö skjutfält
- Stoppområde för höga objekt

TOTALFÖRSVARET

Riksintresse för totalförsvaret

Riksintressen för totalförsvarets militära del omfattar dels riksintressen som kan redovisas öppet, dels de som med hänsyn till försvarssekretesskäl inte kan det, *se karta 32*. Områden som inte kan redovisas öppet har ofta koppling till spanings-, kommunikations- och underrättelsesystem. I Nässjö kommun finns ett område som är av riksintresse för försvaret, Eksjö skjutfält ligger på gränsen mellan Nässjö och Eksjö kommuner. In i Nässjö kommun sträcker sig även influensområdet för Hagshults flygplats. Riksintressena har en omgivningspåverkan dels i form av buller dels i form av hinderfrihet. Områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar ska enligt miljöbalken skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller användandet av anläggningarna. Hela Sveriges yta är stoppområde för objekt högre än 20 meter utanför tätort och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse.

Försvarsmaktens riksintressen på marken (exempelvis flygplatser eller skjutfält) för med sig ett så kallat influensområde. Inom influensområdena förekommer buller och verksamhet som för med sig risker av olika slag. Detta medför att planering av fasta installationer och störningskänslig bebyggelse inom ett influensområde kan påverkas. Då övningsverksamhet pågår begränsas även tillträde till områdena.

I område kring militära flygplatser, där den militära flygverksamheten utgör huvudfunktionen finns även ett så kallat stoppområde. Inom stoppområdet får fasta installationer som mäter mer än 20 meter över havet inte uppföras.

Delar av Nässjö kommun berörs av ett MSA-område med tillhörande riksintresse för Hagshults övningsflygplats. Detta innebär att det finns en begränsning för uppförande av objekt med en höjd överskridande 520 meter över havet. Uppförande av ett objekt med en höjd överskridande 520 meter över havet inom detta område skulle medföra

påtaglig skada på riksintresset och kan således inte tolereras. Inom delar av Nässjö kommun hamnar riksintresset för vindkraft i konflikt med riksintresset för totalförsvaret. I dessa områden måste byggnadshöjden på alla objekt begränsas i enlighet med riksintresset för totalförsvaret. Samtliga ärenden avseenden höga objekt måste skickas på remiss till Försvarsmakten. Lägsta flyghöjd bestäms av så kallade MSA-tytor.

MSA står för minimum safety altitude, ett MSA-område utgör den yta runt en flygplats, inom vilken det finns en fastställd höjd för hur höga fasta objekt tillåts vara. Hur stort det så kallade MSA-området är varierar beroende på om det är en militär eller en civil flygplats. För militära flygplatser sträcker sig MSA-området 46 kilometer från flygplatsen, för civila flygplatser gäller 55 kilometer. Inom ett MSA-område får fasta installationer som är högre än den fastställda MSA-höjden inte förekomma.

Nässjö kommun berörs av MSA-tytor för Jönköpings och Hagshults flygplatser. Höga objekt där MSA-tytor riskerar att tangeras eller överskridas ska alltid skickas till berörd flygplatschef. För flygplatsen i Hagshult gäller det objekt som blir högre än 520 meter över havet och för flygplatsen i Jönköping gäller det objekt som blir högre än 520 meter över havet.

Civil luftfart

För att den civila flygtrafiken ska fungera på ett säkert sätt finns det bestämmelser om hinderfria ytor i anslutning till landets flygplatser. Flygplatser har huvudsakligen tre olika typer av skyddsområden som ska tas i beaktande vid planering för att säkerställa att flyghinder inte uppkommer. Följande typer av skyddsområden finns:

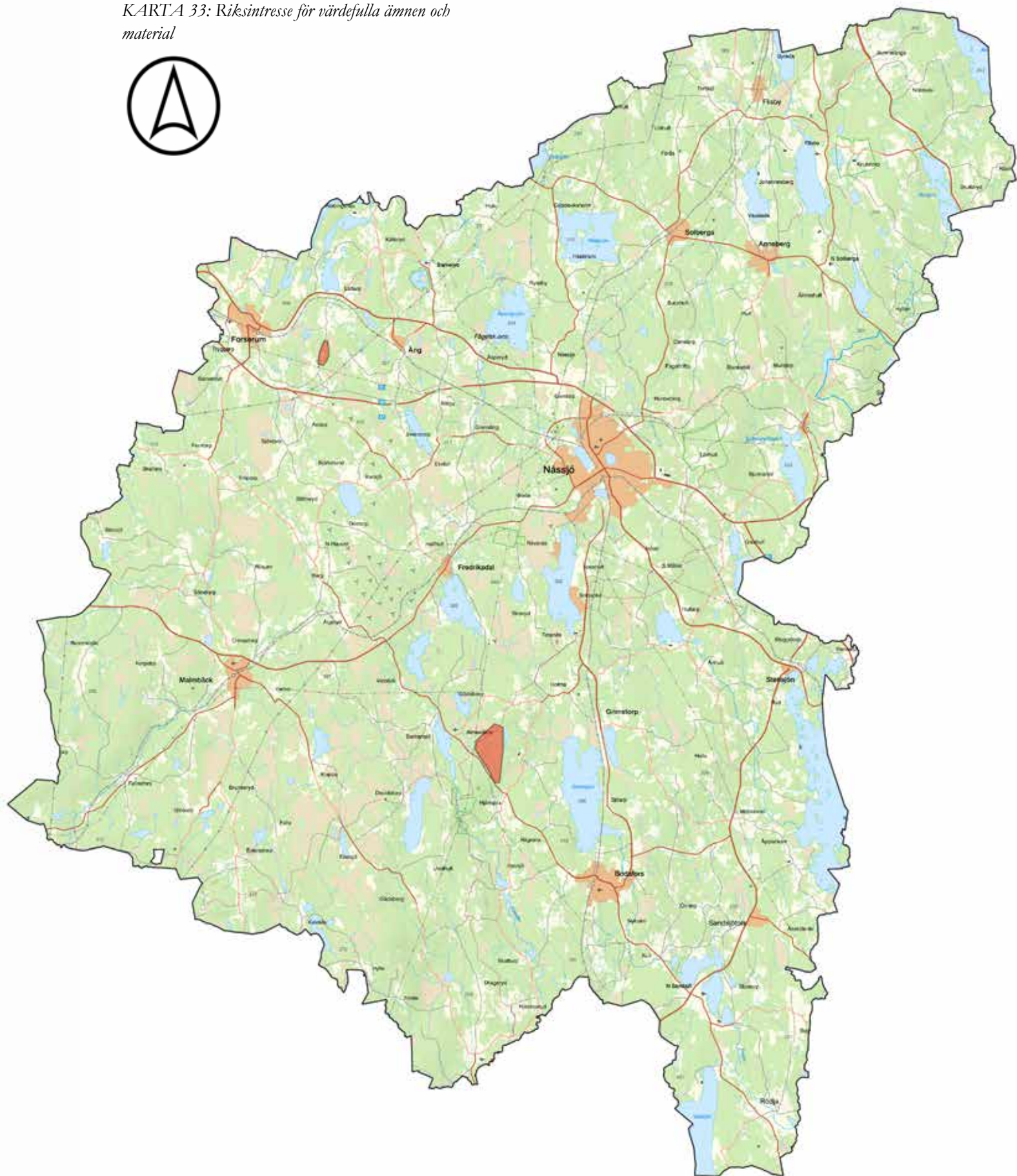
- Hinderbegränsande ytor närmast flygplatsen
- Procedurområde som används för in- och utflygning till en flygplats
- MSA, Minimum Sector Altitude, som motsvarar en cirkel med en radie på 55 kilometer räknat från flygplatsens landningshjälpmedel. Denna typ av skyddsområde finns endast vid så kallade instrumentflygplatser. Nässjö kommun berör som tidigare nämnt av ett MSA-område tillika riksintresse för Jönköpings och Hagshults flygplats. Inga övriga begränsningsområden avseende hinderfrihet för flygtrafik finns inom kommunen.

Ställningstaganden

- Inom det bullerstörda området intill skjutfältet ska buller särskilt prövas i samband med bygglovsprövningen och samråd ske med Försvarmakten.
- Inom det hinderfria området till Hagshults flygplats ska i samband med bygglovsprövning samråd ske med försvaret gällande höga byggnadsprojekt som master och vindkraftverk.
- Vid all planläggning ska hänsyn tas till skyddsobjekt och riksintresse för anläggningar för elektronisk kommunikation.
- Vid planläggande av byggnadsobjekt med en höjd överstigande 20 meter över markytan ska Luftfartsverket alltid remitteras.

ÖVERSIKTSPLAN 2023 - PLANFÖRSLAG

KARTA 33: Riksintresse för värdefulla ämnen och material

 Riksintresse värdefulla ämnen och material

MATERIALHUSHÅLLNING

Riksintresse för värdefulla ämnen och material

Möjlighet ska finnas att använda områden utmärkta med riksintresse för värdefulla ämnen och material för materialförsörjning i Sverige i framtiden. Nässjö kommun har två sådana områden vid Hjärtsöla-Almesåkra-Norrbo och Karlsbo-Fåglarp.

För det förstnämnda området rör det sig om en fyndighet av kvartsitisk bergart. Fyndigheten ingår i en större grupp av bergarter som går under samlingsnamnet Almeåkrgruppen.

Almeåkrgruppens bergarter finns i ett 380 kvadratkilometer stort område runt Nässjö.

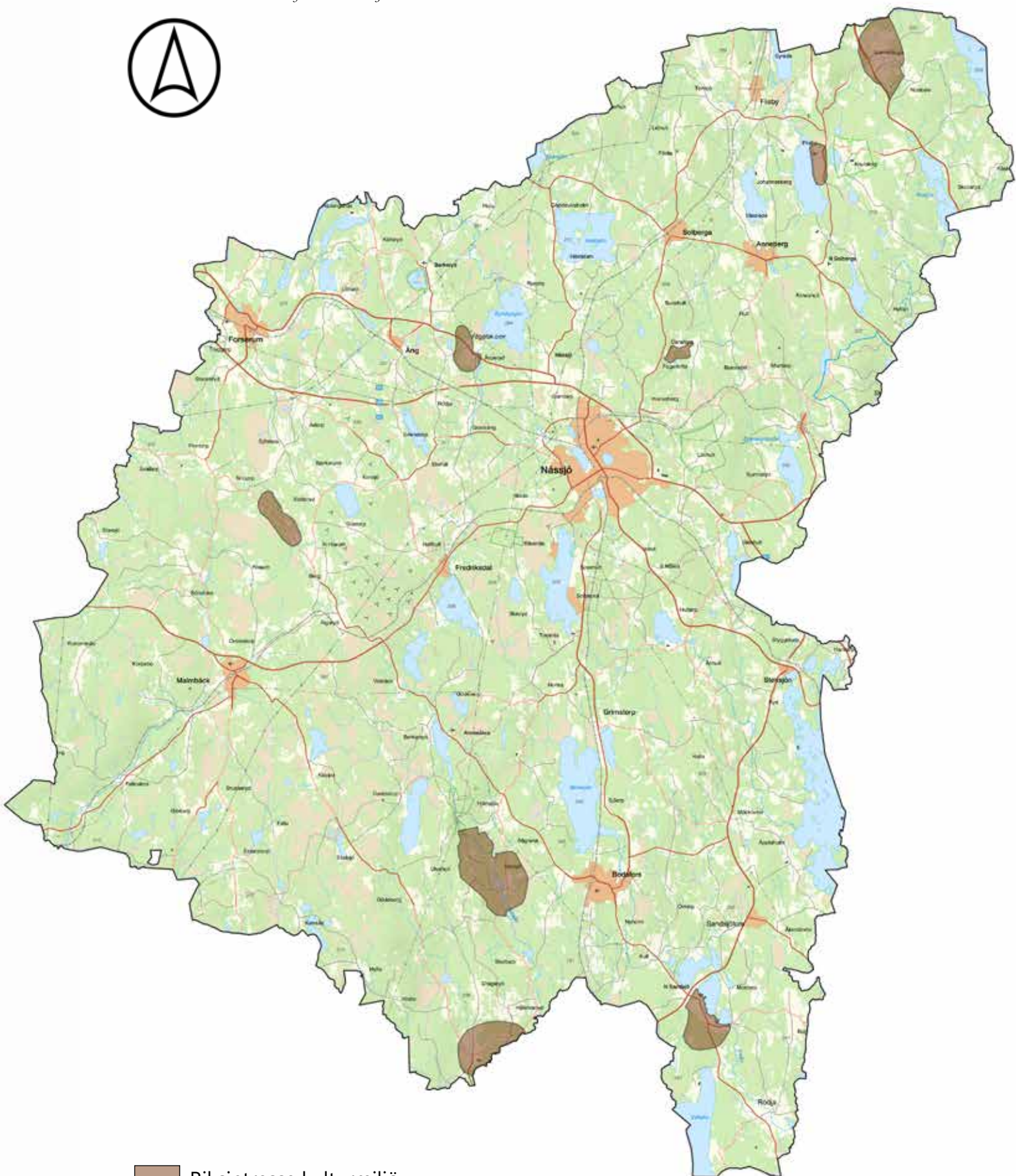
Gruppen innehåller flera olika typer av bergarter och bland dessa är den grå kvartsitiska sandstenen särskilt attraktiv. Riksintresseområdet omfattar en yta på cirka 160 hektar.

Även för Karlsbo-Fåglarp så är det kvartsitiska bergarter som utgör fyndigheterna inom området som utgör riksintresse.

Ställningstaganden

- Riksintresset ska beaktas i plan- och byggprocessen, åtgärder som medför skada på riksintresset får inte ske.

KARTA 34: Riksintresse för kulturmiljövård

 Riksintresse kulturmiljö

KULTURMILJÖ

Nässjö kommun tog 2019 fram ett kulturmiljöprogram där inventering och klassning av kommunens kulturhistoriskt värdefulla byggnader skett. I kommunen finns flera områden med kulturhistoriska värden, kulturhistoriskt intressant bebyggelse, odlingslandskap samt fornlämningar. Det är enligt kulturmiljölagen förbjudet att utan tillstånd från länsstyrelsen på något sätt förändra, ta bort, skada eller täcka över en fornlämning.

I Nässjö kommun finns fem byggnadsminnen, Knutstorps herrgård, bröderna Karlssons köpmansgård, lokstallarna i Nässjö, Villa Sola och Nässjö stadshus. Byggnadsminnen omfattar byggnader med synnerligt kulturhistoriskt värde och det är länsstyrelsen beslutar om skyddsföreskrifter.

Av särskilt kulturvärde i kommunen kan även nämnas stadsplanens uppbyggnad i centrala Nässjö. Nässjö stadsplan är ett bra exempel på Adolf W. Edelsvärds (SJ:s förste chefsarkitekt) idealplan för järnvägsstäder. Stadens framväxt har sitt ursprung i järnvägens tillkomst och utgår från stationen genom en central "axel" (Esplanaden/stortorget/Karlagatan).

Den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen får enligt plan- och bygglagen inte förvanskas. Det behöver inte innebära att förändringar eller tillbyggnader inte får ske. Det är dock viktigt att antikvarisk kompetens vid behov medverkar. De mest värdefulla kulturmiljöerna i kommunen består av de objekt som är upptagna i "Kulturmiljöprogram 2020 – Värdefulla byggnader och miljöer i Nässjö kommun".

Riksintresse för kulturmiljövård

Riksintressen är områden som är värdefulla från nationell synpunkt, *se karta 34*. I Nässjö kommun finns åtta områden som är av riksintresse för kulturmiljö. Dessa områden omfattar större arealer och har ett kulturhistoriskt värde av mer samlad form, exempelvis området kring Norra Sandsjö kyrka där även prästgård, sockenmagasin samt övrig bebyggelse ingår i kulturmiljön.

R1 Esperyd (Äsperyd)

Esperyds by har ett högt kulturhistoriskt värde med sina gårdsgravfält i anslutning till bebyggelsen, vilken är välbevarad med en för agrarmiljö karaktäristiska bebyggelseinslag. Rödfärgade enkelstugor, missionshus, samt ett garveri som en mer ovanlig företeelse på landsbygden. Såg- och kvarnanläggningens långa bruk av vattenflödet får ses som ett värde i sig.

Karaktärsdrag:

- Området karaktäriseras av sitt småskaliga odlingslandskap i lätt kuperad terräng.
- Bostadshusen är karaktäristiskt belägna på impedimentklackar
- Rödfärgad bebyggelse med vita omfattningar och röda tegeltak.
- Enkelstugor i två våningar från perioden 1850–1890.
- Omfattande uthus- och ekonomibebyggelse, i synnerhet under perioden 1860–1900.
- Magasin och uthusbyggnader uppförda av så kallat liggtimmer.

R2 Bringetofta

Området uppvisar en välbevarad och representativ bebyggelsestruktur som en gång utgjorde grund för de flesta av länets kyrkbyar, vilket är av stort historiskt värde. Bebyggelseinslagen finns kvar på sina ursprungliga platser och till stor del i bevarad volym, färg och material.

Karaktärsdrag:

- Kyrkby med blandad bebyggelse med olika funktioner, vilka ofta ingått i ett sockencentrum
- Bebyggelse av gles karaktär
- Öppet och flackt odlingslandskap.
- Byggnadernas rödmålade locklistpaneler med vita omfattningar och knutar

R3 Havsjö

Utöver den höga koncentration av fornlämningar som finns här, är även senare bebyggelse och agrar påverkan av högt värde i området. Detta för att den är relativt intakt, ofta utan påverkan från nyuppförda strukturer. Byggnadernas placering har inte förändrats märkbart och deras relation till varandra och landskapet ger fortfarande en tydlig bild av hur området såg ut redan i slutet av 1800-talet. Här är det av vikt att även ett värde tillskrivs gårdarnas uthus, då de utgör en stor del av områdets karaktär och bebyggelsehistoriska värde. Humlahemmet intar en särställning som ett gott exempel på en välbevarad och karaktäristisk agrarmiljö från 1800-talets mitt. Mangårdsbyggnaden på Havsjö 1:26 har en delvis bevarad interiör som ökar dess kulturhistoriska värde.

Karaktärsdrag:

- Öppet kuperat landskap med olika typer av fornlämningar.
- Småskaliga gårdsmiljöer med bevarade uthus.
- Äldre vägnät som följer landskapets karaktärsdrag Havsjö by.
- Byggnadernas volymer.
- Frontoner med öppna verandor i bottenvåningens entrépartier.
- Faluröd locklistpanel.
- Ljusa fönster i trä.
- Vitmålade omfattningar

R4 Sunneränga

Tydligt exempel på by som flyttades ut genom skiftesreformerna under 1800-talet. De bördiga markerna gav goda förutsättningar och i Sunneränga uppfördes ovanligt stora huvudbyggnader runt mitten av 1800-talet. Området har en lång historisk kontinuitet med ett stort antal fornlämningar och den gamla kungsvägen berättar om Sunnerängas tidigare centrala roll. Det väl hävdade odlingslandskapet som samverkar med en till stor del välbevarad bebyggelse förstärker bevarandevärdena.

Karaktärsdrag:

- Höjdryggsknutet odlingslandskap med fornlämningar.
- Spridd bymiljö med välbevarad bebyggelse.
- Stora mangårdsbyggnader och uthusbebyggelse från 1800-talet.
- Vägsträckning av 1800-talskaraktär med runsten och milstolpe

R5 Flisby sockencentrum

Det är av stor vikt att bevara byns struktur, färgskala och omgivande öppna landskap, då utformningen berättar om förändringen som skedde i många sockencentrum under 1800-talet. Kyrkomiljön med kyrka, kyrkogård, prästgård, skola och kyrkstallar samt det intilliggande gravfältet är av högt kulturhistoriskt värde.

Karaktärsdrag:

- Öppet odlingslandskap
- Tydlig bystruktur från flera utvecklingsepoker
- Trähusbebyggelse.

R6 Sniparp

Området har lång konturnitet av jordbruksdrift som bland annat visar sig i en hög fornlämningskoncentration och det för Småland, ovanligt stort antal ängslador. Dessa är av högt kulturhistoriskt värde då de i låg grad är ombyggda och till stor del välvårdade. De förmedlar en god bild av hur landskapet brukats och sett ut.

Karaktärsdrag:

- Landskapets karaktärsdrag.
- Öppna odlingsmarker i svagt sluttande terräng.
- Slingrande äldre vägsträckning.
- Ängslandskap.
- Omålade brädpaneler.
- Dörrpartier som smälter in i byggnadernas paneler.
- Fönsterfria byggnader.
- Sadeltak belagda med pannplåt

R7 Norra Sandsjö

Kyrkomiljön utgör en viktig del områdets kulturhistorisk intressanta värden med sin klockstapel, sädesmagasin och prästgårdar. Området visar även på samhällets tillväxt kring kyrkan och socknens industriella utveckling med sina smedjor från senare delen av 1700-talet. Trots den förhållandevis glesa bebyggelsen, visar den upp en variation av byggnadstyper som med sina varierande funktioner visar det som varit en förutsättning för landsbygdens verksamheter. Flera byggnader är mycket välbevarade med många ursprungliga detaljer som skapar ett högt kulturhistoriskt värde.

Karaktärsdrag:

- Området karaktäriseras av sitt öppna odlingslandskap i slutningen mot Sandsjön.
- Stort antal ladugårdar av stor volym och stensatta körbroar.
- Trähusbebyggelse med locklistpanel och öppna verandor.
- Vita fönsteromfattningar och svarta portar.

R8 Område Fagertofta-Danstorp

Området uppvisar en hög koncentration av fornlämningar av högt kulturhistoriskt värde. Läs mer på kulturmiljöunderlagets fornlämningsdel.

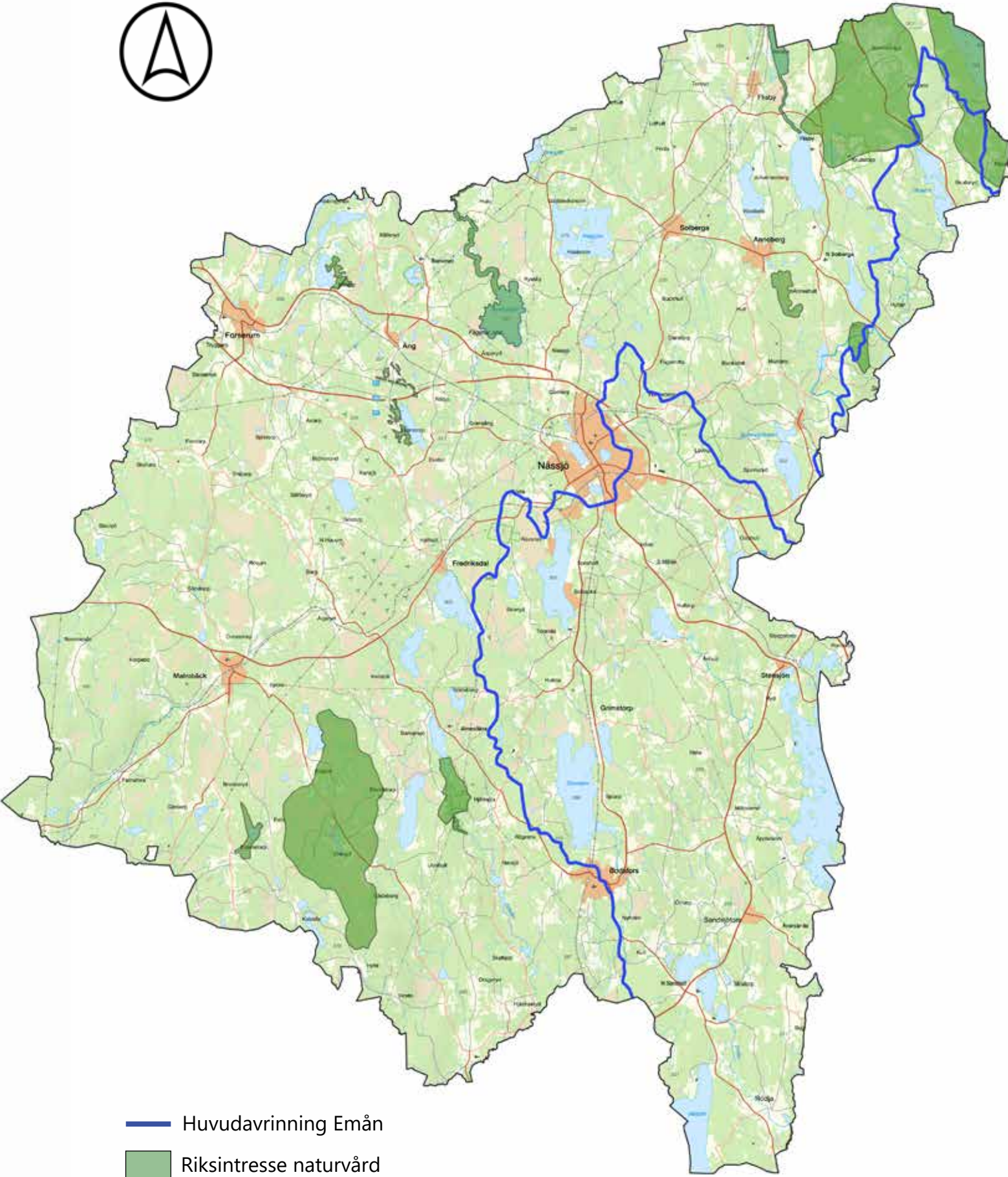
Karaktärsdrag:

- Hagmark med mycket sten och stensättningar

Ställningstaganden

- Kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer är utpekade och värderade i kommunens kulturmiljöprogram. Dessa objekt ska särskilt värnas i samband med planläggning, bygglov och tillsyn med utgångspunkt från den klassning som är utförd.
- I syfte att skydda historiskt värdefull bebyggelse ska kommunen vid behov upprätta områdesbestämmelser för begränsade områden. Eventuella områdesbestämmelser kan innebära höjd bygglovsplikt och eventuell marklovsplikt.

KARTA 35: Riksintresse för naturvård

- Huvudavrinning Emån
- Riksintresse naturvård

NATURVÅRD

I kommunen finns många områden som har särskilda naturvärden. I några fall sammanfaller natur- och kulturmiljövärdena. Ofta handlar det då om naturvärden som är kopplade till det sätt människorna på platsen har brukat området vilket har påverkat dess kulturgeografi.

En stor del av Nässjö kommuns obebyggda yta upptas av skogsmark. Den vanligaste skogstypen är blåbärsgranskog, men även tallskogar förekommer ganska allmänt i såväl torra som fuktiga lägen. Ren lövskog hittar vi framför allt intill odlingslandskapet.

En höjdrygg i nord-sydlig riktning någon mil väster om Nässjö stad utgör en gränzson mellan nederbördens olika omfattning. Det innebär mycket mer nederbörd i de västra delarna än de östra delarna. Dessa nederbördsförhållanden har påverkat naturen så att västra delen av kommunen till stor del består av våtmarker, medan den östra delen bildar en något torrare landskapstyp.

Smältvattnet från den senaste istidens slut skapade ett dräneringssystem som vi ser resultatet av i form av åsar, sjöar, myrmarker och åar. I den nordöstra kommundelen och i Almesåkra-Vikskvarn kan man fortfarande påträffa förkastningssprickor/raviner eller kanjonartade sänkor som isens smältvatten delvis format. För övrigt är landskapet småskaligt med höjder och dalar ofta med inslag av små sjöar. Den ursprungliga befolkningen följde den smältande inlandsisen. I och med att jordbrukssamhället gjorde sitt intåg förändrades landskapet. Det är dock först under relativt modern tid som i stort sett hela kommunens yta blivit påverkad av människan. I dag används större delen av kommunytan för skogs- och jordbruk eller för tätorter och kommunikationsytor.

Skyddade naturområden

Den största arealen av skyddade naturområden i kommunen består av naturreservat. I Nässjö kommun finns fem naturreservat: Barkerydssjön, Lövhult, Bäckafall, Eketorp och Vikskvarns naturreservat. I naturreservaten gäller de

föreskrifter som framgår av reservatsbesluten. Länsstyrelsen arbetar med ytterligare sex områden i kommunen för att ge dessa ett långsiktigt skydd genom till exempel naturreservat eller naturvårdsavtal. Natura 2000 är ett nätverk av EU:s mest skyddsvärda naturområden. Dessa områden ska ha en bevarandeplan som beskriver vad som krävs för att värdena långsiktigt ska kunna finnas kvar. Ingrepp som på ett betydande sätt påverkar miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd, enligt miljöbalken.

I Nässjö kommun finns flera fågelskyddsområden inom vilka särskilda regler gäller. Regeringen har beslutat att i odlingslandskapet utgör alléer, källor, odlingsrösen, pilvallar, småvatten och våtmarker, stenmurar och åkerholmar biotopskyddsområden. I Nässjö kommun har Skogsstyrelsen också beslutat att ett antal andra särskilt värdefulla skogliga områden ska vara biotopskyddsområden. Åtgärder som påverkar biotopskyddsområdena kräver dispens från länsstyrelsen eller Skogsstyrelsen

Våtmarker

Sverige har satt upp ett nationellt miljö kvalitetsmål för våtmarker. Enligt miljö kvalitetsmålet ska våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet bevaras. Dessutom ska värdefulla våtmarker bevaras för framtiden. I Nässjö kommun finns flera värdefulla våtmarker, dessa har bland annat inventerats i våtmarksinventeringen.

I många fall sträcker sig våtmarker, men även åar och andra vattendrag över kommungränser. Det är därför viktigt att kommunen gemensamt med grannkommunerna verkar för att bevara och beakta naturvärdena i dessa områden. Det gäller bland annat Fallamosseområdet, Lagan, Hokaån och Malmbäcksån med flera.

Riksintresse för naturvård

Följande områden är utpekade som riksintresse för naturvård i enlighet med 3 och 4 kapitlet Miljöbalken, *se karta 35*. Ett bevarande och utvecklande av dessa områden i enlighet med de nedan beskrivna gynnande åtgärderna bidrar långsiktigt till att uppfylla de svenska miljömålen. Framför allt då myllrande våtmarker, rikt odlingslandskap, levande skogar samt levande sjöar och vattendrag.

Natura 2000

Natura 2000-områden är enligt Miljöbalken 4. kap 1§ av riksintresse och även utpekade som värdefulla och skyddsvärda även ur ett europeiskt perspektiv. I kommunen finns elva Natura 2000-områden. Dessa finns angivna i efterföljande tabell tillsammans med de områden som utgör riksintresse för naturvård.

Ställningstaganden

- Kommunen ska verka för att riksintresseområdena bibehålls och stärks, exploateringar ska beakta riksintressets värden och innehåll.
- Vindbruket ska ges företräde i Fallaområdet då det redan i dagsläget är stort till följd av flera vägar och flygbuller från Hagshult flygfält.
- För ingrepp i övriga våtmarksområden ska eventuell avvattning för torvtäkt göras med stor omtanke om yt- och grundvattenmiljön.
- Hänsyn ska tas till våtmarkens positiva fördröjningseffekter på vattenavrinningen detta i enlighet med miljömålet myllrande våtmarker.
- Täktverksamhet ska undvikas inom områden med övriga naturvärden, *se karta 35 på sida 89*. Kommunens gällande naturvårdsprogram ger ytterligare riktlinjer.
- Kommunen ska verka för att länsstyrelsens pågående plan för kalkning av vatten och vattendrag i Nässjö kommun behålls.

TABELL 1: Riksintresse för naturvård samt Natura 2000.

BENÄMNING	BESKRIVNING	GYNNANDE ÅTGÄRDER	MISSGYNNANDE ÅTGÄRDER	NATURA 2000
Bredestad-Knutstorp	Bredestad-Knutstorp området har en mängd formelement från isavsmältningen vilket gör området unikt för södra Sverige. I området ingår ängs- och hagmarksobjekten Knutstorp och Sunneränga m.fl.	Fortsatt naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel, restaurering av igenvuxna ängar och betesmarker	Minskad eller upphörd jordbruks- och betetsdrift, skogsplantering på jord- bruksmark, energiskogsodling, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, luftledning och vägdragningar.	JA
Svartåmaden	Svartåmaden är ett värdefullt våtmarksområde som är präglad av Svartån. Området har högt värderade soligena kärr och svagt välvda mossar.	Bevara områdets hydrologi och vegetation	Hydrologin ska skyddas mot vattenreglering, dränering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskog, skogar på fastmarksholmar och kantzoner.	NEJ
Huskvarnaån (fr.o.m. Ryssbysjön till Stensjön)	Området utgörs av Huskvarnaån från Stensjön t.o.m. Ryssbysjön med vattendrag och sjöar där emellan.		Avverkning vid strandkanter och sumpskogar	NEJ

ÖVERSIKTSPLAN 2023 - PLANFÖRSLAG

BENÄMNING	BESKRIVNING	GYNNANDE ÅTGÄRDER	MISSGYNNANDE ÅTGÄRDER	NATURA 2000
Assjön med Bordssjöbäcken	Assjön med Bordssjöbäcken är ett av kommunens stora opåverkade områden och utgör tillsammans en garanti för det sjölevande öringsbeståndet i Västra Lägern.		Ändrade vattenregimer, näringstillförsel av organiska miljögifter, fiskodling, skogsavverkning längs stränderna, dikning i sjöns avrinningsområden.	JA
Vittingsberget	Berget reser sig 40 meter över omgivningen och består huvudsakligen av smålandsgranit.	Skydd från bergtäkt, gruvidrift, väganläggande och exploatering	Ingrepp i berggrunden	NEJ
Svartån och Noån	Åarnas dalgång utgör en viktig del av landskapsbilden. Området är även ett av de sista i södra Sverige med en relativt god utterstam.		Näringstillförsel, tillförsel av organiska gifter, tungmetall nedfall, avloppsutsläpp och fiskodling.	JA
Alarp	Alarp är ett representativt och välbevarat odlingslandskap med öppen hagmark, björkhagar och äng i form av hackslått.	Fortsatt jordbruk, betesdrift och restaurering av ängsmark.	Skogsplantering på jordbruksmark, energiskogsodling, spridning av gifter, gödselmedel, bebyggelse och andra infrastrukturingrepp.	NEJ
Långåsa	Representativt och välbevarat odlingslandskap med naturbetesmarker i form av buskrik utmark, öppen hagmark och blandlövhage med arter som svinrot, kattfot, ängsskallra, slättergubbe, fältgentiana och smörbollar.	Fortsatt naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel, restaurering av igenvuxna ängar och betesmarker.	Minskad eller upphörd jordbruks- och betesdrift, skogsplantering på jordbruksmark, energiskogsodling, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, luftledningar och vägdragningar.	NEJ
Törsbo	Vid Törsbosjön ligger ett representativt och välbevarat odlingslandskap med lång hävdhistoria med sötvattenstrandäng och naturbetesmarker i form av öppen hagmark, och björkhage.	Fortsatt naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel, restaurering av igenvuxna ängar och betesmarker.	Minskad eller upphörd jordbruks- och betesdrift, skogsplantering på jordbruksmark, energiskogsodling, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, luftledningar och vägdragningar.	JA
Vikskvarn, Storkvarnån	Vikskvarn med Storkvarnån är med sin blottning av stora delar av Almesåkraformationen en geologisk nyckellokal. Området bjuder på storslagen natur.	Berggrundlokalens skyddas från ingrepp.	Avverkning av sumpskogar eller naturskog, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner.	JA
Fallamosseområdet	Fallamosen är ett mossekomplex med bland annat värdefull sluttande mosse. Området är i liten utsträckning påverkat.	Skyddas från ingrepp enligt myrskyddsplan för Sverige, som syftar till att ge de värdefullaste myrarna ett långsiktigt skydd.	Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar, vid vattendrag och i kantzoner.	NEJ
Emån, geografiskt riksintresse enligt 4 kap MB	Emån har sina källor uppe på det småländska höglandet ca 330 meter över havet i Nässjö kommun och rinner efter 22 mils mycket varierande lopp ut i Östersjön vid Em i norra delen av Kalmar Sund.		Vattenkraft samt vattenreglering eller vattenledning för kraftändamål får inte utföras i Emån med tillhörande käll- och biflöden.	

ÖVERSIKTSPLAN 2023 - PLANFÖRSLAG

BENÄMNING	BESKRIVNING	GYNNANDE ÅTGÄRDER	MISSGYNNANDE ÅTGÄRDER	NATURA 2000
Sjömilsås	En välbevarad, hävdgynnad flora speciellt i den fuktiga delen av betesmarken ger ett högt naturvärde. Betesmarkerna är välhävdade och de artrikaste delarna är källpårverkade med bl.a. hirs- och ängsstarr och slätterblomma.	Markerna bör bevaras genom beteshävd.		JA
Kansjön	Ett värdefullt vatten med bestånd av den rödlistade arten flodkräfta.			JA
Västra Fagerhult	Runt den södra gården hålls marken öppen med lieslätter och floran innehåller hävsarter som t.ex. ängsstarr, Jungfru Marie nycklar, ormrot, hirsstarr, knägräs, darrgräs och hotarten granspira. Här finns också ovanliga och hotade vaxskivlingar.	Artrik slätteräng som hävdas genom traditionell lieslätter och efterbete.		JA
Linneryd	En stor betesmark med många små åkrar. Trädskiktet är mestadels glest med björk, ek, asp, hassel, rönn och en. Här finns intressant flora med bl.a. gullviva, slättergubbe, knägräs, darrgräs, borsttistel, blåsuga, ängsvädd, stagg och gökärt. Ett stort antal yngre träd av främst ek och asp har nyligen hamlats för första gången, men även rönn, sälg med flera trädslag har använts. Mindre dungar med gran har lämnats som skydd för djuren och ett varierat landskap.	Naturvärdena ligger främst i områdets storlek och i den mosaikartade vegetationen med fuktiga och torra partier. Hela området är välhävdad av nötkreatur.		JA
Mattarp	Bokskog i brant västsluttning där flera rödlistade arter har påträffats, däribland Lunglav. Området har också ett stort värde för fågellivet.			JA
Erikstorp	En liten damm innehållande den rödlistade arten Storsalamander. Dammen är förhållandevis avgränsat från påverkan av andra vatten och har även ett värde som reproduktionsyta för Storsalamandern.			JA

MILJÖKVALITETSNORMER

Miljö kvalitetsnormer är en bestämmelse om en viss miljö kvalitet som ska uppnås eller bibehållas i syfte att vårda naturen. Det är även ett juridiskt instrument för att försäkra en godtagbar miljö kvalitet för människors hälsa samt för miljön. Ett av syftena med miljö kvalitetsnormer är att stävja problematiken med diffusa utsläppskällor. De direktiv som preciseras i miljö kvalitetsnormerna genomförs sedan bland annat genom ställningstaganden och åtgärder i den fysiska planeringen.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Kommunen ska verka för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska följas. Detta ska göras bland annat genom att kommunen tillsammans med vattenråden ska arbeta med lokala åtgärdsprogram för de olika vattenförekomsterna inom kommunen. Inga åtgärder som medför att miljö kvalitetsnormerna för vatten inte kan följas bör genomföras, i det fall då en åtgärd försvårar uppfyllandet av miljö kvalitetsnormerna ska kompensationsåtgärder genomföras. Kommunen ska även fortsättningsvis arbeta med kalkning av sjöar.

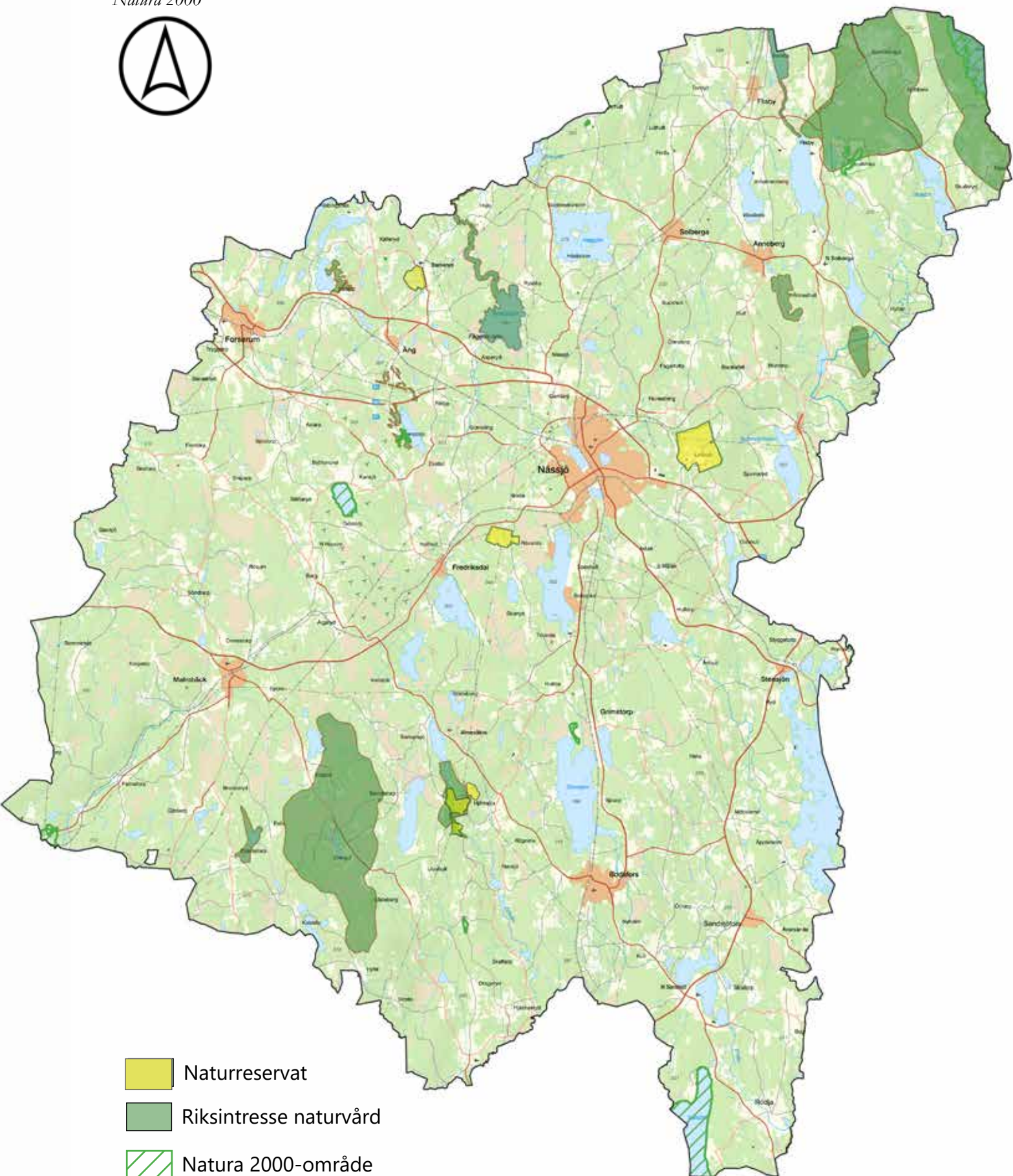
Miljö kvalitetsnormer för luft

Kommunen ska fortsätta med mätningar i Nässjö stad av de ämnen som omfattas av miljö kvalitetsnormerna. Miljö kvalitetsnormer för luft ska även aktivt beaktas i arbetet med framtagandet av detaljplaner samt i den följande plan- och byggprocessen.

Ställningstaganden

- Kommunen ska verka för att miljö kvalitetsnormer för luft och vatten ska följas och att de följs upp.

KARTA 36: Riksintresse för naturvård samt
Natura 2000

- Naturreservat
- Riksintresse naturvård
- Natura 2000-område

GRÖN INFRASTRUKTUR

På senare tid har landskapet blivit mer och mer likformigt där en historiskt stor variation har ersatts med vidsträckta och likformiga skogsområden och åkermarker. Denna utveckling får till följd att många arters livsmiljö helt försvunnit eller har minskat i storlek på ett sådant sätt att den biologiska mångfalden hotas. Ett problem är att de mindre områden som finns kvar sällan har någon livskraftig koppling mellan varandra vilket minskar dess motståndskraft mot förändringar. För att bevara och utveckla den biologiska mångfalden är det viktigt att det finns en stark koppling mellan dessa områden, denna koppling kallas ibland för grön infrastruktur.

Grön infrastruktur är ett ekologisk funktionellt nätverk av livsmiljöer och strukturer, naturområden och anlagda element som är utformade och brukas på ett sätt som bevarar och utvecklar den biologiska mångfalden. I en väl fungerande grön infrastruktur har arter möjligheter att sprida sig och använda miljöerna obehindrat. Genom att arbeta med grön infrastruktur främjas ekosystemens utveckling och även andra ekosystemtjänster som exempelvis miljöer för rekreation.

Karta 36 visar en sammanställning av områden för riksintresse för naturvård och Natura 2000-områden.

För att utveckla den gröna infrastrukturen är det viktigt att effekten av dessa avbrott minskas med hjälp av exempelvis parkstråk, ängsområden eller växtlighet med stor variation på allmänna platser. Ytterligare ett sätt att utveckla den gröna infrastrukturen är att i arbetet med fördjupade översiktsplaner för Nässjö och Forserum också inkludera en plan för grön- och blåinfrastruktur. Den blåa infrastrukturen utgörs i detta sammanhang av det system av dagvattenlösningar såväl öppna som slutna vilka minskar effekterna av skyfall och översvämningar. Detta kan med fördel kombinera med åtgärder för den gröna infrastrukturen med exempelvis växtbäddar för infiltration.

Ställningstaganden

- Frågan om grön och blå infrastruktur ska behandlas i samband med framtagandet kommunens naturvårdsprogram.
- Inför en ny detaljplan ska alltid behovet av grönska och oexploaterade ytor beaktas. Det är viktigt att i planering och bygglov säkerställa behovet av grönområden/friytor och gröna korridorer/spridningsmöjligheter för växter och djur. Det bidrar till biologisk mångfald, estetiska/ upplevelsemässiga värden och ekosystemtjänster.
- Skolors tillgång till närliggande grönytor ska särskilt värnas.
- Kommunen ska verka för att de mål och åtgärder som finns i den regionala handlingsplanen för grön infrastruktur uppfylls.

JORDBRUK

Med hänsyn till att Jönköpings län är ett animalieproducerande län så är både åkermarken och betesmarken av stort värde. Utan åkermarken har djuren inget foder under vinterhalvåret och utan betesmarken så har djuren ingen plats under de varmare månaderna.

I Jönköpings län består markanvändningen till cirka 12% av jordbruksmark med en majoritet av åkermark. Cirka 70% av markanvändningen i länet utgörs av skogsmark.

Jordbruket i kommunen står för både lokal produktion av mat och råvaror samt för ekosystemtjänster. Jordbruket är främst inriktat på animalieproduktion (mjölk, kött och ägg) och både viss livsmedelsförädling och förädling av skogsråvara sker i kommunen. Centralt för denna typ av jordbruk är tillgången till varierande marker och inte enbart sådan som är lämplig för odling. I Nässjö kommun är landskapet i stor utsträckning brutet med mindre områden av jordbruksmark. Ett samhälle med en lokal matförsörjning med diversifierad produktion är långsiktigt mer robust. Det är också angeläget att hålla landskapet öppet, därför bör småskaligt jordbruk och befintliga äng- och hagmarker främjas. Det är av nationell angelägenhet att jordbruket bibehålls och att Sverige blir mer självförsörjande.

Jordbruksmark ska i första hand inte tas i anspråk för bebyggelse, inte heller markområden som kan vara lämpliga för jordbruket i framtiden. Det är därför viktigt att säkerställa att områden som ligger i anslutning till befintlig jordbruksmark och som skulle kunna brukas för jordbruket inte tas i anspråk. I det fall detta föreslås ska nyttan med åtgärden jämföras mot nyttan av jordbruket.

Några aspekter som kan påverka markens brukningsvärde är:

Jordbruksmarkens storlek – de maskiner som brukar marken är generellt sätt anpassade efter åkermarkens storlek, därav är det bra om närliggande jordbruksmarker är ungefär lika stora

då mindre områden blir svårare att bruka med stora maskiner. Fastighetsgränser påverkar inte markens storlek.

Närhet till annan jordbruksmark – jordbruksmark som ligger i nära anslutning till annan jordbruksmark är generellt mer värdefull då förflyttningen mellan de båda markerna blir tidseffektiv och ekonomisk. Ju mindre en åkermark är desto viktigare är det att den ligger i nära anslutning till övrig mark.

Koppling mellan äng- och åkermark – dessa kopplingar kan förenkla transporten mellan olika områden

Både åkermark och betesmark är brukbar – hur marken brukas eller vad som odlas på jorden har ingen betydelse för brukningsvärdet. Det är dessutom oväsentligt om det är heltids- eller deltidjordbruk som pågår på marken.

Ställningstaganden

- Byggnation på jordbruksmark ska undvikas.
- Nyttan med exploatering ska vägas mot värdet av den odlingsbara jorden, betesmarken samt skogsnäringen.
- Nya byggnader ska i första hand lokaliseras i anslutning till befintlig bebyggelse.
- Mark som föreslås tas i anspråk och som ligger i anslutning till jordbruksmark ska bedömas utifrån dess framtida potentiella brukningsvärde.

Följande kriterier ska beaktas i ärenden om bygglov eller förhandsbesked som innebär att jordbruksmark exploateras:

- Jordbruksmarkens värde på den aktuella platsen.
- Kan exploateringen tillgodoses på ett tillfredställande sätt med en alternativ placering.
- Kan den exploaterade jordbruksmarken ersättas/återskapas inom närområdet.

KLIMATANPASSNING

Jönköpings län går mot ett varmare, blötare och torrare klimat. Detta kommer i sin tur att bidra till större risker för översvämning, ras, skred och erosion. Hur stora konsekvenserna av klimatförändringarna blir, beror på arbetet med att minska utsläppen av växthusgaser och hur anpassat samhället är för att klara av högre temperaturer, ökad nederbörd och stigande vattennivåer. Det är nödvändigt att kommunen och andra aktörer i samhället arbetar för att kunna anpassa våra samhällen till dagens och framtidens klimat. Och även om de stora problemen ofta ligger på ett globalt plan finns ofta lösningarna lokalt. Länsstyrelsen har den samordnande rollen att leda klimatanpassningsarbetet i länet och se till att kommunerna har möjlighet att arbeta med rätt underlag och få vägledning i frågor kring klimatanpassning. Kommunen har i sin tur i uppgift att säkerställa att ett varmare klimat inte påverkar samhället på ett skadligt sätt.

Länsstyrelsens klimatscenarier

Länsstyrelsen Jönköpings län har sammanställt prognoser för hur klimatet kan komma att förändras i framtiden. Dessa förändringar får en påverkan på hur vi kan leva i och utveckla Nässjö kommun. Grunden i länsstyrelsens analys är att det kommer bli varmare, blötare och torrare i framtiden.

Varmare

Enligt den klimatanalys som Länsstyrelsen i Jönköpings län tagit fram väntas medeltemperaturen i länet öka med 5 grader. Detta innebär att vi kommer få längre perioder med högre temperaturer än vi är vana vid. Högre temperaturer kommer framförallt att medföra en ökad risk för vattenbrist i kommunens vattentäkter. Det riskerar även bidra till en ökad dödlighet. Under perioden 1990–2013 har värmeböljor observerats under som längst fem dagar. Enligt klimatanalysen beräknas en värmebölja kunna pågå under 1½ -2 veckor eller längre i delar av kommunen.

Värmeböljor och en högre medeltemperatur skadar påtagligt samhället i vissa produktionskedjor som exempelvis jordbruket där vattenbrist också får

stora konsekvenser. Ett varmare klimat skapar också värmeöar, områden där den byggda miljön bidrar till koncentrerat högre temperaturer. Dessa områden kan utgöras av miljöer där en stor del är hårdgjord genom exempelvis asfalt eller bebyggelse. Genom att skapa möjlighet för växtlighet samt att överväga materialval och färg på byggnader kan vara sätt att minska värmeeffekten och på så sätt bidra till en bättre miljö lokalt. Träd och växtlighet tar upp värme och ger skugga för en stor omgivning, det renar även luften som inte enbart blir varm av solljus utan även luftföroreningar från trafik, industri och människor.

Blötare

En annan konsekvens av att klimatet förändras är att när det väl regnar kommer det att regna mer än vad det gör idag. Perioder av kraftigt regn kommer att följas av perioder av torka. Konsekvenserna av att klimatet kommer att bli blötare är, enligt länsstyrelsens analys, en ökad översvämningensfrekvens särskilt i de områden som i dagsläget ligger lågt eller är översvämningssdrabbade.

Torrare

Det blötare klimatet som beskrivs ovan kommer att följas av perioder av torka. Konsekvenserna av dessa är, enligt länsstyrelsens analys, vattenbrist och en påverkan på ekosystemet. Torkan kommer också att göra det svårt för marken att ta upp det vatten som kommer under perioderna med kraftigt skyfall. Enligt SMHI:s klimatscenario kommer vattentillgången att minska i stora delar av södra Sverige. En förlängd växtsäsong leder till att växterna förbrukar mer vatten vilket tillsammans med en högre avdunstning från mark och vattendrag kommer att resultera i bristande vattentillgång.

Förändringen kopplad till marktorkan förväntas vara störst i Skåne och i områden kring Väner och Vättern. Torka i långa perioder påverkar både jord-, skogsbruk, ger lågt vatten och ökar risken för bränder. På grund av detta är det viktigt att säkerställa grundvattenåterförsel genom en långsiktigt hållbar dagvattenhantering vilken beskrivs i avsnittet om dagvatten.

Ställningstaganden

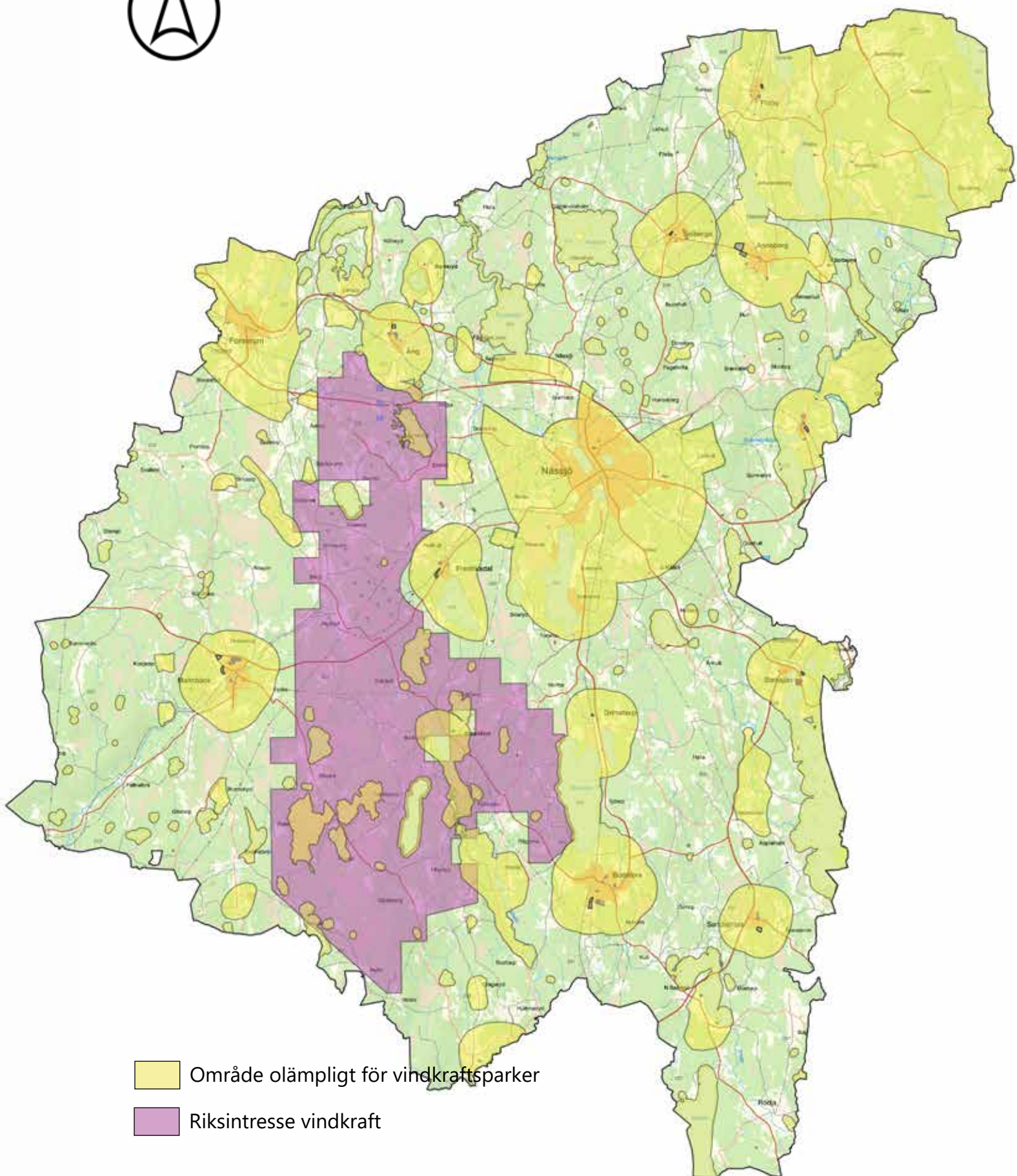
- Vid lokalisering av bebyggelse, ska hänsyn tas till respektive områdes framtida klimatförutsättningar enligt länsstyrelsens klimatscenarioer.
- Utemiljöer där grupper särskilt känsliga för effekter av värmeböljor (barn, sjuka och äldre) vistats ska till största del bestå av grönyta med träd eller annat som möjliggör skuggning.

FÖRNYELSEBAR ENERGI

Kommunen förordar användande av förnyelsebar energi före fossila och ändliga bränslen. All energianvändande verksamhet (bebyggelse, samhällsstruktur/ kommunikationer) som kommunen kan påverka, ska ta hänsyn till energihushållning som en viktig faktor. Jönköpings län har som mål att bli ett plusenergilän till 2045, frågan om produktion av förnybar energi är därför en aktuell fråga för dagens energiförsörjning såväl som för framtidens energiförsörjning. En energi- och klimatstrategi har tagits fram för Nässjö kommun. De riktlinjer som föreslås syftar till att minska energiförbrukningen och ställa om till förnybara energikällor. Dessa riktlinjer medverkar till att minska koldioxidutsläppen som är en av de växthusgaser som påverkar vårt klimat. En del i miljö- och klimatarbetet är att minska andelen privatbilism, eftersom denna är energikrävande. Genom att förtätningar av befintliga tätorter görs, så som framgår av riktlinjerna under tätorter, blir förutsättningarna för gång-, cykel- och kollektivtrafik bättre.

ÖVERSIKTSPLAN 2023 - PLANFÖRSLAG

KARTA 37: Riksintresse för Vindkraft

- Område olämpligt för vindkraftsparker
- Riksintresse vindkraft

Vindkraft

Kommunen är i grunden positiv till utbyggnad av vindkraft då det är en hållbar och förnybar energikälla, som kan ersätta mindre hållbara alternativ. En vindkraftutbyggnad förbättrar dessutom förutsättningarna för en levande landsbygd genom att ge jord- och skogsbrukare ytterligare en inkomstmöjlighet och ger därmed indirekt en möjlighet till att bevara ett öppnare landskap.

Kommunen förordar en successiv utbyggnad av vindkraft. En utbyggnad ska främst ske inom de riksintresseområden för vindbruk som statliga Energimyndigheten i samråd med andra myndigheter har avgränsat. Enligt 3 kap. 8 § miljöbalken ska mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för anläggningar för energiproduktion så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar. Avvägningarna i planen har dock inneburit att riksintressena för natur och kultur i de flesta fall har getts företräde framför riksintresset för vindbruk. Inom riksintesseområden för vindbruk ska i huvudsak vindkraftparker med större verk (minst 2 MW per verk) etableras. Området som finns utpekade som riksintresse för vindbruk ligger delvis inom Försvarmaktens stoppområde för höga objekt, vilket innebär att det finns begränsningar för hur höga (520 m.ö.h.) vindkraftverken kan vara, även inom riksintesseområdet.

I övriga kommunen som inte utgör riksintresse kan enstaka större vindkraftverk eller små grupper av verk lämplighetsprövas. Vindkraft kan i många fall påverka det enskilda intresset eftersom det medför risk för buller och påverkar landskapsbilden. Vid etableringar måste hänsyn tas till berörda bostäder och näringar, tätorters expansionsbehov och andra utvecklingsområden (till exempel LIS-områden) samt värdefulla och känsliga områden (landskapsbild, natur, kultur, låg störningsgrad med mera).

Inom ostörda områden, utpekade av Länsstyrelsen bör större vindkraftsanläggningar behandlas restriktivt. Kommunens tidigare vindbruksplan (antagen 2010) bedöms vara inaktuell och ersätts därför av denna översiktsplan.

Karta 37 på föregående sida anger områden utpekade som riksintresse för vindbruk samt de områden som inte anses lämpliga för vindkraftsetablering.

I Fallaområdet får endast fastmarksytor som inte påverkar närbelägna kärrmarker exploateras. Det är även viktigt att utreda konsekvenserna av en exploatering för områdets naturvärden. I de områden där vindkraftsetablering kan komma att påverka försvarets intressen ska dessa särskilt beaktas.

Som underlag för vilka områden som är lämpliga respektive mindre lämpliga för utbyggnad av vindkraft finns ett flertal faktorer. Områden som bedömts vara mindre lämpliga är exempelvis områden som ligger nära tätort eller annat tätbebyggt område, samt områden med höga natur- och kulturvärden.

Ställningstaganden

- Inom riksintresse för vindbruk bör ny bebyggelse för bostads- och fritidsändamål lokaliseras i närheten av befintlig bebyggelse, så att förutsättningarna att använda området för vindbruk inte påtagligt försvåras.

Solenergi

Solenergi kan användas på två sätt. Antingen genom solfångarpaneler för produktion av varmvatten eller via solceller för produktion av el. Fördelarna med solenergi är många. Solens energi är oändlig, fossilfri och förnybar. Dessutom är det svalare svenska klimatet passande för solenergi eftersom varmare temperaturer innebär att cellerna drabbas av energiläckage. Nässjö kommun arbetar i stor utsträckning med solenergi på de kommunala fastigheterna. För att få ut bästa förutsättningar för solenergi ska taket på en byggnad veta åt syd men även öst-väst vända tak lämpar sig bra för solenergi. I södra Sverige är den optimala lutningen på taket cirka 40 grader. Då solenergi har blivit allt mer lukrativt med sjunkande elpriser och flera aktörer på marknaden som köper och säljer el är solenergi ofta ett långsiktigt hållbart sätt att producera hushållsenergi samtidigt som det är bra för miljön.

Kommunen är generellt positiv till utbyggnad av all solenergi. I vissa fall måste avvägning mot andra intressen ske, till exempel omgivningspåverkan, natur- och kulturmiljövärden, jordbruksmark och Försvarmaktens intressen. Om större intresse för solcellsparker skulle uppkomma kan lämplig utbyggnad behöva utredas i fördjupning i form av tematiskt tillägg till översiktsplanen. Enstaka och mindre anläggningar kan prövas separat och frågan om bygglovsplikt och tillstånd avgörs i varje fall.

Gällande större anläggningar så som solcellsparker är kommunen i grunden positiv. En avvägning måste dock ske mot andra intressen i det aktuella området. Solcellsparker blir allt vanligare såväl i Sverige som i andra länder. För att en byggnation av en solcellspark ska vara möjlig finns det flera faktorer som måste stämma överens. Bland annat måste kapaciteten i anslutande elnät vara tillräcklig. Mark som är lämplig för byggnation av solcellsparker bör i första hand inte ha något annat användningsområde. Exempelvis skulle det kunna vara stora hårdgjorda ytor eller tak, mossar med mera.

Ställningstaganden

- Vid placering och utformning av byggnader ska förutsättningarna för solenergi beaktas.
- Vid lokalisering av solcellsparker ska platsens och markens olika värden tas i beaktande. Solcellsparker bör endast uppföras på mark som saknar andra möjliga användningsområden.

Småskalig vattenkraft

Vattenkraft är en viktig del i Sveriges energisystem. I Nässjö kommun finns endast småskalig vattenkraft. Det finns både dammar med kraftverk som är i drift och dammar utan kraftverk. Kommunen ser positivt på att åter ta en del dammar i bruk för kraftproduktion. Många dammar kan dock ha kulturhistoriska värden och många naturvärden är kopplade till vattendragen. En avvägning mot dessa intressen måste därför göras vid placering och utformning av vattenkraftverk. Anläggande av nya vattenkraftanläggningar är inte tillåtet i Emåns avrinningsområde. Vattenkraft samt vattenreglering eller vattenledning för kraftändamål får inte utföras i Emån med tillhörande käll- och biflöden.

Ställningstaganden

- Småskalig vattenkraft är positivt om den placeras och utformas med hänsyn till natur- och kulturvärden. I första hand bör befintliga dammar utnyttjas.
- Taktverksamhet ska behandlas restriktivt med hänsyn till natur- och kulturvärden samt störningar och risker.
- Riksintresseområdena för ämnen och mineral ska skyddas mot annan exploatering.
- Grus-, berg- och torvtäkter ska exploateras på ett sådant sätt att ett betryggande växt- och jordtäckte återställs/bibehålls som skydd över högsta grundvattennivån.

RISKER

Med risker menas oönskade händelser eller hot som kan inträffa mot människor, miljön eller våra egendomar. I samhället finns det olika typer av risker för såväl människors liv och hälsa som för miljön.

Exempel på riskfaktorer är: översvämningshotade områden, transportleder för farligt gods eller områden med anläggningar och verksamheter som innebär särskilda risker för omgivningen. Potentiella risker är en av många viktiga aspekter som måste vägas in i samhällsplaneringen.

I översiktsplanen ska kommunen redovisa de miljö och riskfaktorer till vilka hänsyn bör tas vid beslut om användningen av mark- och vattenområden.

I samhällsplaneringen är det viktigt att hänsyn tas till riskobjekt (t.ex. industrier) och deras riskområden. I kommunen finns bland annat två Sevesoanläggningar (anläggning som hanterar större mängder farliga kemikalier), Karsbo och Krökesbo bergtäkter. En förbifart söder om Nässjö är en viktig åtgärd. Den skulle avlasta Nässjös centrala delar, samt minska sårbarheten för räddningstjänsten om en olycka skulle inträffa på Brogatan som gör tillgängligheten sämre att korsa Södra stambanan. Se figur 22.

Ställningstaganden

- Riskbilden skall belysas tidigt i planärenden.
- Varje nyetablering skall prövas utifrån befintliga och framtida risker. Nyetablering av förskola, skola, äldreomsorg och liknande inom områden med förhöjda risker bör inte tillkomma.
- Lokalisering av verksamhet som innebär risk för omgivningen måste ske med hänsyn till befintlig infrastruktur och omgivande verksamheter.

Transport av farligt gods

Farligt gods är ett samlingsbegrepp för ämnen och föremål som på grund av sina kemiska eller fysikaliska egenskaper kan orsaka skador på liv, hälsa, miljö eller egendom vid transport. Länsstyrelsen har pekat ut rekommenderade vägar för farligt gods. Transport av farligt gods sker även på järnväg. Länsstyrelsen i Hallands län har tagit fram rekommendationer om lämpligt avstånd för olika typer av bebyggelse i närheten av farligt gods-led som exempelvis tätort, småhusbebyggelse, kontor och industri. En fast gräns vid riskanalys för riskutredningsavståndet är 150 meter från gällande transportled. Vid bygglovsprövning och detaljplaneläggning i områden som ligger inom 150 meter från transportled för farligt gods bör rekommendationerna från riskanalysen tillämpas.

Ställningstaganden

- Särskild hänsyn ska tas till risker med transport av farligt gods vid lokalisering av bebyggelse. Inom 150 meter från transportled för farligt gods bör risksituationen bedömas vid planering av ny bebyggelse samt i de flesta fall vid ändring av markanvändningen.

Buller

Buller är den miljöstörning som berör flest människor i vårt land. Forskning visar att buller påverkar människors hälsa och att denna påverkan ofta underskattas.

För buller gäller de riktvärden, riktlinjer och allmänna råd som bland annat riksdagen, naturvårdsverket samt Socialstyrelsen har tagit fram. Trafikverket har huvudansvar för bulleremissioner från järnvägsnätet och allmänna vägar som påverkar bebyggelse. Kommunen är ansvarig för buller från det kommunala vägnätet som påverkar bebyggelse.

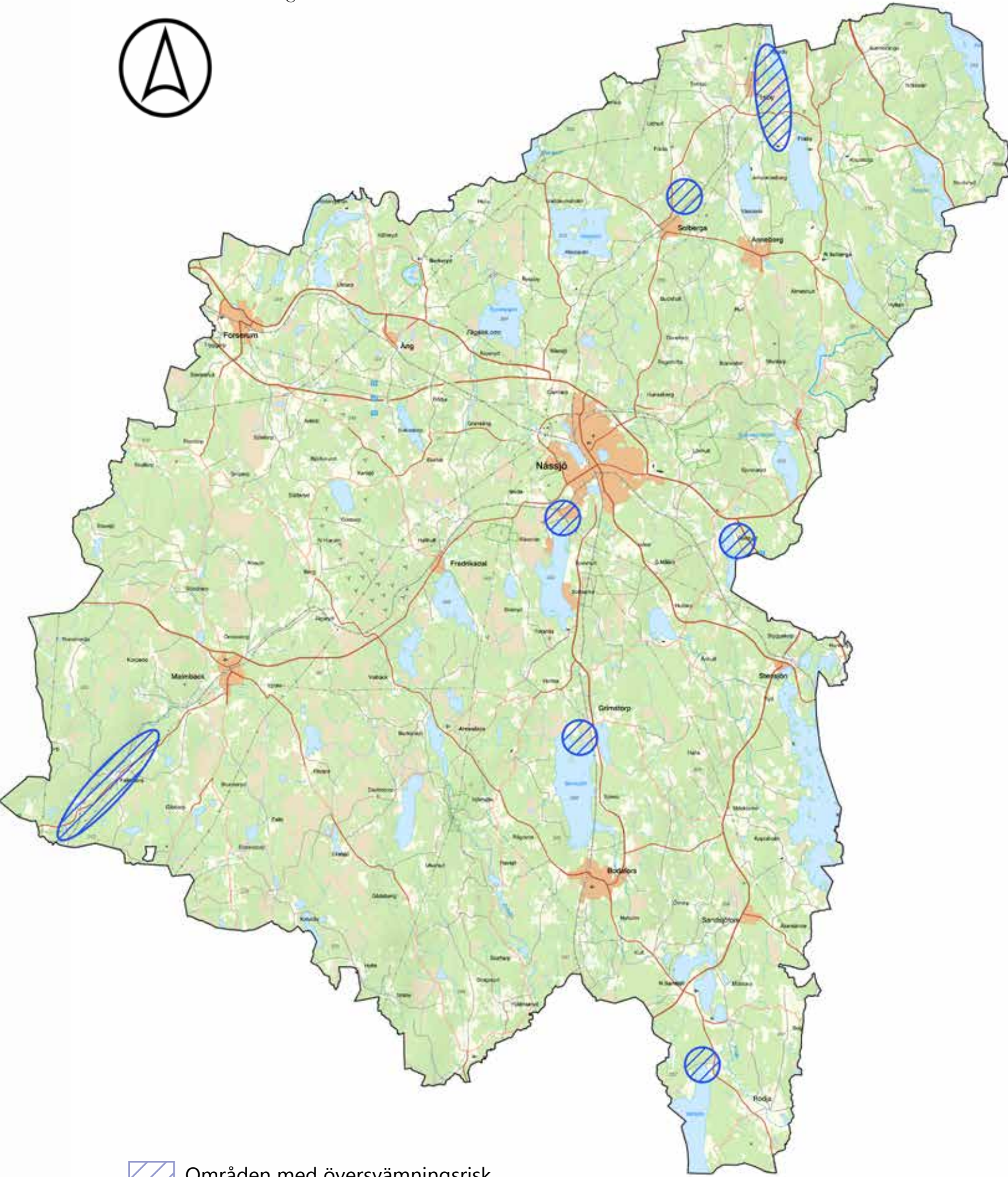
I samband med ny bebyggelse är kommunen ansvarig för att prova lämpligheten med hänsyn till buller i detaljplaner och bygglov. Utgångspunkten är att de riktvärden som finns för buller ska uppfyllas och en så god ljudmiljö som möjligt eftersträvas. I vissa fall kan det finnas anledning att frånga riktvärdena. Åtgärder bör vid sådana fall ske både inom bebyggelseområdet och om möjligt i trafiksystemet för att uppnå en så god ljudmiljö som möjligt. Bullerplank, tyst sida och sänkningar av hastigheter är exempel på åtgärder. I samband med etablering av nya bostäder måste hänsyn tas även till andra bullerkällor än vägar och järnvägar bland annat industribuller, motorbanor och skjutbanor.

Ställningstaganden

- Kommunen ska vid bygglovgivning och detaljplanering bevaka att gällande riktvärden för buller uppfylls.

ÖVERSIKTSPLAN 2023 - PLANFÖRSLAG

KARTA 38: Översvämningsrisk

 Områden med översvämningsrisk

Ras, skred och erosion

Förekomsten av ras och skred beror på ett antal olika faktorer, bland annat vilken belastning som finns på jorden i en slänt samt jordens hållfasthet. Erosion, klimatförändringar och mänskliga ingrepp i skredkänsliga områden är något som drastiskt ökar risken

för förekomsten av ras och skred. Områden där risken för ras och skred är som högst ligger ofta i anslutning till sjöar eller vattendrag, det är också i dessa områden som erosionen är mest påtaglig. I branta markpartier som utgörs av friktionsmaterial eller berg finns det även en risk för att blocknedfall och ras förekommer. Det är därför viktigt att risker för ras och skred grundligt utreds i samband med byggnation och i synnerhet inom områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Frågan är viktigt att beakta genom hela plan- och byggprocessen.

Sveriges Geologiska Undersökning (SGU) bistår med information om stränders eroderbarhet baserat på den jordart som finns runt stranden. Det är viktigt att ny bebyggelse samt befintlig bebyggelse inte påtagligt ökar risken för erosion ut med dessa stränder utan att hänsyn tas vid dessa stränder. De sjöar och vattendrag som har störst problem med jordarters med potentiellt hög eroderbarhet är:

- Toftaån (mellan Havsjö och Bringetofta)
- Malmbäckån
- Sandsjön och Uppsjön
- Södra delen av Nömmen
- Lillesjön i Grimstorp
- Almesåkrasjön
- Gisshultasjön
- Vässledasjön

Översvämning

Nässjö kommun är endast i mindre omfattning drabbat av översvämningar, se *karta 38*. I en framtid med ett förändrat klimat där översvämningar kommer bli allt vanligare är det dock viktigt att ta hänsyn till översvämningens riskerna vid nybyggnation. Som ett underlag har analys gjorts

av vilka lågpunkter som finns i kommunens olika tätorter, vilka redovisas i planeringsunderlaget. Dessa lågpunkter kan väntas ansamla större mängder vatten vid en ökad nederbörd, det är viktigt att dessa områden byggs så att naturlig avrinning kan ske bort från området. Det är viktigt att områdena inte hårdgörs i alltför stor utsträckning samt att belastningen från omgivande områden inte ökar.

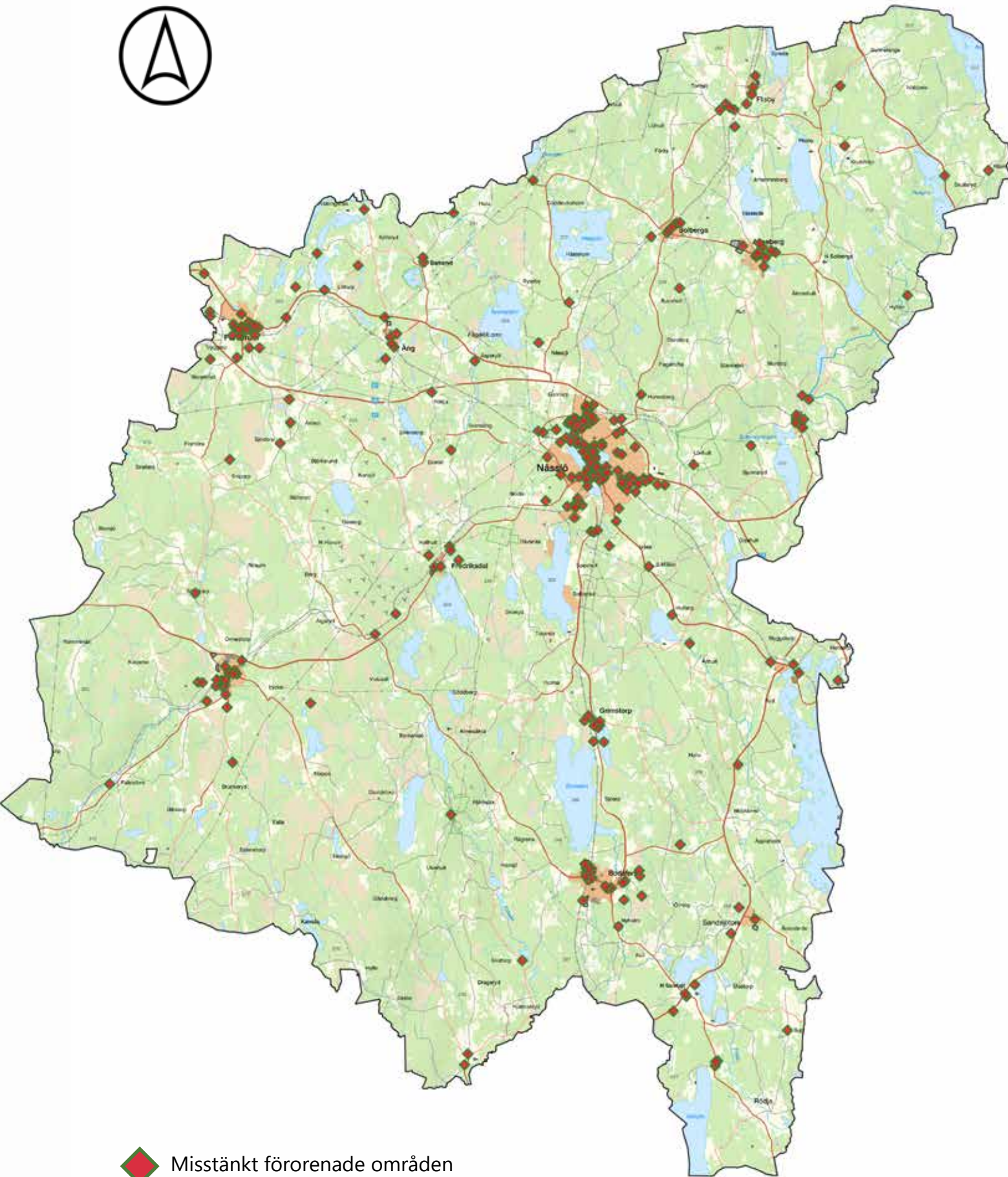
Vid ett framtida klimat i Sverige med stigande temperaturer och förändrade nederbördsmonster är det få verksamheter som kommer att bli helt opåverkade. Risken för översvämning och ras ökar på många håll i landet och det är viktigt att åtgärder vidtas nu, för bebyggelse, vägar, järnvägar, el-, telenät och VA-system.

Hänsyn måste därav tas till klimatförändringarna i den fysiska planeringen så att inte ytterligare risker byggs in i samhället. Nässjö Affärsverk arbetar med åtgärder för de problem som uppstår med bland annat dagvatten vid extrema regn.

Ställningstaganden

- Kommunen ska alltid vid bygglovgivning och detaljplaneläggning ta hänsyn till risk för översvämning vad gäller byggnadsplacering, höjdläge och byggteknik samt tomtplatsens och tillfartsvägens egenskaper.
- Särskild uppmärksamhet ska gälla inom de på karta redovisade områdena som återfinns i planeringsunderlaget samt de sjöar som påvisar risk för hög eroderbarhet.
- Inom de på kartan utpekade områden ska restriktivitet råda vid detaljplaneläggning och bygglovsprövning.

KARTA 39: Förorenade områden

 Misstänkt förorenade områden

Förorenade områden

Förorenad mark uppstår genom att industriverksamheter och andra miljöfarliga aktiviteter har lämnat efter sig föroreningar. Det gäller föroreningar som ofta behöver saneras för att inte bli ett hot mot människors hälsa eller miljön. I Nässjö kommun finns fler än 300 misstänkt förorenade områden, det vill säga områden där verksamheter som kan ha lämnat föroreningar efter sig, ligger eller har legat. I tre av dessa områden pågår arbete med sanering.

Före detta impregneringsanläggningen i Ormaryd, före detta gasverket i Nässjö samt Västerhaga 3. I Äng finns ett område som är i behov av sanering där tidigare glasbruk har funnits.

I och omkring områden med identifierad förorenad mark finns risk att områden där den förorenade marken identifierats blir större, dels genom att föroreningen kan vara flyktig i sin karaktär och följa med grundvattnet och förorena större områden, dels kan andra mer oväntade händelser inträffa som exempelvis översvämning vilket kan ta med föroreningar ut mot andra system från bland annat industrier. Framtida klimatförändringar utgör en riskfaktor då det kan leda till att föroreningar sprids lättare i samband med olika typer av extremväder. Det är därför viktigt att tidigt avgränsa föroreningen och tidigt påbörja arbetet med saneringen av denna. Samhällsplaneringskontoret och Länsstyrelsen arbetar med klassning och sanering av olika förorenade områden, något som bör fortsätta för att minska risken för föroreningar att spridas.

Ställningstaganden

- Kommunen ska verka för att de av länsstyrelsen prioriterade förorenade områdena ska undersökas vidare och att lämpliga åtgärder ska vidtas.

Deponier

I en kommun kan det finnas både kommunala deponier, industrideponier och mindre väl kända områden där avfall tippats över tid och givit upphov till deponier med relativt oklart innehåll. Förekomst av deponier kan ha stor inverkan på om och var det är lämpligt med nybyggnation. Åtgärder kan även behöva vidtas ur säkerhetssynpunkt, för den händelse deponier finns i anslutning till befintlig bebyggelse. Om ett deponiområde blir aktuellt för exploatering och bostadsbyggande är det särskilt angeläget att från start grundligt utreda vilken typ av deponi det är, hur de platsspecifika förhållandena ser ut och vilka åtgärder som krävs för att undvika framtida olyckstillbud, såsom explosioner (metangas), samt sättningar och instabilitet i marken. En ökad belastning på jordar med låg stabilitet kan orsaka skred.

För att minska spridningen av föroreningar kan exempelvis utdikning ske av områden som identifierats som förorenade.

En inventering enligt MIFO (metodik för inventering av förorenade områden) fas 1 av nedlagda deponier i kommunen har gjorts. I inventeringen har 17 olika deponier med kommunal tillsyn identifierats, flera kan finnas utan att vetskap om dessa finns.

Tekniska serviceförvaltningen har sedan 2015 en handlingsplan för hantering av nedlagda deponier, vilken syftar till att risken för negativ miljöpåverkan från nedlagda deponier ska minska.

Ställningstaganden

- Risken för negativ miljöpåverkan från nedlagda deponier ska minska.

Radon

Radon i byggnader härstammar från byggnadsmaterial, marken under byggnaden eller via hushållsvattnet från borrade brunnar. Radon är en ädelgas som bildas när det radioaktiva grundämnet radium sönderfaller.

Radongasen sönderfaller i sin tur i så kallade radondöttrar. I luften är det dessa radondöttrar som är skadliga vid inandning och som på sikt kan ge upphov till lungcancer. Markradon ingår i olika utsträckning i olika

bergarter och jordarter. Sandig morän som är den vanligaste jordarten i kommun har en mer begränsad genomsläpplighet för transport av jordluft vilket i sin tur innebär att moräner i normala fall inte bedöms vara högriskjordarter för markradon. Vid bygglovsprövning bör kommunen arbeta för att gränsvärden för inomhusluft inte överskrids. Riktvärdet för radon i inomhusluften är 200 Bq/m³ och finns beskrivet i Boverkets byggregler, BBR. Tekniska detaljer som verkar för att nå gränsvärdet för radon bör alltid genomföras vid nybyggnation då massor inte givet måste komma från den aktuella platsen. Tekniska detaljer kan vara att en radontät grund används vid nybyggnation med hjälp av radonslangar för att säkerställa att gränsvärdet hålls.

Ställningstaganden

- Byggnation i högriskområden för markradon ska i möjligaste mån undvikas.
- Vid bygglovsprövning bör kommunen arbeta för att riktvärdet för radon i inomhusluft inte överskrids.

Elektriska magnetfält

De av människan skapade magnetfälten uppkommer överallt där elektrisk ström finns, det vill säga utmed kraftledningar, kring transformatorstationer, maskiner i industri och hushåll. Magnetfält i bostäder och förskolor belägna långt ifrån kraftledningar är i allmänhet mycket låga. Medianvärdet för bostäder och förskolor i större städer är cirka 0,1 μ T (mikrotesla).

I mindre städer och på landsbygden är värdena ungefär hälften. I storstadsområden har cirka 10% av bostäderna minst ett rum med magnetfält över 0,2 μ T.

Nära kraftledningar och transformatorstationer är magnetfälten högre. Mitt under en kraftledning kan det vara ungefär 10 μ T. Man beräknar att cirka 0,5 % av bostadsbeståndet har magnetfält över 0,2 μ T på grund av närheten till elektriska ledningar av olika typer.

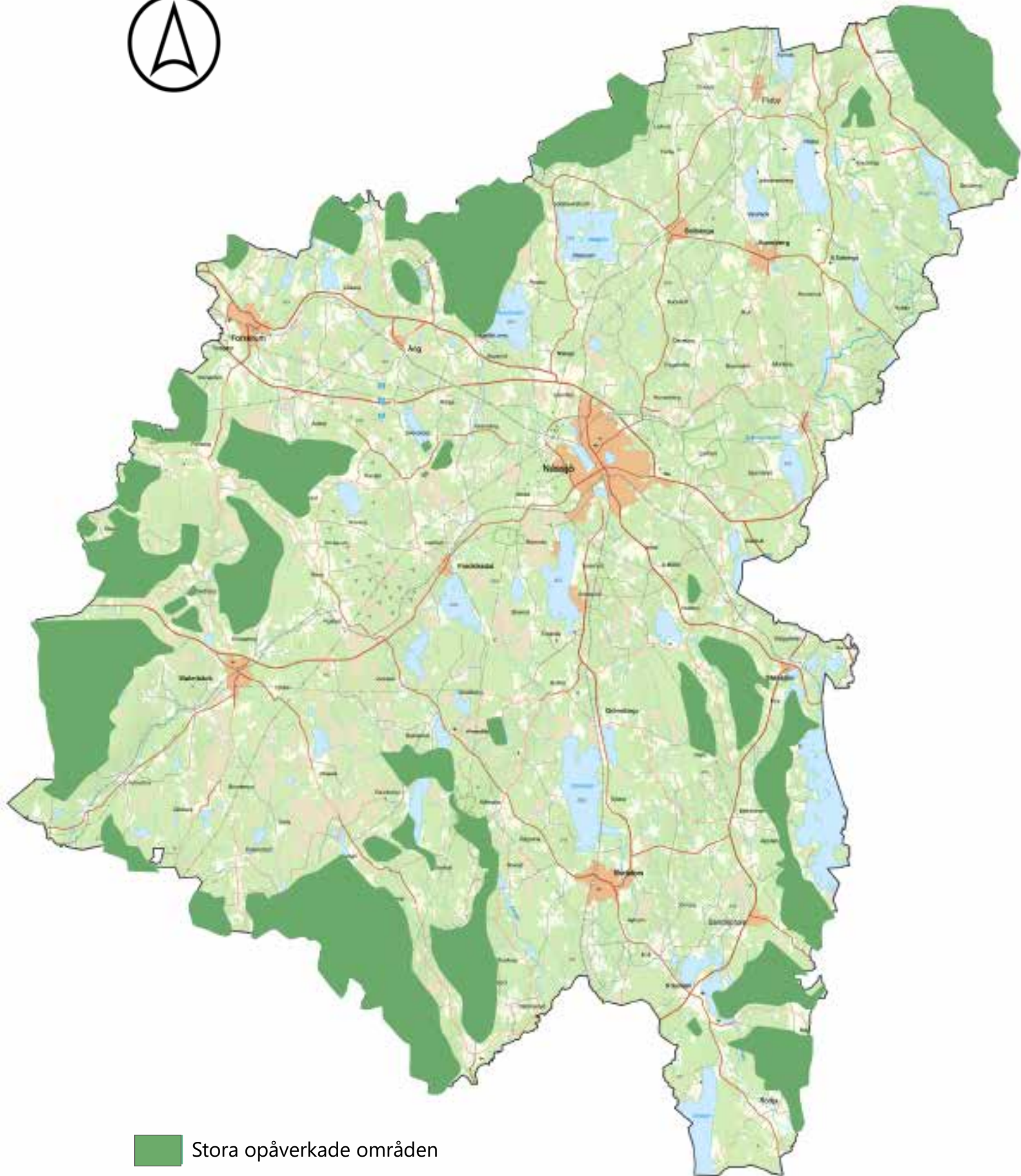
Mätningar har gjorts för ett stort antal yrkeskategorier på deras arbetsplatser. Medianvärdet för dessa var 0,2 μ T. Det högsta uppmätta dagsmedelvärdet, 1,1 μ T, uppmättes för yrkesgruppen svetsare. Vid prövning av bygglov och annan verksamhet ska hänsyn tas till dels skyddsavstånd för fallande kraftledning/stolpe, dels skydd för skador på ledning (se STEV-FS 1988:1).

Ställningstaganden

- Sträva efter att utforma eller placera nya kraftledningar och andra elektriska anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas.
- Undvik att placera nya bostäder, skolor och förskolor nära elanläggningar som ger förhöjda magnetfält.
- Sträva efter att begränsa fält som starkt avviker från vad som kan anses normalt i hem, skolor, förskolor respektive aktuella arbetsmiljöer. Vid nyexploatering bör av försiktighetsskäl nivån 0,4 mikrotesla inte stadigvarande överskridas.
- Kommunen förordar att elledningar grävs ner där så är möjligt. Både för att det ger mindre magnetfält och för att markåtgången är mindre. Elledningar bör samlokaliseras där så är möjligt. Dialog med ledningsägare ska genomföras för att utreda möjligheterna till eventuell nedgrävning.

ÖVERSIKTSPLAN 2023 - PLANFÖRSLAG

KARTA 40: Ostörda områden

 Stora opåverkade områden

Ostörda områden

I Nässjö kommun finns ett antal områden som bedöms vara så kallade ostörda områden, *se karta 40*. Det är Länsstyrelsen som har gjort en utredning kring vilka områden som bedöms vara ostörda baserat på exempelvis skjutbanor, flygfält, vindkraftsanläggningar, större industrier, vägar och järnvägar. Inom dessa områden bör mobilmaster eller annan verksamhet eller byggnad som bedöms påverka störningsgraden i området uppföras eller byggas ut i lägre omfattning än i andra områden.

Ställningstaganden

- Omgivningsstörande verksamheter bör undvikas inom ostörda områden (*se karta 40*).

TEKNISK INFRASTRUKTUR

Avfall

Alla landets kommuner ska ha en avfallsplan där ansvar och praktiska detaljer fördelas inom kommunen. Nässjö kommun har en avfallsplan som revideras 2023. En samverkan kring avfall finns mellan Nässjö, Eksjö och Aneby kommuner, där samverkan ska ske kring hämtning av hushållsavfall. Från och med 2024 tar Sveriges kommuner över ansvaret för att samla in förpackningsavfall från hushållen, den så kallade fastighetsnära insamlingen (FNI), ska genomföras senast 2027.

Ställningstaganden

- Ny bebyggelse i närheten av Boda avfallsanläggning ska lokaliseras med hänsyn till de skyddsavstånd som behövs mellan verksamheten och till exempel bostäder.

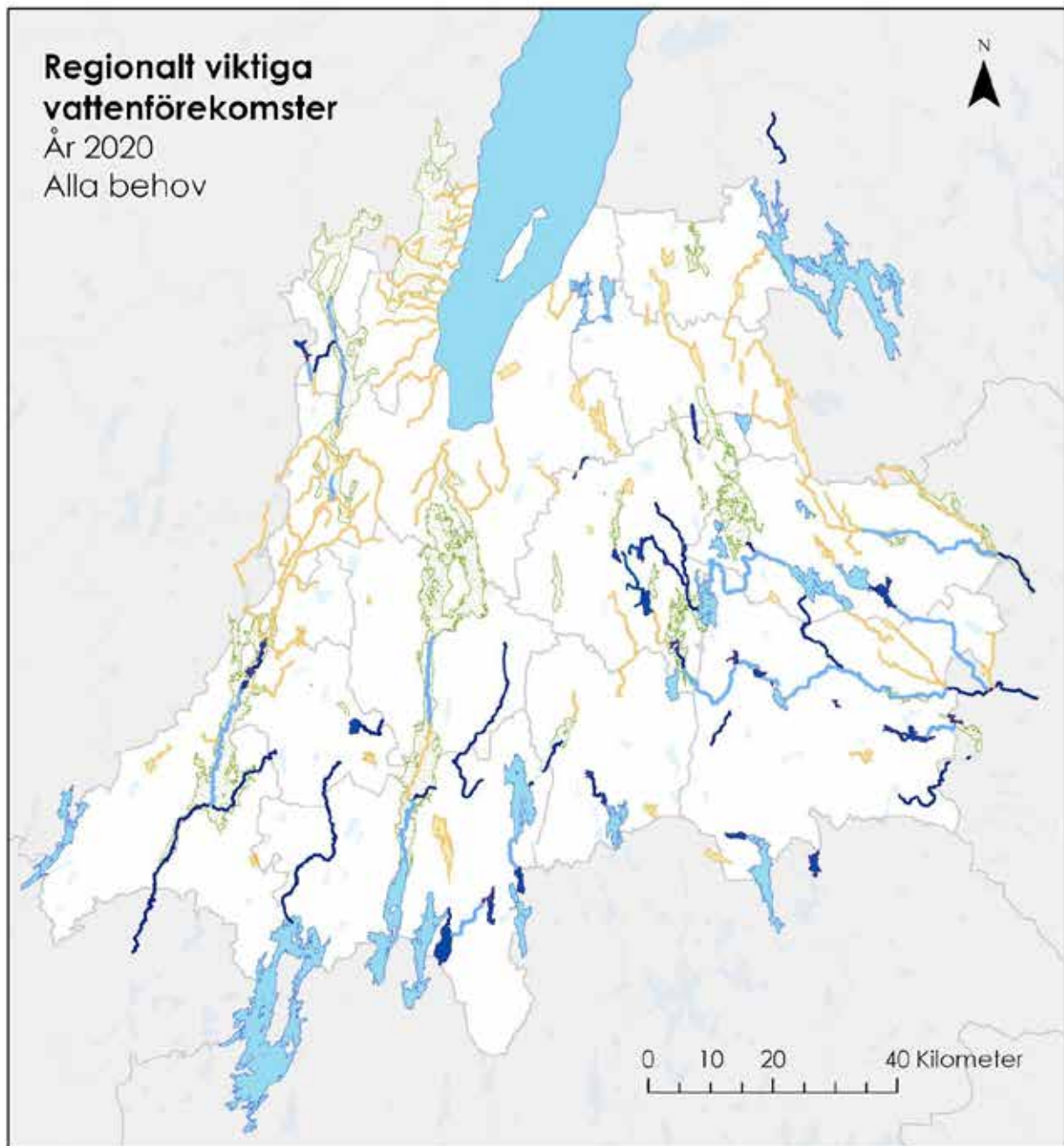
Bredbandsutbyggnad

År 2021 hade 89% av hushållen i kommunen tillgång till bredband med en hastighet på 100 mb/s. Kommunen söker även statliga bidrag för att slutföra bredbandsutbyggnaden på landsbygden. En ny bredbandsstrategi var vid framskrivandet av översiktsplanen under framtagande.

Med dagens samhällsutveckling där mer och mer funktioner sker digitalt är tillgången till ett snabbt bredband en demokratifråga. Det är därför viktigt att kommunen verkar för en fortsatt utbyggnad av bredbandsnätet med stort fokus på landsbygden. Bredband möjliggör och underlättar det egna företagandet, distansarbete och kan på sikt bidra till en levande landsbygd.

Ställningstaganden

- Nässjö kommun ska verka för att alla kommunmedborgare ska ha tillgång till fiber.

Kategori 1-3,
 både bortledning och In-situ*

- Vattendrag
- Sjöar

Kategori 3, In-situ*

- Vattendrag
- Sjöar

*vatten med behov att finnas i viss mängd på plats

Kategori 1+2, enbart bortledning

- Vattendrag
- Sjöar
- Grundvatten

Administrativ gräns

- Kommungränser
- Länsgräns

KARTA 41: Regionalt viktiga vattenförekomster (Regional vattenförsörjningsplan för Jönköpings län, 2021)

VATTENANVÄNDNING

Vattenförsörjning och vattenhushållning

En robust vattenförsörjning är en av de viktigaste faktorerna för att kunna säkerställa ett långsiktigt och hållbart samhällsbyggande. Prognoser för framtida klimatförändringar visar att det med stor sannolikhet kommer att bli vanligare med vattenbrist i framtiden, särskilt under sommarhalvåret. Under de torra månaderna under sommarhalvåret förekommer redan i dagsläget rekommendationer om att kommunens invånare ska vara sparsamma med sin vattenanvändning. I vissa fall behöver även bevattningsförbud införas för att tillse att det finns tillräckligt med dricksvatten för att försörja kommunens invånare. I ett framtida varmare klimat med längre torrperioder är det sannolikt att den typen av begränsningar kommer att behöva tas till med tätare intervall och under en längre tid av året. Det är därför viktigt att vattenresurser säkerställs och att nyttjandet av dessa resurser planeras i god tid och för en lång tid framöver.

Nässjö kommun har med sitt läge längst upp på det smäländska höglandet flera utmaningar när det kommer till att hantera vattenförsörjningen till kommunens alla orter. I kommunen finns ett antal skyddsvärda vattenförekomster där en del av dem är avgörande för vattenförsörjningen i nuläget och där en del av dem också är viktiga för den framtida vattenförsörjningen, det är därför viktigt att skyddsvärdet hos dessa vattenförekomster tas i beaktande. Nässjö Affärsverk (NAV) arbetar genom olika åtgärder med att säkerställa både kvalitet och kvantitet gällande hela VA-systemet samt för att förebygga sårbarheter i systemet.

Möjligheten till vattenförsörjning är också det som ytterst sätter ramarna för på vilket sätt och i vilken omfattning som kommunen kan utvecklas och växa. Med nuvarande vattenkonsumtion i förhållande till länets beräknade befolkningsökning bedöms det totala behovet av vattenuttag år 2050 vara 61 miljoner m³ vilket motsvarar en ökning med cirka 35% jämfört med 2020 års nivå. Det ökade vattenbehovet sammanfaller med att vattentillgången periodvis bedöms minska, vilket förstärker vikten av en långsiktig planering av vattenförsörjningen.

Den regionala vattenförsörjningsplanen för Jönköpings pekats åtta risker ut för den framtida vattenförsörjningen, riskerna har grupperats enligt följande:

- Klimat
- Brister i övervakning
- Administrativa aspekter
- Bristande robusthet i VA-ledningssystem
- Negativ påverkan från verksamheter
- Antagonistiska hot, avsiktligt sabotage och informationssäkerhet
- Enskilt vatten

För att motverka dessa risker listas i den regionala vattenförsörjningsplanen även ett antal möjliga åtgärder som riktar sig till såväl verksamhetsutövare och myndigheter som till privatpersoner. Huvuddelen av dessa åtgärdsförslag är gemensamma med åtgärdsprogram inom miljömål, klimatanpassning och vattenförsörjning. Genomförande av åtgärder inom andra områden kan därav också vara behjälpliga i att verka för en tryggad vattenförsörjning.

Vattenskyddsområden och viktiga vattenresurser

I kommunen finns ett antal vattenskyddsområde och viktiga vattenresurser som behöver tas hänsyn till bland annat i samband med planering i anslutning till dessa områden. Dessa vattenförekomster bedöms enligt den regionala vattenförsörjningsplanen också vara viktiga för den regionala vattenförsörjningen.

För ytvatten pekas följande sjöar ut som viktiga för vattenförsörjningen:

- Nömmen
- Storesjön
- Spexhultsjön
- Storsjön-Hämtgölen-Skärsjön

För grundvatten har följande förekomster pekats ut:

- Sunneränga
- Sandsjöåsen

Karta 41 på sidan 116 är hämtad från den regionala Vattenförsörjningsplanen för Jönköpings län och illustrerar regionalt viktiga vattenförekomster år 2050.

Dagvatten

Dagvattenhantering och planering av omhändertagande av dagvatten är en viktig del i kommunens miljö- och samhällsbyggnadsarbete. Genom en väl genomtänkt dagvattenhantering kan den byggda miljön göras mer säker mot översvämningar och estetiskt tilltalande. Dagvattenfrågan ska vara en del i en långsiktigt planerad grön- och blåstruktur. Lokalt omhändertagande av dagvatten ska tillämpas där det är möjligt och tillförseln av föroreningar till dagvattensystemen ska begränsas. Några nya direktutsläpp av dagvatten till recipient får inte ske. Vid nyexploatering ska det första alternativet vara att lokalt omhänderta dagvattnet genom återföring till grundvattnet via infiltration eller via översilningsmark och därmed överföring till grund-

och ytvatten (samma avrinningsområde).

Vid planering av nya områden bör tillräckliga ytor avsättas för dagvattenhantering. I samband med arbetet med fördjupade översiktsplaner bör en plan för utvecklingen av den gröna- och blå infrastrukturen tas fram.

Riktlinjer och åtgärder gällande enskilt avlopp behandlas i kommunens vatten- och avloppsplan, antagen 2019. Vid planläggning av nya områden utreds en modern, miljömässigt hållbar och funktionell dagvattenhantering utifrån områdets förutsättningar och vatten- och avloppspolicyn. Utgångspunkten är alltid lokalt omhändertagande/fördröjning/rening. I befintliga planlagda områden (vid nybyggnad, förändringar av anläggningar, vägar etcetera) utreds dagvattensituationen och lämpliga åtgärder vidtas av respektive ansvarig (Nässjö kommun/Nässjö affärsverk/ fastighetsägaren).

Ställningstaganden

- I alla delar av samhällsbyggandet, ska lämplig dagvattenhantering tas upp och utredas.
- Inför en ny detaljplan ska alltid behovet av särskild dagvattenutredning och skyfallskartering analyseras.
- Dagvattenfrågorna ska hanteras så att översvämningsrisker och föroreningsrisker minskas. Planering ska ske med hänsyn till ökade flöden med anledning av förändrat klimat.
- Vid försäljning av mark för större exploateringsåtgärder ska behovet av ytor för dagvattenhantering beaktas.
- Några nya direktutsläpp av dagvatten till recipient får inte ske.
- Vid nyexploatering ska det första alternativet vara att lokalt omhänderta dagvattnet nära området. Det ska eftersträvas att omgivningspåverkan från området inte ökar nämnvärt genom exploateringen.
- Vid planering av nya områden ska tillräckliga ytor avsättas för dagvattenhantering och andel hårdgjord yta/exploateringsgrad ska anpassas efter dagvattenförutsättningarna och risker i samband med skyfall.
- Dagvattensystemen ska utformas så att så stor del av föroreningarna som möjligt kan avskiljas under vattnets väg till recipient.
- Dagvatten ska användas som en resurs i tätorternas utveckling. Dagvattenanläggningar bör utformas så att biologiska, estetiska och sociala värden främjas.
- Vid byggnation i anslutning till sjöar som i den regionala vattenförsörjningsplanen pekats ut som regionalt viktiga vattenresurser ska hänsyn tas till bebyggelsens inverkan på vattenförekomsten.

NÄSSJÖ KOMMUN

571 80 Nässjö

0380-51 80 00 (växel)

0731-23 21 60 (sms)

samhallsplaneringskontoret@nassjo.se

www.nassjo.se

**NÄSSJÖ
KOMMUN**

Nässjö kommun
oversiktsplan@nassjo.se

Översiktsplan för Nässjö kommun

Nässjö kommun har under granskningstiden översänt rubricerad översiktsplan till Länsstyrelsen enligt 3 kap. 14 § plan- och bygglagen.

Länsstyrelsens roll i planprocessen

Under granskningstiden ska Länsstyrelsen avge ett granskningsyttrande över planförslaget. Av yttrandet ska det framgå om förslaget inte uppfyller lagkraven vad gäller riksintressen, miljö kvalitetsnormer, redovisning av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, mellankommunal samordning och bebyggelsens lämplighet i förhållande till hälsa och säkerhet samt risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Riksintresse

Nedan görs kommentarer kring några specifika riksintressen. Länsstyrelsen bedömer i övrigt att riksintressena behandlats på ett tillfredställande sätt i översiktsplanen.

Kommunikationer

Trafikverket beslutade 2022-09-26 om nya anspråk för riksintressen kommunikationer. Översiktsplanen behöver korrigeras så att alla riksintressen redovisas samt förtydliga ställningstagandena kring dessa. Eftersom nya riksintresseanspråk pekats ut i kommunen behöver det framgå att kommunens utpekade markanvändning inte riskerar att påtagligt skada riksintresset.

Natura 2000

I översiktsplanen nämner kommunen först i text att det bara finns tre Natura 2000-områden i kommunen, senare finns en tabell där fler än tre Natura 2000-områden listas. För att översiktsplanen ska kunna vara vägledande i framtida exploatering behöver det vara tydligt vilka Natura 2000-områden som finns i kommunen.

Totalförsvarets militära del

Kommunen bedömer att det finns möjligheter för förtätning och utbyggnad av bostäder samt utveckling av industriverksamhet i Ormaryd. Majoriteten av den föreslagna markanvändningen är inom påverkansområde för riksintresset för totalförsvaret kopplat till Eksjö skjutfält. Försvarmakten är mycket restriktiv till tillkomst av störningskänslig bebyggelse inom påverkansområde för buller eller annan risk, detta gäller även förtätningar i befintliga bostadskvarter. Dock kommer en enskild bedömning att göras i detaljplane- eller bygglovsskede huruvida risk för skada på riksintresse för totalförsvarets militära del föreligger. En tidig dialog med Försvarmakten och Länsstyrelsen är därmed en förutsättning för förändring i detta område.

Miljökvalitetsnormer

Översiktsplanen har endast generella ställningstaganden om MKN vatten samt ett bristfälligt kartmaterial. Länsstyrelsen bedömer att det i nuläget är för tidigt att ta ställning till huruvida en utbyggnad av översiktsplanen kan komma att påverka MKN vatten. För utpekade LIS-områden saknas ställningstaganden om hur exploatering kan komma att påverka miljökvalitetsnormerna för vatten. Vid framtida exploatering vid LIS-områdena kan särskild hänsyn till MKN vatten behöva tas.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

De utpekade LIS-områdena vid Rosjön ämnar enligt översiktsplanen ge underlag till service för Eksjö och Aneby tätort. Länsstyrelsen anser att detta snarare handlar om tätortsutveckling än landsbygdsutveckling och att området inte är förenligt med 7 kap. 18 e § miljöbalken.

Resterande utpekade LIS-områden anser Länsstyrelsen vara förenliga med 7 kap. 18 e § miljöbalken. Däremot vill Länsstyrelsen uppmärksamma kommunen på att det kan bli svårt för kommunen att hävda att LIS inte ska gälla överallt i det föreslagna LIS-området vid Svartån. Eftersom kommunen skriver att området ska användas för rekreation men samtidigt pekar ut LIS-område för verksamheter, turism och bostäder vore det lämpligt att redan i översiktsplanen avgränsa LIS-utpekandet.

Mellankommunal samordning

Översiktsplanen innehåller inga förslag som föranleder Länsstyrelsen att ställa särskilda krav på mellankommunal samordning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Johan Löwenadler Davidsson med samhällsplanerare Sofia Carlén som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Hanna Ekner och samhällsplanerare Clara Gyllström medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.